

ZƏRƏNGİZ DƏMİRÇİ

Qayalı

2008
1539

116
947

ZƏRƏNGİZ DƏMİRÇİ

Qayalı

(Şeirlər və poemalar)

84061

85149

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ARXIV

UniPrint

Bakı – 2008

Redaktor

Əlirza XƏLƏFLİ,
şair-publisist,
Rəsul Rza Beynəlxalq
mükaatı laureatı

Bədii redaktor:

Salatın ƏHMƏDLİ,
yazıçı-publisist,
BDU-nun Müasir Azərbaycan
dili kafedrasının dosenti

Zərəngiz Dəmirçi (Zərəngiz Dəmirçi qızı Mansurova) **Qayalı**
(*şeyrlər və poemalar*). Bakı, UniPrint, 2008, 360 səh.

“Qayalı” şairənin oxucularla yeni görüşüdür. Müəllif bu kitabında mənsub olduğu xalqın mənəvi dəyərlərinin poetik mənzərəsini verməyə çalışmışdır. Qayalı müəllifin doğulduğu Qazax rayonunun Daş Salahlı kəndində onun özünün də mənsub olduğu tayfanın, nəslin adıdır.

Zərəngiz Dəmirçi “Qayalı” adını yalnız nəslin adı kimi yox, həm də məcazi mənada qəbul etmişdir. Tarixi dəyərləri yaşatmaq, ölməyən adət-ənənələrə tapınmaq, xalqın mənəvi təyinedicisi olan xarakter xüsusiyyətləri qoruma hissi onu bu adı gətirib çıxarmışdır.

“Qayalı” sərtlik, bütövlük, sarsılmazlıq, ocaqlıq rəmzidir. Müəllif bu adda müqəddəslik görür.

ISBN 978-9952-440-34-8

© UniPrint, 2008

Zərəngiz Dəmirçi

(Zərəngiz Dəmirçi qızı Mansurova)

1962-ci ildə Qazax rayonunun Daş Salahlı kəndində anadan olmuşdur. 1992-ci ildə M.Ə.Rəsulzadə adına Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişdir. 2001-ci ildə ilk kitabı - “Haqqı sevdim”, 2006-cı ildə “Vəfam mənim” və “Güllələnmişlər” şeirlər və poemalar kitabları nəşr olunmuşdur. “Qayalı” müəllifin oxucularla yeni görüşüdür. Bu kitabında da o, mənəvi dəyərlərə sadıq qalmış, tarixi-ədəbi dəyər kəsb edən ənənələrə söykənərək müasirlərinin daxili aləmini poetik mənzərəsini əlvan söz rəngləri ilə göstərməyə çalışmışdır. Diqqətli oxucuları kitabın adı maraqlandıracaqdır. “Qayalı” Qazax rayonunun Daş Salahlı kəndində müəllifin mənsub olduğu nəslin adıdır. “Qayalı” adı müəllif üçün mənəvi mahiyyət kəsb edir.

Əlbəttə, əsas söz oxucularındır.

“Qızıl Qələm” mükafatı laureatıdır, bir neçə diplom və təltifləri var. 2006 və 2007-ci illərin “Qadın şairi” nominasiyasının mükafatçısı olmuşdur.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin və Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvüdür.

Hal-hazırda AzərTAc-da müxbir kimi fəaliyyət göstərir.

Ailəlidir, dörd övladı var.

*Redaktordan***OVXARLI SÖZ - OD YERİ, OCAQ YERİ**

Zərəngiz Dəmirçinin "Qayalı" kitabına toplanan şeirlərindən ilk gözümə dəyən misralarda bir idrak işığı - müdriklik gördüm. Bu müdriklik, bu ağırlıq nə qaçaqovda olan zəmanəyə, nə də onun yaşına uyğun gəlir. Bir Tanrı sevdası ilə süslənən, haqq aşıqlarına xas savaşı üstündə olan söz adlı mürşidinə təkkə içində müridlik edən söz sevdalısının divanəliyindən çox ağıla, hikmətə söykənən müdrikliyidir.

Zərəngiz Dəmirçinin təsəvvüf ruhlu şeirlərində Yunis İmrə, Dadaloğlu, Qaracaoğlu, Qurbani, Xəstə Qasım kökü də var. Lap çoxdan yaşamış, bizdən çox-çox əvvəl dünyaya gəlib-getmiş o söz sevdalısının təzədən bizim zəmanəmizə gəlişi elə beləcə görüno bilərdi - Zərəngiz Dəmirçi donunda.

*Qırçın-qırçın saçlarını dararam,
Ləpə-ləpə yollarını yoraram.
Dədə Göydən mətləbləri soraram,
Mənim könlüm imanlıdır, dinlidir.*

*Ağıl, hikmət dəryasına varmışam,
Neçə gövhər, inci, zər çıxarmışam.
Yüz il bundan əvvəl bəlkə varmışam,
Həqiqətim yüz çeşidli, çinlidir.*

Bu, Zərəngiz Dəmirçinin dənizə üz tutub söylədikləridir. Bu dəniz ilahi hikmət ünvanı, zəngin sərvətlər xəzinəsidir. Dəniz bizim düşündüyümüz su hövzəsi deyil. Zərəngiz Dəmirçinin müqəddəsliklə üz tutduğu, onun ruhuna qovuşmaq istədiyi idealıdır.

Zərəngiz Dəmirçi ruhuna yaxınlaşdıqca odlu-alovlu qığılcımlarla qarşılaşarsan. Bir közərmiş dəmirin suya çəkilməsi ilə cızıltılar görərsən, eşidərsən. Aram-aram bir çəki zindan üstə nəyisə döyür...

...Körük altında ocaq yeri. Bir topa kömür... dünyanın tərs üzünü rəngində. Qartımış, cadarları dərələrin suyu qurumuş selab yerlərinə bənzər bir əl körüyü çəkir. Kömür atındakı külün üstü üfürülür. Bir qor közərir. Bir, iki, üç... kömürlərin altı közərməyə başlayır. Qapqara zülmətin kömürü qırmızı işığa bələnir. Alov dilləri qalxır.

Körük basıldıqca, ocaq üfürüldükcə bir dağ başından nəriltili ilə, gurultu ilə üzünü göyə doğru zillənən vulkan alovu qalxır. O biri əl bir parça dəmiri kürəyə atır. İndi dəmirin boz üzünü yavaş-yavaş bir anlığa olsa da qaralır və sonra təzədən qızarmağa başlayır. Dəmirin üstündəki pas qırıqları çırtacırtıqla yanır, qəlpələnir, qopur. Qıpqırmızı közərmiş saf dəmir göz yaşardır.

Həmişə adın mahiyyəti və şəxsiyyətin mənəvi dünyası arasında bir bağlılıq axtarmışam. Bu bağlılığı, bu körpünü, bir-birini tamamlayan mahiyyəti görəndə dünyanın problemlərini, ən çətin məsələlərini həll edə bilən düstur tapmış kimi sevinmişəm.

Zərəngiz Dəmirçi. Əvvəl bir təxəllüs, bir obraz kimi qavradım "Dəmirçi" adını. Sonra da ömürlüyündən səhifələri vərəqləyəndə "Dəmirçi qızı" adına tuş oldum.

Heç ola bilməz ki, şairin mənəvi dünyası ilə şəxsiyyətilə, yaradıcılığıyla bir sırada onun adının da hissi emosionallıq çaları görünməsin; bu söz sırasının bir-birinə bağlılığı olmasın.

...Və bunlar adi təsadüflər deyil, bir-birini tamamlayan təsadüflərdir. Sözü öz kürəsində əridə

bilən, onun istisinə, oduna-alovuna, sarsılmağına dözə bilən şair özü elə dəmirçidir. Bəli, elə Zərəngiz xanımın özündə bir dəmirçilik var - söz dəmirçiliyi.

Əvvəlcə Zərəngiz Dəmirçi qızı Qayalı "Haqqı sevdim", sonra Zərəngiz Dəmirçi Qayalı "Güllələnmişlər", yenə Zərəngiz Dəmirçi Qayalı "Vəfam mənim" və indi də Zərəngiz Dəmirçi "Qayalı"... adlar və kitablar. Dəyişən ömrün, yeniləşən təfəkkürün adlarda ifadəsi. Sanki dəmirçi kürəsində bir qılınc ovxarlanır. Hələ xammal olan, külçə olan dəmir nazik, uzun bir alət, daş dövrü insanının bir yırtıcı qabağında özünü müdafiə vasitəsi. Daha sonra yırtıcı əvəz edən həsəd sahibindən, yağdan qorunma vasitəsi qılınc... bu, qılıncın ömür yoludur. Zərəngiz Dəmirçinin ömürlüyünə gəldikdə isə elə bu da o qılıncın keçdiyi yola bənzəyir. Zərəngiz Dəmirçinin kitablarında dəyişən adları, həm də onun yaradıcılığının kamilləşməsi, şəxsiyyətinin ucala-ucala yetkinləşməsi yoludur.

Müdrüklərin bir-birinə oxşarı yoxdur. Heç bir müdrük özündən əvvəlkinə təkrar eləmir. Yalnız özündən əvvəlki müdrükdən bir toxum götürür, onu əkir, böyüdür, təzə toxumlu meyvələri özündən sonrakına verir.

Şairlər də belədir, sənət adamları da özündən əvvəlkilərdən mənəvi güc götürür, bir parça işıq qoparıp, onun nurunu içir və bununla da özünün könül dünyasındakı qaranlıq künc-bucaqları işığa qərç edir. O işıq ürəkdən keçib gözün bəbəklərindən damla-damla yanaqlara qayıdır və biz nur dənələri olan o damlaları çox vaxt görə bilmirik. Bu damlalar sözə çevrilir, sənət donunda təzahür edir.

Zərəngiz Dəmirçinin yeni kitabı "Qayalı" adlanır. Haqqı sevənin vəfasına da, sədaqətinə də güvənmək

olar. Onun güllələnməsi təbiidir.

...Və güllələnmişlərin qayaya dönməyini, heykəl olmağını da qavramamaq mümkün deyil. Bu sırada görüldüyü kimi, müəllifin adının və kitablarının dəyişikliyi, əvəzlənməsi fonunda elə onun yaradıcılıq təkamülünü, ruhunun bütövləşməyə, yetkinləşməyə doğru yolunu da görürük.

Zərəngiz Dəmirçinin bu yolu təkcə yaradıcılıq yolu deyil. Onun kökünə, mənsub olduğu nəslin, xalqın, millətin mənşəyinə, ədəbi dəyərlərinə bağlılıq yoludur. Beləcə, onun yaradıcılığında çox maraqlı, tarixlə səsləşən, tarixi ədəbi simaların kədərindən qidalanan, boy verən, görünən və görünməyən tərəfləri ilə cəzəbetmə gücünə malik olan bir kədən var.

Bu kədən hardasa Füzuli kədərinə oxşayır, bu dərd bir çox cəhətlərinə görə dünyaya münasibətinə, dərdə münasibətinə görə Məhəmməd Hadini yada salır.

"Müsəlman namusu, dünya həsədi" "Körpə bacımın dedikləri" epigrafi ilə təqdim olunur.

*Üçüncü söz! Vəriq onunla hər an,
Onsuz puçluq qədər bir heçdi insan.
Dünya-yaşamalı cənnət torpağı,
Dünya-müdrüklərin əzəl oynağı.
Dünya yaradannın şadlıq evidir,
Dünya-təlatümlər, yaslar evidir.
Dünya-istədiyini yaradar-qurar,
Dünya-sevmədiyini yıxar, uçurar.
Haqqı, ədaləti var bu dünyanın,
Sonsuz məşəqqəti var bu dünyanın.
Ey könül, dünyadan xəbərsiz köçmə,
Yüz dəfə ölçməsən, bir dəfə biçmə!
Dünyanı candərdi arşınlama gəl,
Dünyada sənətdir hər şeydən əvvəl.*

Yazının təntənəsi, dünyaya münasibət hansı tərəflərdənsə Hadini xatırlatsa da, müəllif burada zəkanın gücünə, ağılın məntiqinə söykənərək, əslində, dünyanın vəsfini verir və dünyaya ümitsiz baxmır. Ən başlıcası, dünyanın sözlə şadlıq evi olduğunu və dünyanın sözlə bəzəndiyini qabardır. Beləcə, biz könül dünyası ilə, yer adlı planetdə sakin olan dünyanın bir-birinə qovuşduğunu da görürük.

Bu dünyanın içində nifrət ağaclarını bitirib göyərdən, qəzəb tonqalları qalayan isnanların yediği, qidası nədir və Zərəngiz bu suallara da cavab verməyə çalışıb. Bu yeməyin adı həsəddir. Bəzən canlı danışıqda həsəd və qibtə anlayışlarını qarışdırırıq. Çox vaxt qibtə əvəzinə həsəd də işlədirik. Ancaq unuduruq ki, həsəd zəhərinə sözdən başqa dərman olmayan dəhşətli bir yeməkdir ki, onun yoluxma gücü də var.

Yarımcıqlıq, mənəvi şikəstlik, riyakarlıq həsədin bağbanıdır, əgər o, ağacdırsa, zəhərli meyvə gətirən ağacdır.

Yalan, qəsbkarlıq və təcavüz onun aşpazıdır, əgər o, yeməkdirsə... Bu, Zərəngiz Dəmirçinin məntiqidir.

Zərəngiz Dəmirçi belələri haqqında deyir ki, onlar Tanrı buyruğundan çıxan kimsələrdir. Onlar bilsinlər ki, ömürlərinin son anı gələr və:

*Tanrı buyruğundan çıxan kimsələr,
Bilsin ki, ömrünün son anı gələr.
Sonu əzablarda, əli üzündə,
Özü qərğ olacaq şər dənizində.
Şərdən uzaq olsa nə qədər insan,
Rəhmət bəxş olunar ona Tanrıdan.*

Zərəngiz Dəmirçi sözünü tanıyan müəllifdir. Sözünü tanıyan, özünü də tanıyır, ulusunu da. "Qayalı"

Zərəngiz Dəmirçinin bundan sonrakı kitablarının əvvəlidir. Zənnimcə, bir şair ömrü, bir sənətkar ömrü elə qaya olmaqdan başlayır. Küləklər qayalara çırpılarda onun üzündən heç nə qopara bilməz. Amma özünün vıyılması, harayı göy üzünə bülənd olar. Budur, o qaya harayı:

Düşmən qatar-qatar, Allah,

Ahım səni tutar, Allah!

Qulağma çatar, Allah,

Dərd bizi qırdı, qurtardı.

Nə qədər bitkin, nə qədər təlatümlü, nə qədər duyğulu və təbii harayıdır. Və bu harayın, bu sədanın, bu fəryadın Tanrının qulağına çatmağına da inanmağım gəlir.

Min illərdən bəri belə fəryadlar çox səslənib, amma Tanrının qulağına çatmayıb. Ancaq bu harayın elə qeyri-adi səsi var ki, onun Tanrıya çatmayacağına inanmırsan. O deyəndə ki, "təkcə qızılgül tikanı ilə əllərimiz qanasın", "Axar suyum, yaxar odum, Təmiz hava bir udum, Daha heç nə istəmirəm". "Göylərin doqquz qatından görünən olar, bilən olar, yerlərin yeddi qatından bir xəbərə gələn olar". "Şər işin, əməlin sonu bəllidir, pisin adı birdir, donu əllidir, Yaxşı əməllərdə birinci görsən, Yaxşılıq eyləyib yaxşılıq gör sən" - biz inanırıq. Bu, həm də sadəcə inanma deyil, bu, beyətdir, imangətirmədir. Bu cür müqəddəs alqışların donu əlli olan şərlərin qabağını kəsəcəyinə inamdır. Bunlar elə alqışlardır ki, hər kəlməsinin, sözünün eşidilməyəcəyi təqdirdə bir dünya zəlzələsi açacağı təhlükəsi var.

Uill Dürantın David Yuma istinadən belə bir fikri var: *"Dini inam və ümid Avropanın hər yerində - yüz minlərlə kilsələrin zənglərində, cəmiyyətdə möhkəmlənən təsisatlarda və insan qəlbinin dərinliklərində kök*

salmışdı. Bu inam zəkanın düşmən hökmünə tabe olmalı idi. Bu inam və ümidin belə böyüklükdə nifrətə tuş gəlməsi də qaçılmaz idi, - zəkanın belə bir mühakimə aparmaq üçün haqlı, səlahiyyətli və bacarıqlı olub-olmamasını şübhə altına ala bilmirdi" ("Uill Dürant "Fəlsəfi hekayətlər". "Zəkioğlu" nəşriyyatı - 2006, səh.241).

Sonra filosof əlavə edir ki, zəka dini sınağa çəkdiyi kimi, din zəkani sınağa çəkə bilmirdi. Əlbəttə, Zərəngiz Dəmirçi dinə mənvi dəyər kimi baxır. Bir çox əsərlərində, həm də dəyərli əsərlərində dini idealizə motivləri də gə güclüdür. Ancaq o, şair intuisiyası, ziyalı intellekti ilə digər ali, mənəvi dəyərləri daha uca tutur və bu dəyərlərə söykənir.

Beləcə, böyük filosofun qənaəti burada da şairin mənəviyyatının diktəsilə öz təsdiqini tapır. Yəni zəka dini sınağa çəkmək gücündədir.

Son nəticədə Zərəngiz Dəmirçi inamına görə insan zəkasının gücünə bütün bələlərdən xilas olmaq qüdrətindədir.

Müdrüklərin bir oxşarlığı, eyniliyi var ki, onu demədim. Bu, niyyət oxşarlığı, eyniliyidir.

Bütün zamanlarda müdrüklərin niyyəti xeyirxahlıqdır. İnsanları zaman çaylarında yumaq xeyirxahlığı.

Zərəngiz Dəmirçinin yaşı ilə hesablaşmayan, yaşından böyük olan müdrükliliyi var.

Zərəngiz Dəmirçinin "Qayalı" kitabı onun zəngin, mənəvi dünyasından görüntülərdir. Bu görüntülərin fonunda XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassikləri - S.Vurğun, H.Arif, N.Həsənzadə, Aşıq Ədalət və bütöv

Azərbaycan da görünür. Və hiss olunur ki, müəllifin əbədi bir qaya olan - qayalı olan mənəvi aləmi söz-söz böyüməkdədir. Onun hüdudları çox geniş olacaq. Zamanı uzunömürlü olacaq, əsrlərin üstündən gələcəyə keçib gedə biləcəkdir.

"Qayalı" Z.Dəmirçinin yeni kitabının adıdır, həm də Daş Salahlıda onlara "Qayalı" deyirlər.

Zərəngiz Dəmirçi daxili aləmindəki odlu kürədən çəkiç və zindan arasında bir söz qılıncı oxzarlayıb, "Qayalı" adında bir heykəl yonub.

Görəsən, dəmirçi güclüdür, yoxsa dəmirçinin əlində olan çəkiçin altında, zindan üstündə oddan su içib oxzarlanmış qılınc? Qılıncdan əvvəl dəmirçinin özü odlu kürədə oxzarlanmış olur.

Bəzən söz sahibinə çox bənzəyir, heç ayıra bilmirsən. Zərəngiz Dəmirçi və onun "Qayalı"sı kimi.

Əli Rza XƏLƏFLİ,
şair-publisist, "Kredo" qəzetinin baş redaktoru,
Rəsul Rza adına Beynəlxalq mükafatın laureatı.
09.06.2008

Müəllifdən

SÖZÜM - BİR SƏHƏR KÜLƏYİ

Kitabları sevdim, seçdim. Ən yaxşı kitabları ömrümə bəzək, düşüncəmə işıq saydım. Ömrümdə, həyatımda bir gün də mütaliəsiz qalmadım. Yaxşı sözü kitab səhifələrindən qopardım, zehnimdə, yaddaşımda sıraladım. Hətta, paxıllığım tutdu cansız kağızlara.

Fikirləşdim ki, yaxşı söz cansız vərəqlər üzərində qalmasın, mənim canlı hafizəmdə yaşasın. Ömrüm boyu oxudum, öyrəndim, əzbərlədim.

Kitablar mənə çox şey verdi, çox sirləri anlatdı. Həyatı, insanları, gözəlliyi sevməyi öyrətdi. Ən çətin anlarımda sözə tapındım, sözə qapandım. Hikmət dünyasına kitabların köməyi ilə baş vurdum. Nizami Gəncəvini, Məhəmməd Füzulini, İmadəddin Nəsimini, Molla Pənah Vaqifi, Mirzə Ələkbər Sabiri, Cəfər Cabbarlı, Səməd Vurğun, Məhəmməd Hüseyin Şəhriyarı ruhumun müqəddəs məkanında yerləşdirdim, qorudum, sözlərini sevdim, əzizlədim. Homer, Vilyam Şekspir, Fridrik Heyne, Aleksandr Puşkin, Sergey Yesenin, Anna Axmatova kimi bizə yad olan xalqların sənət korifeylərini özüm üçün doğmadan doğma bildim. Fikir dünyamda, ağıl məkanımda onların hikməti, sevgisi özünə yer aldı, kök atdı, rişələndi, pöhrə verdi.

Bu gün dahilərə olan böyük sevgim kiçik pıçılıtlar söylədi, sənət rübabımın diliylə ötməyə başladı. Bunu əvvəl xoş bir nəsim, həzin bir yaz nəfəsi, ucsuz-bucaqsız xəyal səhrasında titrəyən ilgim saydım. Sonralar yanqı, təlatüm, qasırga, tufan. Fırtına - şeir adlandırdım.

Yazdım göy üzünü kimi ağ kağızlara.

ANA DİLİM

Eşqdi qəlbimə dolan,
 Əbədi tarix olan,
 Gülü xəzan tək solan,
 Bir bahar təbəssümü -
 Ana dilim!

Dərd yağdı qəlpə-qəlpə,
 Qərənfil tərə-tərə,
 Xəzərim ləpə-ləpə,
 20 Yanvar günü -
 Ana dilim!

Qəlbimə dağlar çəkən,
 Yurduma qara ləkə,
 Çox qanlı bir faciə,
 Xocalımın qırğını -
 Ana dilim!

Yandırıldı bir elat,
 Bu qanlı bir əhvalat,
 Əsrlər boyu yaşat,
 Unutma bu ağrını -
 Ana dilim!

Qayalarımda mamır,
 Torpağımdan qan damır,
 Ah çəksəm göylər yanır,
 Bilməyənlər anlamır -
 Ana dilim!

Körpəcə fidanları,
 Yaxşılığa böyüyür,

İgid qəhrəmanları,
 Əsrlərlə öyülür -
 Ana dilim!

Nizami, Füzulidən,
 Nəsimidən güc alan,
 Hikməti qüdrətiylə,
 Silinməz bir iz salan -
 Ana dilim!

Qobustan qayasında,
 Elin toy və yasında,
 Xeyir, şər dünyasında,
 Əbədiləşən cahən -
 Ana dilim!

Şimşək qılınc-qalxanlı,
 Bilgə xaqan məkanlı,
 Sazlı, sözlü, dastanlı,
 Dədə Qorqud ünvanlı -
 Ana dilim!

Tomrisin oğul dağlı
 Ürəyinin şöləsi,
 Xətəinin qılıncla
 Kəsdiyi top lüləsi -
 Ana dilim!

Ağ dəvələr yüklənmiş,
 Dərbənd, Xorasan yolu,
 Fitvaya qurban gedən,
 Babəkimin cüt qolu -
 Ana dilim!

Ərşə üsyan bağırın
 Bir Koroğlu nərəsi,
 Qoç Nəbi silahdaşı,
 İgid Həcər nəfəsli -
 Ana dilim!

Salatının gözündən,
 Baxan ana laylası,
 Gultəkin, Qaratelin,
 Vəfan Aslan balası.
 Qalaların, bürclərin
 Əsrlərlə qalası -
 Ana dilim!

Susma, oyan, ey oğul!
 Düşmən alıb sağ, solu,
 Dəryalar qanla dolu!
 Gözlər qurtuluş yolu -
 Ana dilim!

Milləti dardan qurtar,
 Qeyrəti ardan qurtar,
 Bir ömürdür bir vüsal,
 Əbədi qələbə çal -
 Ana dilim!

Viranə qalan ellər -
 Sənindir Vedibasar!
 Sənindir qədim Göyçə,
 Şuşa, Laçın, Kəlbəcər -
 Ana dilim!

Açmır Xaarı bülbülüm,
 Hardadı Göyçə gülüm?

Nigaran yurdum, elim,
 Torpağım bölüm-bölüm -
 Ana dilim!

Başma odlar ələr,
 Dərdimi Allah bilər,
 Yer bağırar, göy dinər,
 Üç yol dəyişdirdilər -
 Ana dilim!

Körklü müqəddəsimdir,
 Eşqimdir, həvəsimdir,
 Dünyalarca səsimdir,
 Min illik əsasım -
 Ana dilim!

24061.

M.F.Axundov adına
 Azərbaycan Milli
 Kitabxanası

ZÖVQÜ AYRI

(Xalq şairi Hüseyn Arifin xatirəsinə)

Bir oğulun həsrətlisi,
 Bir əsrin həsrətli səsi,
 Hər sözü qəm tərənəsi,
 Zövqü ayrı Hüseyn Arif!
 Türkün şairi Hüseyn Arif!

Haqqı sapa düzən oldu,
 Tərkivətən gəzən oldu,
 Aşiq oldu, ozan oldu,
 Zövqü ayrı Hüseyn Arif!
 Türkün şairi Hüseyn Arif!

Dədələrdən öyüd aldı,
 Sözün fəvqünə ucaldı,
 Söz mülkünə dədə oldu,
 Zövqü ayrı Hüseyn Arif!
 Türkün şairi Hüseyn Arif!

Alışdı odlara yandı,
 Göydə durnalar dayandı,
 Arif deyə nigarandı,
 Zövqü ayrı Hüseyn Arif!
 Türkün şairi Hüseyn Arif!

Sevdi yazın gözəlini,
 Dedi sözün gözəlini,
 Seçdi qızın gözəlini,
 Zövqü ayrı Hüseyn Arif!
 Türkün şairi Hüseyn Arif!

APARDI

(mərhum Nüsrət Kəsəmənliyə)

Nüsrət getdi, şeirimizin
 Dadı, duzunu apardı.
 Ölüm şaxtasında donduq,
 Güllü yazını apardı!

Nəğmələrdə sevdalandı,
 Şəhdi şəkərə calandı.
 Məhəbbət dünyam talandı
 Eşqin nazını apardı!

Könül verdi gözəl yara,
 Məcnun tək düşdü dağlara,
 Saldı ürəkləri qora,
 Yanar közümü apardı!

Əsl ülfət şairiydi,
 Tale-qismət şairiydi,
 Bir məhəbbət şairiydi,
 Kədər sazını apardı!

QUBAYA ÇAĞIRIN BÜTÜN XALQLARI

(Gözlənilmədən 2007-ci ildə Qubada
ermənilərin törətdiyi dəhşətli məzarlıq
aşkara çıxarılmışdır)

Qubaya çağırın bütün xalqları,
Qoy bu dəhşətləri görsünlər bari!
Bir deyil, beş deyil kəsilmiş başlar!
İndi təzələnir köhnə yaddaşlar.
Neçə şahid dinir bu müsibətə,
Qisas qala bilməz qurd-qiyamətə!
Qocalar tarixi yada salırlar,
Danışib, danışib fikrə dalırlar...
Dil deyə bilməyir bu dəhşətləri,
Düşmən törətdiyi o vəhşətləri...
Qocanı, cavanı, uşağı, piri,
Kəsirmiş cəlladlar hey diri-diri!
Bu vaxt türklər gəlib köməyə çatmış,
Erməni-müsəlman davası yatmış.
Nuru paşa deyən igid, cəngavər,
Bir türk komandanı başında əsgər,
Köməyə gəlibmiş Azərbaycana,
Yoxsa, bu məmləkət batarmış qana!
XI qızıl orduyla birgə,
Erməni cəlladlar cərgəbəcərgə,
Andronik başında vəhşi daşnaklar,
Bakıda, şəkiddə xalqı qırırlar.
Şamaxı, Qubanın çox qəzaları,
Qana çalxayıbdır Tanrı murdarı!
Qırıblar barbarlar köməksizləri,
Qan gölünə dönüb quba düzləri!
5-ci illərdə, 18-lərdə,
Qırğınlar törədib çox-çox yerlərdə,

Sonrasa, tarixi danızırdılar.
Danışan dilləri tapıb, qırıblar!
Lal edib xalqımı rus şovinizmi,
Xalq içində çəkib dərdini gizli.
Məhv edib Azəri xanəqahını,
Rus bərqərar edib öz tamahını!
Bütün məmləkəti əlinə alır,
Sonra aralığa qarışıq salır.
Beləcə ört-basdır edir "şərləri",
"Haylar"la, eses və menşeviklərlə,
Birləşib, hökmran elan olunur,
Rusiyanın qansız bolşevikləri!
Zövq alır qanlardan azgın yağılar,
Eyb etməz, fitnənin yurdu dağılar!
Hökmüran olanmaz iki-üç gəda,
Bəşər nifrət edir bu mənfur ada!

>>>

İzləri torpağa gömdü dığalar,
Gizlədə bilməzlər indi dığalar!
Törənən dəhşətlər göz qabağında,
Qaldılar dünyanın söz qınağında!
Yalandı, böhtandı, şərdi sözləri,
Düzü əyri görür qanlı gözləri!
Nahaqdan tarixi ləkələyirlər,
Haqq yaxalar tutub, silkələyirlər!
Kirli vicdanların əməli budur,
Hiyləgər dığalar haqqı unudur!
Bir yalan üstündə qərar tutublar,
Bu qara yalandan elim qurtular!
Bəşər tanımayır bu şər oğlunu,
Necə aldadıblar bəşər oğlunu?
Çirkli niyyətləri üzündə pərdə,
Gün gələr düşərlər yaman bir dərdə!
Bütün həqiqəti görəndir Tanrım!

Qəzanın cəzasın verəndir Tanrım!
 Xocalı fəryadı unudularmı?
 Kəlbəcər dərdinə tay bir dərd varmı?
 Şuşa kimi qala fitnə qurbanı,
 Ağdərə, Qubadlı, Laçın tufanı!
 Bağanis Ayrımda yandı beşikdə,
 İki ay yaşamış südəmər körpə!
 Yox! Tanrım götürməz bu dəhşətləri,
 Qırar, yaqinimdi, şər oğlu şəri!

KİŞİ ÇÖRƏYİ

Kişilər sözləri necə deyirlər
 Kişilərin sözü etalon olur?
 Kişilər hikməti mənimsəyirlər,
 hikmət nə azalır, nə də ki, solur!

Kişinin işi də yararlı olur,
 Kişinin bağı da bəhərli olur.
 Kişinin dediyi hər söz silahdır,
 Dilə alan kimi kəsərli olur.

Kişilər bir elə örnək olurlar,
 Kişilər millətə gərək olurlar,
 Kişinin çörəyi süfrədə daim,
 Süfrəli kişilər tək-tək olurlar!

*Şairənin atası
Dəmirçi Mansurov Qayalı*

ATAM QOCALIR

Sənə qəzəbliyəm, ey çərxi-fələk!
Gözüm görə-görə atam qocalır?
Əlimdən gələnə etmək istərəm,
Axır nəhayətdə əlim boş qalır,
Gözüm görə-görə atam qocalır?

Bu, necə qurğudur, bu, necə mizan?
Yolunu səhv gedən, izini azan,
Hər zülmə, zillətə, möhnətə dözən,
Fələyin tökdüyü qəlibə dolur,
Gözüm görə-görə atam qocalır?

Birinin taxtını şah taxtı eylədin,
Birinin bəxtini ağ bəxt eylədin,
Tanrım, qafilləri xoşbəxt eylədin,
Nədənsə aqillər kəmovqat olur,
Gözüm görə-görə atam qocalır?

Müqəddəsdi deyim, ağırdu deyim?
Könlümü ilhamdan yoğurdu, deyim?
Mənə verdiyinə uğurdu deyim?
Əməli arzumda, sözümdə qalır?
Gözüm görə-görə atam qocalır?

Zərəngiz borcunu ödəyə barı,
Tanrım qulaq verə sədaya barı,
Rəhm edə bu təmiz, saf soya barı! -
Onun şöhrətiylə adım ucalır.
Gözüm görə-görə atam qocalır?

SÖZLƏ GEDİR

Şair sözü - yaranışdan Haqq deməkdi,
 Bəlkə elə göydən gələn bəxt deməkdi.
 İlahidən qurulmuş bir taxt deməkdi,
 Sözlə gəldi bu dünyaya şair olan!
 sözlə gedir bu dünyadan şair insan!

ŞAIR ŞEİR OXUYANDA

Göydə quş qanad saxlar,
 Şair şeir oxuyanda!
 Sevinc dərd-qəmi haqlar,
 Şair şeir oxuyanda!
 Nizami yada düşər,
 Səməndər oda düşər
 Şair şeir oxuyanda!
 Xalçalar naxış-naxış,
 Ələnər sözdən yağış
 Şair şeir oxuyanda!
 Köhlənər, şahə qalxar,
 Göy gurlar, şimşək çaxar,
 Şair şeir oxuyanda!
 Dağlardan səda gələr,
 Şəlalə yada gələr,
 Şair şeir oxuyanda!
 Həzincə ötər dünya,
 Silkinər göldə sona,
 Şair şeir oxuyanda!
 Sevən bağı qan olar,
 Eşq evi tufan olar,
 Şair şeir oxuyanda!
 Yurd gülər, yuva gülər
 Dərdlərə dəva gələr
 Şair şeir oxuyanda!
 Vətən ahdan qurtarar,
 El günahdan qurtarar,
 Şair şeir oxuyanda!
 Dərd yanar, susar, sönər.
 Şuşam da geri dönər,
 Şair şeir oxuyanda!
 Şair şeir oxuyanda!

BİR GÜN

Qəm eləmə, məlul könlüm,
 Od-ocağın yanar bir gün.
 Gizli çəkdiyən dərdlərin
 Dünyamız da qanar bir gün!

Dağlarım darda qalıbdır,
 Ürəyim orda qalıbdır.
 Boz qurbum yurdda qalıbdır,
 Düşmənləri yenər bir gün.

Əl uzat göyün üzünə,
 Görün Tanrının gözünə,
 Mələklər yanar sözüne,
 Göydən yerə enər bir gün!

Zərəngiz, hikmətə vardın,
 Qara tellərin ağardı,
 Elimin dünyaca dərdi,
 Axır çalar zəfər bir gün!

QAYIDIB ÖZÜNƏ

Yol boyu ağaclar şikayət etdilər mənə
 Başları kəsilmiş kötüklərdən
 Cücərən pöhrələrin dili ilə!..
 Ey, cəllad!!!
 Kəsdiyən insan başıdır
 Dərdim, Faciəm -
 Əsrimin yaddaşındır.
 Bu xalqı oğulsuz
 Oğulu hikkəsiz bilmə, kafir!
 Qayıdıb özünə!
 Güvənər dizinə!
 Qan durar gözünə,
 Alar səni başına!
 Çalar Qafın daşına!
 Bilənlər bilər və söylər -
 Oğuldur, qayıdıb yaddaşına,
 Girib Haqq savaşına!

ŞİKƏSTƏLƏR ÖLKƏSİ

Torpağı düz, daşı gövhər, suyu mərcan,
 Can demişəm çağrışına, canıma can Azərbaycan!
 Ruhum oynar qartal kimi qoca Qafqaz zirvəsində,
 Köksüm dolu bir Xəzərdir, bu mənalar ölkəsində.
 Sərinlədər ürəkləri, təbim Şahdağ qarı kimi
 Könlüm mədən - dolu mənə, Kəlbəcərin varı kimi.
 Saf diləklə ayna tutdum, Göygölümün sinəsinə,
 Bülbül kimi nəğmə dedim şikəstələr ölkəsinə.
 Laçın, Ağrı dağ qartalı həsrətimdən qocalmışdı,
 Ahım göyə bülənd olan Göyazən tək ucalmışdı.
 Anam, sonam, Qırxqız, Şuşa, qədim Göyçə,
 Gözü yolda həsrətlim var neçə-neçə.
 Nənəm, babam Dərbənd, Təbriz, Laçın - ağlar,
 Damarımda qanım kimi, Kür-Arazım, Xaçın ağlar.
 Həkəri, Bərgüşar gurlar Haqdan gələn nəğməm kimi,
 Sözüm qaynar dağ köksümdən Damcılılı çeşməm kimi.
 Kitablarım tala-tala bir gülüstan, çəmən olmuş,
 Adım qoşa Avey ilə elə həməh-həməh olmuş,
 Vətən köksüm şəhid-şəhid yaralardan ağrıyıbdır,
 Qartal sözüm Savalanın zirvəsindən şığıyıbdır.
 Can vermişəm hər mənana, eşqim sənə mehman olmuş,
 Təbim çağlar dəryam kimi, təlatümlü ümman olmuş.
 Gun olacaq şeirim ilə qələbəni çalacağam!
 Dilbər yurdum Qarabağı düşmənlərdən alacağam!

YOL GEDİRƏM

Ocağın külüyəm mən.
 Közüm yox, kömürüm yox!
 Ömrüm tufanda keçdi,
 İşartım, hərənim yox!

Başdan dərdli köynəyəm mən,
 Qəlbim yuxa, kövrəyəm mən,
 Dünya boyda ürəyəm mən,
 Susmuşam, səs-səmirim yox!

Yol gedirəm yolum ilə,
 Həyat ölüm, olum ilə.
 Zərəngiz Dəmirçi, söylə,
 Poladım var, dəmirim yox!

UVERTÜRA

(Üzeyir bəyin əziz xatirəsinə)

Uvertüra - hissim,
həyəcanım mənim

Uvertüra - çağlayan al
qanım mənim!

Uvertüra - qəhrəmanlıq, əzəmət
dastanım mənim

Uvertüra - doğma anamın dilində
hayqıran üsyanım mənim!

Uvertüra - tanrı verən qüdrətim,
ad-sanım mənim!

Uvertüra - yer nəvalı, göy sədalı
tanınan ünvanım mənim!

Uvertüra ölümsüzlük dünyasına
əbədi fərmanım mənim!

MƏN BU YOLUN YOLÇUSUYAM

Haqqı sevdim haqqa pənah,
Haqdı, bir gün tapar məni.
Haqq yolunda etsəm günah,
Haqq yoluna qaytar məni!

Mən bu yolun yolçusuyam,
Ürəyimin elçisiyəm,
Azın-çoxun ölçüsüyəm,
Haqqı bilən tutar məni!

Zərəngiz cuşa gəldimi?
Könül, incitmə heç kimi.
İllər qızıl kərpic kimi,
Hörgüsünə yapar məni!

AZƏRBAYCANAM

Sözüm Qorqud sözü, köküm Koroğlu,
Babəkım ömrümün iftixarıdır.
Nizami "Xəmsə"si - müqəddəs, ulu,
Dünya mö'cüzəsi, dünya varıdır.

Tanınır şöhrətim, adım dünyada,
Nəsimi faciəm, Nəsimi əzim.
Füzuli qitədə döndü ustada,
Nəyimə gərəkdir təbliğ, əzizim?

Sındırmasın məni qoy yad ellilər,
Yandırmasın məni acı dillilər,
Mən özüm boydaca torpağam, qanam,
Mən özüm boyda bir Azərbaycanam!

MÜDRİKLƏR

Gör necə müdrikdi Diagen Larens?
"Ömrümə bir çəllək bəsimdir" - dedi.
İsgəndər hökmünə baş əymədi o,
"Həqiqət-hökmümdü, səsimidir" - dedi.

Sokratın əmrini yazdı hökmdar,
"Ya zəhər badəsi, ya qürbət" - dedi.
Zəhər badəsini içdi o huşyar,
"Vətəninə ölüm-səadət" - dedi.

Nəsimi qətlinə fərman verildi,
Zahidə yüz xalat ən'am verildi,
Haqqı, həqiqəti atmadı şair,
Özü həqiqətə nişan verildi.

Ey könül, gəl oxu sən bu dəftəri,
Həqiqət yaşatdı həqiqətləri.
Heç nə əvəz olmaz bil ki, ustada,
Ustaddan hikməti əxz et, ziyada!

NEYLƏRƏM?

Ayrı yol seçdim özümə,
Gedilmiş yolu neylərəm?
Ümid bağladım dözümə,
Tutuşdum oda, göynərəm.

Versəm, sayqıyla yollaram,
Alsam, ürəklə alaram,
Nəyim halal, nəyim haram?
Yazıya ümid elərəm.

Daş-kəsək oldu düz yolum
Qara bağrım bölüm-bölüm,
Görsəm ki, tuş gəlir ölüm,
Kəfəni özüm geyərəm!

Daha iş-işdən keçəndə,
Əcəl qurbanın seçəndə,
Bir gün dünyadan köçəndə,
Karvanı yolda əylərəm.

Qanla, süd ilə yoğruldu,ım,
Elm nuruyla doğruldu,ım,
Zərəngizəm mərd doğuldum
Haqqam, həqiqət söylərəm!

XƏLİL RZAYA

Xəlil Rza hayqıranda, qəm nədi?
Həbs, cəza,
Bu külli-aləm nədi?
Od püskürsə, quruyacaq dəryalar,
Susuzların həsrəti, zəm-zəm nədi?

Kimə qayğı, dilək oldu,
Ulutürk!
Kimə çarpan ürək oldu,
Ulutürk!
Qoymarıq ki, susa cəllad əlində,
İndi lap çox gərək oldu,
Ulutürk!

O kükrəyən nəfəsinə,
Həsrətik!
O köpürən həvəsinə,
Həsrətik!
Meydan boyda gur səsinə,
Həsrətik!
Ulu xalqım,
yumuruğunu sıx daha!
Qansız düşmən görsün ki,
Biz millətik!!!

Xəlil Rza hayqıranda,
qəm nədi?
həbs, cəza,
Bu külli-aləm nədi?

İKİLİK

Yol iki cür olur,
 Qanan yolu, qanmaz yolu.
 Ürək də iki cür olur -
 Sevgi dolu, nifrət dolu.
 Söz də iki cürdür -
 Sığılı var, ədası var.
 İş də ikidir -
 Xeyri var, xatası var.
 İnsan özü cüt yaranır,
 Onun da iki dünyası var.

DÜNYA

Gələn gəldi, gedən getdi,
 Sənsən elə qalan, dünya.
 Bircə gözlərin doymadı,
 A bağırı daş olan dünya!

Aya uçan, aya uçdu,
 Dağ yarıldı, qaya uçdu,
 Gələn o dünyaya uçdu,
 Açıq oldu solan dünya.

Sən həyatsan, sən diləksən,
 Kiminə susan, çörəksən,
 De, indi nəyə gərəksən,
 A viranə, talan dünya?

Zərəngiz haqqa tapındı,
 Yaman işlərdən sapındı,
 Tale qılınc, zaman qındı,
 Sən oldun qan alan, dünya!

İÇİMİN SƏSİ

Mənim bu dünyada arzularım var,
Elə bir bağçayam, min baharam var.
Köksümdə torpağın eşqi döyünür,
Dilimdə tanrıma dualarım var.

Məni susdurmasın nə qəzəb, nə kin,
Ürəyim doludur ulu göy təkin.
Müqəddəs amalın, təmiz məsləkin,
Yurdunda yurdçu tək ixtiyarım var.

Harda ayaq açdım, harda dil açdım?
Duyub qönçələndim, sevib gül açdım.
Özümdən əvvələ məndən yol açdım,
Özümdən sonraya salamlarım var.

ŞÜKÜR

Ocağım yoxdu mənim,
Bucağım var ki, şükür!
Öz adım, öz ünvanım,
Duracağım var ki, şükür!
Dünyada tale adlı
Bir şeyim yoxdur, nə qəm?
İki dünyaya dəyən
Umacağım var ki, şükür!
Gecikib, yolda qalan,
Xəyaldan ilham alan,
Dünyaya gen açılmış
Qucağım var ki, şükür!

Hər yolun öz yolçusu,
Bir oda tökülən su...
Sarı sim, kövrək mizrab,
Hər yazı, qanun, kitab,
Yıxmadı məndə məni,
Yaşamağım var ki, şükür!

BİR HƏZİN NƏĞMƏ...

Bir içim su qaynayar,
Dünyanın qazanında...
Ya daşa, ya daşmaya,
Qədəri yazanında.

Bir həzin nəğmə gələr,
Uzaqdan qulağıma.
Yaşaram ömrüm qədər,
Bağlanıb ocağıma.

Yaxşım var, yamanım var,
Dilimdə amanım var -
Dağılmaz mənim dünyam,
Tanrım gümanım var.

BİR DEYİM...

Bir deyim içimdə tərpedir məni,
Bir duyum içində titrədir məni,
Bir ağrı içində göynədir məni -

Dühalar bomba yaratmaydı kaş!
Tüstülər tanrıya çatmaydı kaş!

Qəlbimdən çıxarsam dərdlərimi mən,
Qorxuram pozular yer məhvərindən!

Ömrümü yazanın çoxmuş dərd-səri,
Onunçün çox gördüm mən də dərdləri?

Bir karvan yoludur bu həyat elə,
Ömür sərf edirik ancaq get-gələ!

TÜRKƏM

Torpağı qucmuş
bir daş olsam mən,
Göylərə od salan
atəş olsam mən,
Tarixin özünə
sirdaş olsam mən
Bilin ki, türkəm!

Eşqi pak
Nəgməsi təmiz,
qəlbi nur,
sevgisi dəniz,
xatiri hamıdan əziz
lap baş olsam mən,
Bilin ki, türkəm!

Güc versəm
belimə, dizimə,
Hədd qoysam
səbrə, dözümə,
Bir kərə
qayıdıb özümə
savaş olsam mən,
Bilin ki, türkəm.

TÜRKÜ

Eşqim, məhəbbətim sən türk!
Şirincə söhbətim sən türk!
Adında dünya həsədi,
Yenilməz qüdrətim sən türk!

Sevgilərim, nəğmələrim,
Sənə bağlı, sən ünvanlı,
Bir kökdəndi, türk-azərim,
Qaynar üzlü, qaynar qanlı!

Türküm, niyyətin təmizdi,
Türküm, hörmətin əzizdi,
Müqəddəs Allahın adı,
Yenilməyən qibləmizdi!

Mavi gözlüm, şirin sözlüm,
Günəş tellim, səma üzlüm,
Ayrılığın fərağına
Sən də dözdün, mən də dözdüm!

Sevginə, sevimli türküm,
Nəğmələr bəstələmişəm,
Dünyada ən böyük eşqi,
Adınla üstələmişəm!

TÜRKNAMƏ

Qanımda sevgisən, mehrsən, a türk,
 nə böyük qüdrətsən, sehrsən, a türk?
 Özümsən, əziz türk, əzəlimsən sən,
 sevgimsən, sevimli gözəlimsən sən!
 Bütün şöhrətlərə şöhrətsən, türküm,
 Tanrı yaratdığı qüdrətsən, türküm!
 Dünya sirlərindən baş açansan sən,
 Günəş tək, aləmə nur saçansan sən!
 Sevgimin mə'bədi, canım, gözümsən,
 Ürəyimdə sənsən, canda özümsən!
 Adın gözlərimə işıq, a türküm,
 Zövqün zövqümə yaraşır, a Türküm.
 Sənin gül bağçanda çiçəklər solmaz,
 Türküm, xidmətini deməsəm olmaz!
 Sənsən ürəyimin odu, bunu bil,
 Sevmərəm özgəni, yadı, bunu bil!
 Canımda canımın axan qanısan,
 Ruhumsan, ruhumun öz ünvanısan.
 Mən səni sevmişəm körpəliyimdən.
 Sən mənim qəlbimdə atəşsən, bil sən!
 Türküm, qəlb yarısan, ürəkdə hər an,
 Azər vüqarısan diləkdə hər an!
 Əziz qədəmlərin gözümün üstə,
 Sevgili türklüyüm, bir məni səslə.

Gör, nəfəs-nəfəsə duraram, necə?
 Ömrünə min bəzək vuraram, necə?
 Mənim eşqim qədər eşqinə qurban,
 Ulu sevgim qədər sevginə qurban!
 Mən sazı dindirirəm, dillən, a türküm,

Gülüstanımda, gəl, güllən, a türküm:
 Bir kökdən, bir qandan yaranmışıq biz,
 Kədərdən, hicrandan usanmışıq biz:
 Mavi dünyam mənim, eşqim, canımsan,
 Öz ruhum, öz adım, öz ünvanımsan!
 Türküm, Azər adlı qardaşınam mən,
 Görklü çiyindəşın, sirdaşınam mən.
 Gəl verək səs-səsə, dünya dinləsin,
 Dost gülsün, düşmənəm yanıb-inləsin!
 Tarixlər bilir ki, bizlər kimlərik,
 Namərdə, yağıya boyun əymərik!

YARANAN GÜNDƏN BƏRİ

Özümdən yüz il əvvəl,
Sözümdən min il qabaq
Bu yolu getmişəm mən...
Çatmır dadıma kimsə,
Bilmirəm indiyəcən
Nə günah etmişəm mən?

Şər qonar göy üzünə,
Xeyrə açılar dan.
Barmağımı şam elə...
Görsə də, görməsə də,
Rəhm dilə tanrıdan!

Kükürəyib gələn çaydı,
Bir dağın hekayəti...
Ey haça dilli dünya,
Yaranan gündən bəri
Bitmədi şikayətin!

DOSTUNA SÖYLƏ

Güldən şirə çəkər balın arısı,
Şirədən nə çəkər çölün arısı?
Yediyi şəkərdi, vurduğu zəhər,
İnsanlar da belə, dünya bu təhər.

Birinin köksündə çarpan ürəkdi,
Biri gəldi-gedər, solan çiçəkdir.
Göydə bulud gəzər gah ağ, gah qara,
Söz var könül açar, söz də var yara.

Zərəngiz, dərđini dostuna söylə,
Düşmən yeriməsin üstünə, söylə.
Kölgədə qızılgül qönçədə qalar,
Üstünə gün düşsə, dən-dən açılar.

ANA VƏTƏN

Gözlərinde yaş olaram, Ana Vətən!
 Torpağında daş olaram, Ana Vətən!
 Sən uca tut məni doğma balan kimi,
 Mən hamıdan baş olaram, Ana Vətən!

Bal suyuna, saf havana qurban olum,
 Əziz, məlhəm, dərd-dəvana qurban olum.
 Mənzilinə, son yuvana qurban olum,
 Eşit mənim sözlərimi, Ana Vətən!
 Yerə qoyma dizlərini Ana Vətən!

Sənə sadıq bir balanam, eşqim təmiz,
 Xoş arzulu bir xalq kimi yaşarıq biz,
 Yox məkrimiz, yox hiyləmiz, yox kinimiz,
 Dönmə sınıan murazlara, Ana Vətən!
 Qan axmasın arazlara, Ana Vətən!

ANA

Getdin müqəddəslər dünyasına sən,
 Ana, əziz ana, ey cavan ana!
 Getdin, məni qoydun el yasına sən,
 Mənə candan əziz, canda can ana!

Söylə, heç bildinmi, neylədin mənə?
 Büründü taleyim dumana, çənə,
 Yadıma düşəndə sızlaram yenə,
 Bir də qayıdarsan, de, haçan, ana?

Nisgilim də sənsən, arzum da, ancaq,
 Olarmı bu böyük haqqı unutmaq?
 Torpaqda yatırsan, anamdı torpaq,
 Torpağa övladam başacan, ana!

Dünyanın hikməti ölçüyə gəlməz,
 Göymü yerə borclu, yer göyə bilməz?
 Zərəngiz haqqını ödəyə bilməz,
 Şeirlərimdəsə yaşa sən, ana!

ARAZ NİSGİLİ

Araz mənimdi,
 Araz qənimdi,
 Araz qəmimdi,
 Yandım, yandım,
 Mən odlara qalandım!

Araz ürəkdi,
 Araz diləkdi,
 Araz gərəkdi,
 Andım, andım,
 Mən odlara qalandım!

Araz yaxındı...
 Araz yax indi!
 Araz yaxındı -
 Sandım, sandım,
 Mən odlara qalandım!

“QARA SAZ”I DİNLƏ, KÖNÜL

Çalar ana laylasını,
 "Qara saz"ı dinlə, könül!
 Tutar Kərəmin yasını,
 "Qara saz"ı dinlə, könül!

Bu nə soraq, bu nə səda?
 Şirin canı yaxar oda!
 “Ucu gəlimli dünya...”da
 "Qara saz"ı dinlə, könül!

Oyularam oyum-oyum,
 De, başımı hara qoyum?
 Qorqud soyu, əzəl soyum,
 "Qara saz"ı dinlə, könül!

Vurar mızrab, tökər qanı,
 Tanı qüdrətini, tanı,
 Aşıq Ədalət nişanı,
 "Qara saz"ı dinlə, könül!

Zərəngiz, ürəyin dolu,
 Sözlə bəzə saği-solu,
 Bu yol babaların yolu,
 "Qara saz"ı dinlə, könül!

ƏDALƏTİ DİNLƏDİM

Dünya durdu bir su kimi,
 Həyat gözəl yuxu kimi,
 Əlçatmayan arzu kimi,
 Mən Ədaləti dinlədim,
 Özümdən haqqı ünlədim!

Bu çalğıya necə yandım?
 Yanıb-yanıb alovlandım,
 Aşkar dərdlərimi qandım,
 Mən Ədaləti dinlədim,
 Özümdən haqqı ünlədim.

Ürək büllur, fikir almaz...
 Alnından vüqar azalmaz,
 Mizrabını tutan olmaz,
 Mən Ədaləti dinlədim,
 Özümdən haqqı ünlədim!

SAZ

Yanan ruhum səndən doymaz,
 Sənə qurban olum, ay saz!
 Bilməyən eşqimi duymaz,
 Hey açılıb-solum, ay saz!

Aram olur canda ürək,
 Handa arzu, handa dilək?
 Gəzər alosmanda ürək,
 Çal, özümə gəlir, ay saz!

Zərəngiz verər canını,
 Artırar şöhrət, şanını,
 Tökmə bağırimın qanını,
 Yaman olur halım, ay saz!

HƏLƏ BU DÜNYAYA SÖZÜM VAR MƏNİM

Dalğalı dənizlər qoy coşmasınlar,
 Çaylar məcrasını qoy aşmasınlar,
 Zəkali şairlər söz qoşmasınlar,
 Şahə dayanıbdı təbi-köhlənim,
 Hələ bu dünyaya sözüm var mənim!

Hərcayı xülyalar dönməsin yelə,
 Dəyib-toxunmasın obaya, elə,
 Əriyər dağlarım, dönər bir selə,
 Güllələr bitirər çölüm, çəmənəm,
 Hələ bu dünyaya sözüm var mənim!

Oğuz qəbirləri tapdaq oldumu?
 Sınan ürəkdimi, düşən qoldumu?
 Bu yol həqiqətə gedən yoldumu?
 Qoy bir yol məhv olub, ölsün düşmənim,
 Hələ bu dünyaya sözüm var mənim!

Körpə çiçəkləri güllə biçməsin,
 Qoy mərdin qanını namərd içməsin,
 Dünya bu qırğından soyuq keçməsin,
 Yoxsa, cuşa gələr, qaynayar qanım,
 Hələ bu dünyaya sözüm var mənim!

Zərəngiz, istəsən baharın olsun,
 Gülüstan deyilən diyarın olsun,
 Onda düşün, qəti qərarın olsun,
 Çünki, amandadır bu gün vətənin,
 Hələ bu dünyaya sözüm var mənim!

MARŞ

*Bombalar partlar,
 Toplar guruldar.
 Haydı, əsgərlər,
 Haydı, irəli!*

(köhnə marş)

Qəzəbdən yanar,
 Can alovlanır.
 Haydı, əsgərlər,
 Haydı, irəli!

Haqqın nəfəsi,
 Bizə yar olsun!
 Dönmərik geri
 Boran, qar olsun!

Anamız bizi,
 Görüşə səslər,
 Bu ana vətən,
 Aslanlar bəslər!

Vətən gözləsin
 Yollarımızı,
 Hərbdə sinayaq,
 Qollarımızı!

Alaq yağıdan,
 Anamız yeri,
 Düşməni əzib,
 Dönərik geri!

Haydı, əsgərlər,
 Haydı irəli!
 Mərd cəngavərlər,
 Haydı, irəli!

QƏZƏL

Qarabağ, getdi yolunda nə qədər canlarımız?
Haqqın olsun, tökülür torpağına qanlarımız.

Başı bələli diyar, nələr gəlmədi başına,
Uğrunda qurban oldu gül kimi cavanlarımız.

Bu necə faciədir, kafir əl götürmür geri,
Yoxsa ki, doyurmadı tanrını qurbanlarımız?

Açılmamış gül kimi körpələr yandı bələkdə,
Çatmadı haqq məqama bir belə ehsanlarımız?

Xocalı dad elədi, gəlmədi fəryada biri,
Odlar ərşə dayandı, söndü çıraqbanlarımız.

Şuşa, Malıbəyli, Laçın silindi haqq dəftərindən,
Ağdərə qırğınında kükrədi tufanlarımız.

Bir belə zülmü bizə kim rəva bildi, görəsən?
Xəbərsizdik, nə bilək, qopacaq tufanlarımız?

Kərbəla müsibəti adi bir ağlaşma imiş,
Kəlbəcər tonqalında kül oldu insanlarımız!

Zərəngiz, haqq yolunda haqqı görənlər çox olur,
Qiyət verər bu işə sonrakı dövranlarımız.

QARDAŞ QANI TÖKÜLMƏSİN

"Qarşı yatan qara dağlar" yıxılmağa nə qaldı ki?
Dağ basıldı ürəyimə, sıxılmağa nə qaldı ki?
"Qaba ağaclar" kəsildi, qorxulmağa nə qaldı ki?
Amandır, ər igidlərim, qardaş qanı tökülməsin!

"Ağca-ağca sular" axdı niyə bulandı, bilmədim?
Ala gözlü dilbər yurdum oda qalandı, bilmədim?
"Ağban-ağban ağ evlər"im köçdü, talandı, bilmədim?
Amandır, ər igidlərim, qardaş qanı tökülməsin!

Mərd oğullar, görk eyləyin düşməyə var gücümüzü,
Alın bu qansız yağıdan neçə illik öcümüzü,
Sabahkı nəsil deyəcək bu gündəki suçumuzu,
Amandır, ər igidlərim, qardaş qanı tökülməsin!

NƏ İDİ GÜNAHIMIZ?*(Təmiz insan, nahaq qan)*

M. Abdullayev

Yandı bağrım, göynədi,
Nə idi günahımız?
Buna göylər nə dedi,
Nə idi günahımız?

Asım-asım asıldıq,
Basım-basım basıldıq,
Göydə, haqqa qısıldıq
Nə idi günahımız?

Saçlarıma dən gələr,
Gözlərimə çən gələr,
Mərhəmət göydən gələr,
Nə idi günahımız?

Bax, o qanlı yaraya,
Düşmən girdi araya,
Dünya gəlsin haraya,
Nə idi günahımız?

Yer ilə göy dayansın,
Qoy vicdanlar oyansın,
Dünya haqqa inansın -
Nə idi günahımız?

Ürəyimdə qəmim var,
Çalınmamış simim var,
Haqdan qeyri kimim var,
Nə idi günahımız?

BAYATILAR

Koroğlum, Babəkim var,
Məndən yüksək, de, kim var?
Məni dünya tanıyır,
Ən pak bir məsləkim var.

İllərlə aldanmışıq,
Nahaq oda yanmışıq,
Hamıya dərd çəkən biz,
Özümüz talanmışıq?

Kor oldu gözün, dünya,
Şumlandı düzün, dünya,
Bu qədər səbr elədik,
Hanı bəs sözün, dünya?

Dərdim bir ümman oldu,
Bağrım dolu qan oldu,
90-ın "Yanvar günü",
Qanlı bir divan oldu.

Oğuzun qəbri bəlli,
Türkün abırı bəlli,
Verər düşmən bəlasın,
Tanrının səbri bəlli!

YAZACAĞAM MƏN

Tale imkan versə, qismət yar olsa,
Vətənim təzədən bəxtiyar olsa,
Bu dərdim ellərə çatıb, car olsa,
Sınan arzularından yazacağam mən,
O yanıqlı tardan yazacağam mən!

Mizrab telə dəydi, tel yanıb getdi,
Ürək ağı dedi, dil yanıb-getdi,
Oğul nakam öldü, el yanıb-getdi,
Gördüyüm ah-zardan yazacağam mən,
O qəmdən, qübardan yazacağam mən!

İnsan qırğınını törətdi insan,
"Lay divar igidlər", köçdü dünyadan,
Qırmızı laləyə döndü qızıl qan,
Qışdakı bahardan yazacağam mən,
Qərənfil yollardan yazacağam mən!

Körpələr çiçək tək soldu, ağladım,
Ataların gözü doldu, ağladım,
Analar saçını yoldu ağladım,
Qəfil intizardan yazacağam mən,
20 Yanvardan yazacağam mən!

Zərəngiz, dərini dərindən demə,
Düşmənin üzdədi, sərindən demə,
Qan gedir, güllələr yerindən demə,
Güllədə zəhərdən yazacağam mən,
Bu gündən, səhərdən yazacağam mən!

QƏM BAYATILARI

Qismətim dalda neylim?
İndi bu halda neylim?
Başım cəllad əlində,
Barmağım balda, neylim?

Həyatdı, baldı, haray!
De, kimə qaldı, haray!
Evi talanmış düşmən,
Yurda qan saldı haray!

Əzizim, sarı dərdim,
Tükənmir sarı dərdim,
Qurtar mənim başımda
Get düşmən sarı dərdim!

Mərdin evi talanar,
İgid qanı yalanar,
Yağlı tikə başına,
Quduz itlər dolanar.

İgid qanı yalandı!
Demə, sözün yalandı!
Düşmənim güclü çıxdı,
Məmləkətim talandı!

Niyə talandı yurdum?
Oda qalandı yurdum?
İllərlə var olmuşuq,
Yenə qalandı yurdum!

Şəhərim oda düşdü,
Qəlbimə qada düşdü,
"90"-cı qırğında,
"18" yada düşdü.

Əzizim qara bağlar,
Qan ağlar Qarabağlar,
İgidi ölən ana
Dad çəkər qara bağlar.

QARATEL

Qara günlər, qara anlar qoymadı,
İstəyincə, bir güləydin Qaratel
Alındamı yazılmışdı, görəsən?
Axrın, sonun bir gülləydi, Qaratel?

Ana yurdun alınmayan qalası,
Vətənimin ər qeyrətli balası,
Xanımların, xatunların sonası,
Sənə kimin gözü dəydi, Qaratel?

Açılan gül bir gün axır solacaq,
Nə axtarıb yada salan olacaq,
Zaman-zaman tarixlərdə qalacaq,
Bu ölümün qələbəydi Qaratel!

İGİDLƏRİM QOLDU, QIÇDI

(20 Yanvar şəhidlərinə)

Göz qaynayar bulaq kimi,
Bəs bulağa nə deyək biz?
İtkinləri haylayırıq,
Bu sorağa nə deyək biz?

Yüz dərdə, qəmə dolmuşuq,
Ötən anadil olmuşuq,
Yanıb-yanıb kül olmuşuq,
Ax, ocağa nə deyək biz?

Ümidin axırı heçdi,
Yağılar yurdumu biçdi,
İgidlərim qoldu, qiçdı
O uşağa nə deyək biz?

Ürək yansa külmü olar?
Dərd, qəm qara tülmü olar?
Dağ boyda da külmü olar?
Of, bu dağa nə deyək biz?

NATƏVANA

(Xurşid Banu Natəvana)

Nədən buludlanır ala gözlərin?
"Xan qızı", - çağrıldın sözdümü, nədir?
Dillərin əzbəri könül qəmlərin,
Bəs bu şair üçün azdımı, nədir?

Gözəl Qarabağın gözəl sonası,
Gənc ikən çağrıldın Ellər anası,
Varlığın bu yurdun yanar almazı,
İlhamın alovnu, közdümü, nədir?

Hökmünlə şad oldu fəqir-füqərə,
Möhtac kəsilmədi ulu dağlara,
Rəvan təbin kimi gur bulaqlara,
Abi-həyat dolu, yazdımı, nədir?

Sevda köksündə gülmədi ürək,
Sənə zülm etməkdən doymadı fələk,
Oğul dağı görən, a nazlı mələk,
Qəlbin yas nəğməli sazıdımı, nədir?

Qarabağ mülkündə bir vurhavur var,
Birləşib, zülm edir bizə yağılar,
Yurd satıb, pul yığır piyli "ağa"lar,
Bu torpaq vətəndir, tozdumu, nədir?

DAYANIN

Güllələr tətikdə paslanaydı kaş!
Bundan yaxşı olar, yaxşı olardı.
Bu xalqın heç nəyi olmasaydı da,
Bir müdriliklik adlı sərvəti vardı.

Siz onu qoruyub saxlamadınız,
Ey igid oğullar, igid oğullar!
"Vətən düşməni"dir bu gün adınız,
Tarix qarşısında günahınız var!

İblis fitnəsinə uymayın, aman!
Düşmən tələsidir, dərk eyeləyin siz!
Xalqı yaman günə qoymayın, aman!
Tökülən qanlara müqəssirsiniz!

Dayanın!!! Milləti düşünün, barı,
Silahı tutmayın bir-birinizə!
Kəsilə bu xalqın ümid yolları,
Yadlar qəhqəh çəkib güləcək bizə!

MİLLƏT

Haqqa qayıt, haqqı tanı,
Dəyişibdi dövrən, millət!
Əvvəlki şöhrətin hanı?
Ey talanan viran, millət?

Şahlar qızıl tac qoydular,
Bac alıb, xərac qoydular,
Yağın möhtac qoydular,
Niyə yoxdur soran, millət?

Tarix oldun, dünən oldun,
Ocaq kimi sönən oldun,
Allahından dönən oldun,
Zamanları yoran, millət!

Unudub olub-keçəni,
Haqqa qayıt, haqqı tanı,
Çağır haqqı yaradanı,
Kömək olsun, Qur'an millət!

QULAĞINA ÇATAR...

Qurd qorumadı bu yurdu,
Mərd qorumadı bu yurdu.
Dərd qatdılar çörəyimə,
Dərd bizi qırdı, qurtardı...

Gözdə bəbəklər saraldı,
Canda həvəslər daraldı,
Ağladığ göylər qaraldı,
Dərd bizi qırdı, qurtardı...

Düşmən qatar-qatar, Allah!
Ahım səni tutar, Allah!
Qulağına çatar, Allah...
Dərd bizi qırdı, qurtardı!

YAĞMA A QAR

Yağma a qar,
torpağımda döyüşlər var,
döyüşlərdə yaralılar.
Yağma a qar,
qoy, əsgərin yarasını bağlayaq biz,
sən sonra yağ.
Qoy, düşmənin sinəsini dağlayaq biz,
sən sonra yağ...

Yağma a qar,
torpağımda döyüş gedir,
igidlərə soyuq olar.
Yağma a qar,
Bir tut qərar...
Gör nə deyir ürəyimdə
donan saysız pıçıltılar?
Yağma a qar.

Sən, göylərdən yerə enən,
Tikə-tikə haqq payısan...
Sən, tanrının kəlmə-kəlmə
Bizə çatan harayısan.
Mən bilirəm -
Göylərdə haqq var, tanrı var,

Tanrının o bol səbrinə
Qurban olum...

Yağma a qar,
Sərhədimdə haqq savaşım,
Savaşımda, köksü vətən torpağına
Sipər olan əsgərim var.
Onsuz da çox kədərim var,
Yağma a qar,
Yağma a qar.

MÜSƏLMAN NAMUSU, DÜNYA HƏSƏDİ

(*Körpə bacımın dedikləri*)

Birinci başlayaq əvvəlki sözdən,
Necə ki, dərkətmə başlayır gözdən!
Müsəlman özüdür bəşərin gözü,
Heç kəs inkar etməz bu haqlı sözü.
Bəli, müsəlmanlıq ən gözəl bir din,
Bu dinə tapındı Məhəmməd-Əmin!
Tapındı yox, özü yaratdı bunu,
Sevdik bir Allahın tək Rəsulunu.
Müslüm əxlaqını, o, öyə-öyə,
Ədəblə, ərkanla qaldırdı göyə!
Neçə min illərdi bu əxlaq, bu din,
Şöhrət haləsini çoxaldır min-min.
Müsəlman sədəsı ucadan-uca,
Kərəmi bolluca, haqqı bolluca!
Əvvəlki kəlamı: "Rəbbül-ələmin!",
İmana çağırır kürəni bu din.
Hürriyyət deməkdir, paklıq deməkdir,
Bu din ədalətə yol göstərməkdir.
Bu dini əyrilər bəyənməsələr,
Bir gün gözlərindən qara su gələr!

İkinci söz! Özü dürlü bir sözdür,
Şə'ninə nə tə'rif söyləsəm düzdür.

Namus - kişiləri özləyən bir şey,
Namus - qadınlığı gözləyən bir şey.
Namus - tac üstündə yaqut daşdır,
Namus - ucalığın uca başıdır.
Namuslu yarandı köküm əzəldən,
Namusda kökümə çəkmişəm bu mən!

Üçüncü söz! Vəriq onunla hər an,
Onsuz puçluq qədər bir heçdi insan.
Dünya-qalmalı bir cənnət torpağı,
Dünya-müdrüklərin əzəl oynadı.
Dünya yaradanın şadlıq evidir,
Dünya-tələtömlər, yaslar dividir.
Dünya-istədiyin yaradar-qurar,
Dünya-sevmədiyin yıxar, uçurar.
Haqqı, ədaləti var bu dünyanın,
Sonsuz məşəqqəti var bu dünyanın.
Ey könül, dünyadan xəbərsiz köçmə,
Yüz dəfə ölçməsən, bir dəfə biçmə!
Dünyanı candərdi arşınlama gəl,
Dünyada sənətdir hər şeydən əvvəl.

Dördüncü söz! Bu söz ədalı bir söz,
Qəhirli, qırğınlı, qadalı bir söz!
Həsəd-ürəklərə rəxnə salandır,
Həsəd-qasırgadır, güclü talandır!
Həsədlə beyinlər zülmə hökm edir,

Həsədlə insanlıq aradan gedir.
Həsəd-bir ocağın qəfil sönməsi,
Həsəd-bir çörəyin qana dönməsi.
Həsəd ki, var ondan heç xəbərim yox,
Mənə həsəd çəkən, o qədər, lap çox!
Həsəd bəhrəsini dadmadım bir an,
Həsədə könlümü satmadım bir an.
Əgər həsəd varsa, könül evində,
Ömürlük qalacaq quyu dibində.
Bunu körpəlikdən dərk elədim mən,
Odur ki, büllurla bəhsə girirəm.

Bu dörd söz oyatdı məni bir anlıq,
 Doğurdu ruhumda bir canfəşanlıq,
 Dedim, yarat könül, nə ki, məqamdı,
 Həyatda yaşamaq bir imtahandı.
 Çıxdın, üzü ağsan hər an cahanda,
 Çıxmadın, dustaqsan şirincə canda.
 Dərk elə hikmətlər hikmətini sən,
 Unutma dühalar xidmətini sən,
 Görünsə bəkarət, ismət donunda,
 İnsan qiymətini artırır onda.
 Ağıl, şücaəti, gücü, qüvvəti,
 Rəhmi, səxavəti, sözü, söhbəti,
 İnsana anbaan şöhrət gətirər,

Çirkinlik ürəkdə nifrət bitirər.
 Nifrətdən, hiylədən çəkinib hər an,
 İmanla rəhmlər dilə Tanrıdan!

Bircə an gözümdə parlayan səhər,
 Ruhuma xoş gələr dünyalar qədər.
 Bir zərif çiçəyin canlı qoxusu,
 Doldurar gözümə cənnət yuxusu.
 Dalğalı dənizlər, çağlayan sular,
 Gülən gözlərimin yaşıyla dolar.
 Bir körpə balanın gül təbəssümü,
 Özünə cəlb edər bütün hissimi.

Ey bəşər övladı, səslə sabahı,
 Yaxına buraxma yanğını, ahı,
 Yaşa qana-qana öz istəyincə,
 Tale kəndiridir incədən incə.
 Yamanlıq etmə ki, o üzülməsin,
 Yaman murad alıb, üzü gülməsin!

Tanrı buyruğundan çıxan kimsələr,
 Bilsin ki, ömrünün son anı gələr -
 Canı əzablarda, əli üzündə,
 Özü qərq olacaq şər dənizində.
 Şərdən uzaq olsa nə qədər insan,
 Rəhmət bəxş olunar ona tanrıdan!
 Dediym sözlərə yekunum budur -
 Müsəlman adımdır qəlbimə qürur!

SƏRVİN ÖYÜDÜ

Sərvin duruşuna ehtiramım var,
 Göylərə səcdədə, həmişəbahar!
 Tanrı dərgahına əl uzatmışdır,
 Könlüncə, hər istəyinə çatmışdır!
 O ulu göylərə üz tutduğundan,
 Bahar libasıdır elə hər zaman!
 Gözəllik mülkündə boyu tamaşa,
 Gövdəsi əyilməz, dolmaz da yaşa.
 Bu anamız yerin məsləhətidir,
 Yoxsa, yaradanın öz hikmətidir?
 Dilsiz bir varlığı yaratdı qəsdən,
 Baxıb öyüd alsın hər yoldan ötən?
 Yazılmış kitablar etməsə tə'sir,
 Olaq təbiətin gücünə əsir?
 Gözümün önündə duran bu sərv
 Min dürlü tə'nələr vuran bu sərv
 Mən seyr elədikcə gözüm açıldı,
 Qəlbimə, hissime paklıq saçıldı.
 İdrakı dinlədim, dərk etdim bunu,
 Yoxun yoxluqlarda yox olduğunu.
 Ürək dilə gəlib, verdi son qərar:
 "Bütün çətinliyin bircə yolu var -
 Saf, təmiz ürəklə yaşarsa insan,
 Ömür bəxş olunar ona tanrıdan!

BİR ARAMLIQ SÖZ

Ey eşqi göylərdən dərin kimsələr,
 Vaxt olar ömrünün xoş günü gələr!
 Sən bəslə qəlbində təmiz arzular,
 Dünyada hər şeyin bir sərhədi var.
 Yaradan ucadır yaranışından,
 Cəmi canlıların gözüdür insan.
 Ömrü qasırgalı, çənli keçməsə,
 Həyat xoş güzəran verməz heç kəsə!
 Hər bəlli taleyin sonu çarpışma,
 Dünyanın bəzəkli donu çarpışma!
 Ömrün qayığını tale götürər,
 Ləpələrdən dalğalara ötürər.
 Həyat bir ümmandır tək görünməz,
 Haqqın mizanında çəki görünməz...
 Güzəran axtarma, idrakınla sən,
 Ağılnla bir qapı aç bilərsən.
 Yaxşı yaşamaqçın olma qərsiz,
 Çalışıb, vuruşma, gəl arsız-arsız.
 Dünyanın ələnən ələyindəsən,
 Tamah ovçusunun kələyindəsən.
 Gəl, qoru köksünü yangılı ahdan,
 Salamətliq dilə o bir Allahdan!
 Yalan fitvasına uyma dünyada,
 Yalan, nəfəs dərib, yetməz murada!

Şər işin, əməlin sonu bəllidir,
 Pisin adı birdir, donu əllidir.
 Yaxşı əməllərdə birinci görsən,
 Yaxşılıq eyləyib, yaxşılıq gör sən!

Rəbbin ətəyində məskən salmışam,
 Bu eşqi, həvəsi ondan almışam -
 Üzümü sürtmüşəm torpağına mən,
 Məni aciz bilib, hər gəlib, gedən!
 İmanla adına dualar qıldım,
 Sözdə nicatımı mən ondan aldım!
 Eşqinə çatmaqçün can verərəm bil,
 Vəslinə yetməkçin ötərəm dil-dil.

NƏSİHƏT

Ey mənə bəxtindən şikayət edən,
 Ağlın kəsən andan bilməlisən sən,
 İnsan şər işlərdə olmasın gərək,
 Sonu, nəticəsi cəzadı, gerçək!

İnsanlıq hissini unutdun tamam,
 Oyuncağa döndü fe'lində insan!
 Şər sözə həvəsin artdı günbəgün,
 Şeytanlıq içini sardı büsbütün.
 Birinə həsədlə, kinlə baxanda,
 Hiyləylə canını oda yaxanda -
 Özün yaxşı olub, özgələri sən,
 Bu işə tədbirlə qoşanda qəsdən,
 Düşünməliydin ki, insandı o da,
 İnsana zülm etmək olmaz dünyada!
 Özü insan olan qoy bunu bilsin,
 Şüurla, ağılla şərddən çəkilsin!

Tanrı yaratdıdır insanlarını,
 Hərəyə bir cürə verib varını;
 Birinə zəkali beyin veribdi,
 Birinin əlini yeyin veribdi,
 Birini bağçada qızılgül kimi,
 Birini səhrada qara kül kimi,

Birini bülbül tək şövqlü yaratdı,
 Eşşəyin belində şələlər çatdı...

Bu hikmət tanrının buyruğundadı,
 Bunu dərk eləyən aqıl insandı!
 Çalışıb-vuruşma, demə ki: "hökmən,
 Qoymaram, filankəs baş ola məndən!"
 Sənin imkanından xaricdədi bu,
 Cüərməz, köksünü didən bir arzu!

Halal mətləbləri dilə tanrıdan,
 Təmizlik hissiylə böyükdür insan!
 Halal bir tikəni halallıqla ye,
 Yaxşının dalınca "yaxşı" - sözü de!
 "Yalan ayaq tutar, ancaq yeriməz!"
 Bu hikmət bir ömrə, bir taleyə bəs.
 Qədirbilən oldu bizim xalqımız,
 Qədirbilən olsaq, yaşayarıq biz!
 Naqislik, nadanlıq oduna yanma,
 Dünyada heç kəsin haqqını danma!
 Haqsızlıq insana bəla gətirər,
 Haqsızlıq, bir ömrü sona yetirər!

Haqqın dərgahında haqq sözü əzəl,
 Dünyada hər şeydən həqiqət gözəl!
 Haqqın ətəyindən yapış, ey könül,
 Həqiqət yaşarı, əbədidir, bil!

SÖZ HAQQINI

Nur haqqını, pir haqqını,
 Verdinmi, könül, verdinmi?
 Neçə bağlı sirr haqqını,
 Gördünmü, könül, gördünmü?

Varan kimdi, soran kimdi?
 Qəlb evini hörən kimdi?
 Bu dərdləri verən kimdi?
 Aldınmı, könül, aldınmı?

Kimdi gedən, kimdi qalan?
 Tez açılan, vaxtsız solan?..
 Gündə yüz yol talan-talan,
 Oldunmu, könül, oldunmu?

Göy haqqını, yer haqqını,
 Söz haqqını, şe'r haqqını,
 Xızrın xeyir haqqını,
 Buldunmu, könül, buldunmu?

Zər yazılı, ağ vərəqli,
 Qəm otaqlı, sirr soraqlı,
 Əli bağlı, qolu bağlı,
 Öldünmü, könül, öldünmü?

Dünya gözəl bir tamaşa,
 Dərd əlində, haşa-haşa,
 Hikmətin varanda başa,
 Doldunmu, könül, doldunmu?

Zərəngiz qalanda naçar,
 Baş götürüb, hara qaçar?
 Bağlı qapını haqq açar,
 Bildinmi, könül, bildinmi?

ULU FÜZULİYƏ XİTABƏN

Alnında şafəq, nur, gözündə kədər,
Tanrı verdiyini səndənmi istər?
Ey ulu şairim, ey tanrı qüdrət,
Nədir bu ah-nalə, nədir bu fəryad?

Qoy yer, göy başına dolansın sənin,
Bu aləm nuruna bələnsin sənin,
Yenə də çağlasın şe'r sellərin,
Mehrin ürəklərə ələnsin sənin.

Vətəndən uzaqda "uzanmaz" oldun,
Öz ana dilində yazdın sən, şair,
İndi əcinnələr ana yurdunda,
Əcnəbi dilində danışirlar, bil!

Təmizlik, nəcabət candan gərəkdi,
Böyüklük, ucalıq qandan gərəkdi,
Zamanları yoran, əsrlər keçən,
Dünyaya sənin tək insan gərəkdi!

İllər, qərinələr dayansa lal tək,
Əcəm oğlu, sənin eşqin dinəcək!
Daş daşa yapışıb, bu cahən sussa,
Göyün tanrısını hökmən yenəcək!

O tuti dillərin neçə min ildir,
Bu vətən bağında nəğmələr ötür.
Anır rəhmət ilə öz yurdu sənə,
Gəl, doğma anana məhəbbət gətir!

Müqəddəs ruhuna qurbanam, baba,
Bir ağ göyərçin tək göylərimi gəz.
Ulu qüdrətinin yanında olsa,
Bu dünya bir qara qəpiyə dəyməz!

GƏRƏK

Arzu sözü ayrı bir şey -
Həyatda yaşamaq demək.
Əməl sözü ayrı bir şey -
Ömürdən bərc almaq demək.
Arzu, əməl birləşəndə,
Bu dünyada qalmaq demək.
Şirin, ağır, istili,
Yetişmiş bir çibən kimi
Söz bişərsə, ürəyində
Deyəndə boşalmaq gərək.
Söz Nizami yadigarı,
Füzulinin varlığıdır.
Bir ər kimi, ərən kimi,
Sözdən də yaşınmaq gərək

YA ALLAH

(qulağıma gələn səs)

Uşaqlıq dünyamdan
Əbədi bir səs.
Gəlir qulağıma
doğma, müqəddəs -
Ya Allah!

Şirin yuxularım
Qarışır hərdən,
Qaragöz bir uşaq
Dikəlib yerdən
Doğma atasında
Neçə min kərə
Fərəhdən alısan.
Gözə minnətdar,
Sifətini oxşar
Həyəcan dolu,
Qulağın qarsan,
Sözə minnətdar -
Ya Allah!

Beş kişi bir yükü
Qaldıran yerdə
On kişi bir özül
Tökmək istəsə,
İlk dəfə deyilən
Çağırış, kəlmə -
Ya Allah!

Bir ədib bir qələm
Aldı əlinə.
Gözümün önündə,
Mən eşidəni
İlkin bu söz gəldi
Onun dilinə -
Ya Allah!

Belini bərk çəkib
Qıvraq bir qarı,
Üzündə haqq nuru,
Gözündə qayğı,
Sonsuz həvəs ilə
İşə başladı;
Süd qatdı, duz qatdı
Unun gözünə,
Uşaq fikir verdi
İlkin sözünə -
Ya Allah!

Sac qoydu ocağa
Gülgöz bir gəlin -
Səliqə, səhmanı,
Nizam düzgüsü,
Həsədi bir elin!
Fəxri bir elin!

Endirdi ocağa
Sacı ehmalca,
Nazik dodaqları
Titrədi, dindi,
Qaragöz uşağın
Qəlbi sevindi
Ya Allah!

Götürüb beynimdə,
Ürəyimdəki,
Bir-iki kəlməni

Yazsan kağıza,
Kağız da dolacaq,
Göz də dolacaq!
Bilirəm, ilk sözüm
Bu söz olacaq -
Ya Allah!

ANA YURDUM

Yaylaqların nə gözəldir, ana yurdum!
 Şiş dağların nə gözəldir, ana yurdum!
 Gül bağların nə gözəldir, ana yurdum!
 Ürəyimə bir söz gəldi, ana yurdum!
 Vətən eşqi ən əzəldi, ana yurdum!

Dağlarının alayına qurban olum,
 Təpələrin halayına qurban olum,
 Torpağının hər layına qurban olum,
 Bərəkətin quran əldi, ana yurdum!
 Vətən eşqi ən əzəldi, ana yurdum!

Gözüm düşər çəmənlerin lalasına,
 Qanım qaynar qartalların balasına,
 Arxalandım bürcünə, dağ qalasına,
 Bu heykəldi, bu əməldi, ana yurdum!
 Vətən eşqi ən əzəldi, ana yurdum!

Zərəngiz Dəmirçi coşar yazanda,
 Gözlə gördüyünü yaşar yazanda,
 İlham dərya kimi daşar yazanda,
 Bu təb mənə haqdan gəldi, ana yurdum!
 Vətən eşqi ən əzəldi, ana yurdum!

MÜSLÜMÜMÜZ OXUYUR

Dayan kaman, dayan tar!
 Müslümümüz oxuyur,
 Bu dünyada hər nə var,
 Bil ki, bu səsə uyur.

Ana sazım, alışma,
 Dinlə onu, dinlə, sən!
 Yüz il tapa bilməzsən,
 Gəzsən ayla, günlə sən!

Bu səsə həm sazım var,
 Tar dolu avazım var,
 Ud nəğməli payızım,
 Şikəstəli yazım var!

Ana torpaqımı deyim?
 Həzin bulaqımı deyim?
 Müqəddəs haqımı deyim?
 Bu səsə tay səs ola?
 Bir ömürə bəs ola?

Güclü gələn yeldimi?
 Coşub-daşan seldimi?
 Şələlələr bildimi?
 Onlara tay yarandı?
 Bu xilqətə insandı!

ADI GÖZƏL, ÖZÜ GÖZƏL MƏHƏMMƏD!

Bu dünyadı, döngəlik var, dönüm var,
 Bir gün haqqa çevriləsi yönüm var,
 Haqq deyəndə səndən qeyri kimim var?
 Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

Sən, binadan haqqı-taala gözəli,
 Surətini çəkdi haqqın öz əli,
 Hümmətinəm, eşqim təmiz, əzəli.
 Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

Mən Kəbəyə seyran etmək dilərəm,
 Ağlı, gözü heyran etmək dilərəm,
 Canı sənə qurban etmək dilərəm,
 Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

QORU EŞQİMİ

Hicranın əlindən al məni, apar,
 Gəldiyin yollara qurban olum, yar!
 Hər sözün, söhbətin dərdimə dərman,
 Mehrin, məhəbbətin ruhumu odlar!

İliq həsrətindən alovlanıram,
 Səni görməyəndə qəmdən yanıram,
 Tale imtahana çəkməsin bizi,
 Eşqini ömrümə bahar sanıram!

Sənsiz bircə günüm olmasın mənim,
 Kədər, qəm qəlbimə dolmasın mənim,
 Qoru, sənə olan eşqimi, ey yar,
 Çiçək açan arzum solmasın mənim!

Bilmədim, sən məni gördüyün anda,
 Ürəyində nələr düşündün, ey yar!
 Mənim varlığımda, həyəcanımda,
 Sənin özün də var, qismətin də var.

NİYƏ SORMADIN?

A yar,
 Ürəyimdə bir nisgilim var,
 Söylə,
 Məni məndən niyə sormadın?
 Doluşdu qəlbimə
 Sözlər, arzular,
 Söylə,
 Məni məndən niyə sormadın?

Elə bil,
 Zirvədən duman süründü.
 Elə bil,
 Su axdı, gülə büründü.
 Elə bil,
 Həsrətəm sözünə indi...
 Söylə,
 Məni məndən niyə sormadın?

Beləmi olarmış,
 Eşqdə varlıq?
 Beləmi olarmış,
 Sevgidə yarlıq?
 Nə imiş, nə imiş o bəxtiyarlıq?
 Söylə,
 Məni məndən niyə sormadın?

DEYİBLƏR

Gözlərin baxdı gözümə,
 Sevgilər axdı üzümə,
 Yar, yar inandım sözünə,
 Baş vüqardan enən deyil!

Həyanı üzdə deyiblər,
 Sevgini gözdə deyiblər,
 Deyiblər, düz də deyiblər,
 Alışan qəlb sönən deyil!

Sevgini haqq sayan yarım,
 Qəlb sözünə uyan yarım,
 İstəyimi duyan yarım,
 Ürək səndən dönən deyil!

BƏLKƏ

Bəlkə,
xəyallarda axtardığımsan?

Bəlkə,
Gözlərimlə görmədiyimsən?

Bəlkə,
rə'yalardan tanıdığımısan?

Bəlkə,
mən bilmirəm, özümünküsən?

Bəlkə,
ulu tanrı endirmiş səni?

Bəlkə,
tale, qismət göndərən paysan?

Bəlkə,
məhəbbətim dindirmiş səni?

Bəlkə,
ümidimə haraysan, haysan?

Bəlkə,
gözlərimlə gözlərin taydı?

Bəlkə,
ürəyimlə ürəyin əkiz?

Bəlkə,
paralanmış o tay, bu taydı?

Vahid
Azərbaycan olacağıq biz?

BİLMƏDİM

Eşqini sirr kimi
Yazdın qəlbimə,
Nə sehrə düşdümsə,
Düzü bilmədim?
Məhəbbət -
Ürəkdən açılan qapı,
Açarmı qoydular
Gözü, bilmədim?

Qılgıcım saçmışdın,
Qoruna düşdüm,
İşıqlı çöhrənin
Nuruna düşdüm,
Ülvilik, məhrəmlik
"Tor"una düşdüm,
duydum ürəyində
sözü, bilmədim?

Bu adi həyatdan
Sən məni aldın,
Tənhalıq dünyama
Vəlvələ saldın,
Bir bahar günündə
Ömrümə gəldin,
Unudarammı bu yazı,
Bilmədim?

MƏNİM İSTƏDİYİM

Uçaram yerinə, uçaram sənin,
 Qurşaram belini, qurşaram sənin,
 A yar, ürəyini açaram sənin,
 Mənim istədiyim yar olarsanmı?
 Sevgində, eşqində var olarsanmı?

Görəndə sevmişəm bir kərə səni,
 Bənzətdim tərlana, ər-ərə səni,
 Bir günəş bilirəm göylərə səni,
 Mənim istədiyim yar olarsanmı?
 Sevgində, eşqində var olarsanmı?

Əzəldən dünyanın nazını çəkdim,
 Gözümdən sel kimi yaşımı tökdüm,
 Səni görməsəydim gülməyəcəkdim,
 Mən istədiyim yar olarsanmı?
 Sevgində, eşqində var olarsanmı?

MƏNDƏN XƏBƏRSİZ

Yar, məni məndən xəbərsiz sevən sənmişən?
 Qəlbinəmi, eşqinəmi, tanrınamı güvənmişən?
 Kaş, verdiyin söz düz ola, söz düz ola,
 Aylı gecəm gündüz ola!

Bahar gəlir, yaşllaşır, çöl tala-tala,
 Sevgimizdən, dünyamıza məhəbbət gələ,
 Kaş, verdiyin söz düz ola, söz düz,
 Aylı gecəm gündüz ola!

Yüz illərdi, yer dolanır, göy adiləşmir,
 Sırr olan, bağlı olan şey adiləşmir...
 Kaş, verdiyin söz düz ola, söz düz ola,
 Aylı gecəm gündüz ola!

DÜNYADA

Eşqimiz vardırısa,
 Qüdrətimiz var!
 Zövqümüz vardırısa,
 Sərvətimiz var!
 Halallıq, təmizlik olan yerdə, yar,
 Haqda saya gələn
 Cənnətimiz var!

Neylərəm odlara yanan ürəyi?
 Neylərəm xəznələr sayan biləyi?
 Dünya mənim olsun,
 Mən bu dünyanın,
 Duyan ürək gəzər, duyan ürəyi!

Var-dövlət güdəndə
 Məhəbbət olmaz!
 Eşqimizdən özgə
 Sədaqət olmaz!
 Dünyada eşq evi abad olandan,
 Ürək dostluğundan pak adət olmaz!

DAĞLARA BİR DƏ GƏL, A SƏRİN KÜLƏK!

Yandı bağrım başı, oda büründü,
 Dağlara bir də gəl, a sərin külək!
 Gözümə min qəhər, qada göründü,
 Dağlara bir də gəl, a sərin külək!

Bir yanım ormanlar, bir yanım bağlar,
 Car olan çeşmələr gözümdə çağlar,
 Analar, sonalar qalıbdı ağlar,
 Dağlara bir də gəl, a sərin külək!

Bu yurdun öz qızı mənəm, tanı sən.
 Çətin ki, sözümdən dönəm, tanı sən,
 Olar bir vaxt düşməni yenəm, tanı sən,
 Dağlara bir də gəl, a sərin külək!

Zərəngizəm, dərdi kimə söyləyim?
 Yurdun bu günündə indi neyləyim?
 Nə yüyürüm, nə yalvarım, göynəyim?
 Dağlara bir də gəl, a sərin külək!

SONRADAN

Ürəyimdə şübhə, qəlbimdə güman,
Qərarım gəlməyir, səbrim dar, Allah!
Çapan at üstədir, ötəndi zaman,
Gözləsin, mənim də arzum var, Allah!

Bir işıq selinə dönüb, gələrəm,
Bir bahar yelinə dönüb, gələrəm,
Mələk tək göylərdən enib, gələrəm,
Gecikdi ömrümdə çox bahar, Allah!

Tale zər tək, fırlayar, atar məni
Kim salıb, itirər, kim tapar məni,
Sonradan bil, qoru, rəhmin var, məni,
Gerçəyə çıxanda yuxular, Allah!

ÇAĞIRIŞ

Evdə yanan ocaq yanmır,
Gözdən axan yaş dayanmır,
Nicat da yoxdu millətə,
Bu zülmə, bu zillətə,
Necə dözsün beyin, ürək?
Bu dərdləri necə çəkək?
Körpə beşikdə qocalır,
Ahlər göylərə ucalır.
Göyün hanı, yerin hanı?
Ulu oğuz qəhrəmanı?
İşığını yadlar aldı,
Yurdunu zülmətə saldı.
Könlünü qoru, qoru sən,
Amandı yürü, yürü sən!
Çəpər-çəpər alınmışan,
Tikə-tikə bölünmüşən.
Para-para geri qaytar,
Köləlikdən qurtar, qurtar!
Qorqudunu çağır dada,
Qutlu, görklü ustada
Salam göndər, əlac dilə,
Yetirər səni mənzilə!
Qopuzunu çalmağını,
Kəc düşməni almağını,

Soruş, öyrən, eyb eləmə!
Ərənliyi qeyb eləmə!
Bil, ərənlik, ərlik nədir?
Ot da, kökü üstündədir!
Yürüş edən alp ərlerin,

Azman, qaplan, qurd nərlərin,
 Törəməsi sənsən, sənsən,
 Öz kökünə güvən, güvən!
 Dizini, belini bərkət,
 Düşməni susdur, kirit!
 Haydı, yürü pəhləvanım,
 Gözdə nurum, canda qanım!
 Tankları keçir başına,
 Qayıt, qayıt yaddaşına.
 Sən axı, mə'lul olmadın,
 Heç kimsəyə qul olmadın,
 Tariximdə çox izin var,
 Qılıncın var, qopuzun var!
 Babəkini sal yadına,
 Qoş adını öz adına.
 Onun da ruhu şad olsun,
 Adın fəxrli ad olsun.
 Soruş ondan kölə nədir?
 20 yox, 70 ildir,
 Qul olmuşuq, aman, qardaş!
 Bir nicat var, savaş, savaş!

Heç olmasın hər b savaşı,
 Qoy düşünsün başlar başı.
 Lap, qoy elə, lap qoy belə,
 Uyma sözə, getmə fe'lə.
 Hər savaşda sən udansan,
 Çünki, alp ərCavidansan!
 Göy gurlasın, şimşək çaxsın,
 Qoy qəzəbin sel tək axsın.
 Çağır babanı dadına,
 Qüvvətli qol, qanadına -

Şah İsmayıl Xətəimiz!
 O bir ümman, o bir dəniz!
 Bir əlində qılıncı var,
 O qılınc ərzi də doğrar!
 Sədasını yadlar bilir,
 Məkrə hər yandan silir!
 Hünərlə yaz bu adı sən,
 Əskik etmə başın üstən.
 Bir əlində qələmi var,
 Həsəd çəkər ona yadlar.
 O qələmin qüdrətindən,
 Göyərənlər oldu Vətən!
 O Vətənin sədası var,
 Qalası var, odası var.
 Qala deyəndə - Çənlibel!
 Qoy ayağa qalxsın el!

Koroğlunun sazı hanı?
 Bir de görüm, sözü hanı?
 "Hoydu, dəlilərim, hoydu!"
 Düşmənləri cana doydu.
 Gözlərinin odu öldü,
 Qan üzünü yudu, öldü.
 Ey Azəri qəhrəmanı,
 Baban budu, busan, tanı!
 Çəngi çalar, "qara saz"ım,
 Köynəm vurur xoş avazım.
 Koroğlum çıxdı yadlardan,
 Onçu, doyduq fəryadlardan!
 Bildi düşmən, bildi bunu,
 Koroğlunun yoxluğunu!

Yox olmaz, yox! Koroğlu var!
 Bu dövrün də, öz oğlu var!
 Yaddan çıxmaz Koroğluluq,
 Ulu türkə bu muştuluq
 Məndən olsun!
 Qoy düşməne öz əməli
 Kəfən olsun!
 Hoydu dedim igidlərə,
 Qoy bilsin işini hərə!
 Yerim, göyüm od tutsa da,
 Yolum duman, buludsa da,
 Düşmərim mən bu həvəsdən,

Hayqırdığım ulu səsdən -
 Tanrı verən bir qüdrətdən!
 Xızır görün əlamətdən -
 Don geyərəm əynimə mən,
 Biçərəm düşməne kəfən.
 Hoydu, dağım, hoydu düzüm!
 Hoydu nəğməm, hoydu, sözüm!
 Hər nəğməm, bir əsgərə dön!
 Ey ürəyim səngərə dön!
 İgidlərə arxa ollam,
 Sonadək səngərdə qallam!
 Ey yurdumun qəhrəmanı,
 Ey bu günün şöhrət, şanı!
 Qoru, millətini, qoru,
 Elin qeyrətini, qoru.
 Yaxşı tanı, xeyir, şəri,
 Qır amansız düşmənləri!
 İçin yansın, çölün yansın!
 Qoy qəzəbin alovlansın!
 Qoyma qardaş qanı bata,

Ya bir oğul, ya bir ata
 Bu alova bürünməsə,
 Zülmün sonu görünməsə...
 Düşmənlərim qəh-qəh çəkər,
 Türklüyümüz gedər hədə,
 Mərdliyimiz gedər hədə.

Ey vətənin yanar odu,
 Nicat budu, yol da budu!
 Bu diyar, ulu bir diyar,
 Qızının da qeyrəti var!
 Banu Çiçək, Burla xatun,
 Qurşar qılınc, çəkər atın!
 Saray Bəyim, Ana Tomris
 Qılıncına baş verib pis!
 Fəxr eləyir odlu diyar,
 Nigarı var, Həcəri var!
 Salatını, gültəninini,
 Vətən etdi yertəkini.
 Qara günlərdə Qaratel,
 Hayqırdı: "Ayağa dur, el!"
 Düşməmindən qisas aldı,
 Əbədiyyətdə yurd saldı.
 Yağya qəzəbli Vəfa!
 Yolları əzəbli Vəfa!
 Qəlbi yandı, gözü yandı,
 Simurq kimi alovlandı!
 Gözündə şimşəklər çaxdı,
 Silah alıb hər bə qalxdı!
 Dedi: "Qeyrət zamanıdır,
 Vətənimin pis anıdır!"

Zülmün sonu görünməsə,
Düşmən yurddan kürünməsə.
Silahı qoymayaq əldən!
Sonra el olmaz bu əldən!”
Bir qız yurda səngər oldu,
Vətəninə əsgər oldu!

Ey oğuzun qəhrəmanı!
Əslin, kökün budu, tanı!
Qul olma kafir yadlara!
Aman vermə cəlladlara!

İNDİ AYRILIRAM

Bir qəmli karvanın dalınca düşüb
Ömrümü dərd yükü eyləmişəm mən.
Bəzlər keçilib, bəndlər tökülüb,
İndi ayılıram, neyləmişəm mən?

Bu beşgün dünyanın möhnəti ağır,
Vermə kürəyini o yükə könül!
Göydən səadət də, dərd, qəm də yağır,
Hansını tutdunsa, səninkidi bil.

Gələne, gedənə yox ölçü-biçi,
Haqqındı, gəlibsən, yaşa ömrünü.
Beləcə sürülür dünyanın köçü,
Çalış hünərlə vur başa ömrünü.

QIZILGÜL TİKANI İLƏ

Öncə güvənc yerim,
Sonda sığınacağım
Üç qızım -
Günəşim, Ayım, Ulduzum!
Yer, Göy dolansın üç balamın başına.
İnsanlar, uymayın
Əbədi puçluq savaşıma.

Qoy silahları satılmayan,
Heç kəsin xeyirinə qatılmayan,
Biznesmenlər - yağlı canlar,
Kütləvi qırğın silahları,
Dünyamıza od salanlar
Məni qınasın!
Lakin,
Təkcə qızılgül tikanı ilə
Əllərimiz qanasın!

GÖYDƏ GÜNƏŞİM, QƏLBDƏ ATƏŞİM

Bir yazı masam ola,
Bircə vərəq ağ kağızım,
Bir də qələmim
Daha heç nə istəmirəm!

Bir gözlərimdəki qəm,
Ürəyimdəki hicran,
Bir də ələmim
Daha heç nə istəmirəm!

Axar suyum
Yaxar odum
Təmiz havam bircə udum
Daha heç nə istəmirəm!

Göydə Günəşim,
Qəlbə atəşim,
Kamilləşim, yeniləşim,
Daha heç nə istəmirəm!

Nə şöhrət lazımdı, nə ad,
Nə təmtəraq, nə büsat,
Xəyal altda bir köhlən at
Daha heç nə istəmirəm!

Gözlərimdə əksim,
Sığınmağa köksün,
Dünya durunca eşqim
Daha heç nə istəmirəm!

Baxışım foto-foto

Dünyanı çəkəcək.

Arzumda yaşıl-yaşıl

Otlar bitəcək.

Ürəyim bir həzin nəğmə ötəcək

Daha heç nə istəmirəm!

GƏLƏN GEDƏRGİDİR

Tale ağacında yaşıl yarpağam,

Xəzan tək tökülsəm qara torpağam.

Neçə ki ömrüm var, nə qədər sağam,

Bir atam, bir anam, borcluyam sənə.

Günəş yer üzünə şəfəq saçandır,

Qızılgül ətriylə könül açandır,

Gələn gedərgidir, qonan uçandır,

Bir atam, bir anam, borcluyam sənə.

Neçə qərinədir, neçə min ildir,

Dünya yaxşılardan xali deyildir.

Zərəngiz, sözünü sidqilə bildir,

Bir atam, bir anam, borcluyam sənə.

ÇATAR MƏHƏBBƏTİM, ÇATAR HAMIYA

Nə qədər istəyim tənha qalıbdı,
Neçə yol könلümü qəmlər alıbdı.
Qəlbimə duman da, çən də dolubdu,
Yenə minnətdaram ulu Tanrıya,
Çatar məhəbbətim, çatar hamıya.

Dərdli anadiləm, ötən quşam mən,
Keçən qəmləri heç unutmuşam mən?
Tanrı dərgahına üz tutmuşam mən,
Sınan ürəyimi, bəlkə yamaya,
Çatar məhəbbətim, çatar hamıya.

Daş dibində bitən körpə bir çiçək,
Yurdumun balası hamıdan göyçək,
İçimdə istəklə dolu bir ürək,
İstər ki, eşqini ellərə yaya,
Çatar məhəbbətim, çatar hamıya.

Dünyanın yoxuşu, enişi vardır,
Nəfəsin qıyası, genişi vardır,
Həyatda hər kəsin öz işi vardır,
Gül bəsləyən gərək gülü tanıya,
Çatar məhəbbətim, çatar hamıya.

Qoy elim firavan bir ömür sürsün,
Mənim də gözlərim o günü görsün,
Könül sevgisini ellərə versin,
Eşqimi əks etsin uca dağ, qaya,
Çatar məhəbbətim, çatar hamıya.

Zərəngizəm, yurda sevimli bülbül,
Köksümdə ürəyim çox ötüb dil-dil,
Ey mənim həməsrım, bunu sən də bil,
Gəldim ürəkləri sözlə yamayam,
Çatar məhəbbətim, çatar hamıya.

ODAM MƏN

Heç soran yox, bu qırğını, qadanı,
İşgəncələr mat eyləyir adamı.
Qadir Allah! Qoyma bu haqqı yerdə!
Eşit mənim üsyanımı, nidamı.

Sahibsizmi idi ərlər, ərənlər,
Köməksiz qaldılar körpə fidanlar.
Amansız qırğınlar törətdi yağı,
Batacaqmı görən bu nahaq qanlar.

Zərəngizəm, odam, Yanar dağam mən,
Dosta dostam, düşmənimə ağam mən!
"Borclu borclunun sağlığını..." - demişlər.
Qismət olsun, yaşayarıq sağam mən.

ƏRİK AĞACI!

Ərik ağacı!
Başında üç dənə nübar,
Buna da şükür!
Üstündə Tanrı gözü var,
Buna da şükür!
Heç darılma, heç incimə,
Xəcalətindən saralma
Tanrına duadan qalma
Buna da şükür!

Bir nübarçun gözənlər var,
Şirin canı üzənlər var,
Hər əzaba dözənlər var,
Buna da şükür!

Üç meyvəni bəslə bərk-bərk,
Yaxşı-yaxşı nazını çək,
Qoy yetişsin gözəl, göyçək,
Buna da şükür!

NƏDƏN

İnsanam!
 İnsanların dilini bilirəm mən,
 Danışdığı sözdə mə'nanı anlayıram,
 Gördüyü işdə
 Məqsədini, fe'lini bilirəm mən.
 Yerdə qaldı...
 İtin də dilini bilirəm,
 Qurdun da dilini bilirəm!
 Amma...
 "Adam"ların dilini bilmirəm,
 sən de, nədən?

İYDƏ ÇİÇƏYİ

İydə çiçəyi!
 Çiçəklərin ən göyçəyi,
 İydə çiçəyi.
 Analar övlad diləyər,
 Həsrətlə səni izləyər...
 Aç, özünlə şadlıq gətir
 Çiçək-çiçək, ətir-ətir,
 Tumurcuğun qəmlərə son,
 Bir kərə son, min kərə son,
 Həsrəti, kədəri öldür,
 Qəlb şad elə, ürək güldür.
 Dünya sənle təzələnir,
 Ən çox isti, ən çox hənir,
 Sənle gəlir bu cahana,
 Gəl, şad olsun qoy hər ana!

EŞİTSİNLƏR

Millətimə qara böhtan atanlar,
Şöhrətimin kölgəsində yatanlar
Dünyamıza yağlı, yalan satanlar
Eşitsinlər o yurd mənim yurdumdur.

Bu dünyanın ağı qara olmayıb,
Daş yazılar saralmayıb, solmayıb
Ne'mətindən ac gözləri doymayıb
Eşitsinlər o yurd mənim yurdumdur.

Bir gün olar sözlərindən dönərlər
Cəfəngiyat köhlənindən enərlər
Gur alışar, korun-korun sönərlər
Eşitsinlər o yurd mənim yurdumdur.

Azərbaycan - əsl kökdən türk eli,
Öz obası, öz oylağı, öz dili.
Arxlarında çağlayacaq türk seli
Eşitsinlər o yurd mənim yurdumdur.

Zərəngizəm, əslim, köküm, elim var.
Haqq vətənim, haqq torpağım, dilim var.
Ürəyimdə bir Göyçə nisgilim var.
Eşitsinlər o yurd mənim yurdumdur.

LEYLƏK YUVASI

Yandırılmış ağacların
Başında leylək yuvası.
Söylə, indi bəs neyləsin
Leyləyin doğma balası?
Qayıtmağa yuvası yox, ocağı yox
Nadanın qanacağı yox!
Üz tuturam nadanlara, kafirlərə
Qoy eşitsin, qansın həərə
Yuva dağıtma, dağıtma!
Oba dağıtma, dağıtma!

“HEYDƏR BABA”YA İTHAF

Heydər baba, duman səni haqladı,
 Karvanını yarı yolda saxladı,
 Qurd gəlincə şəngülülər yuxladı,
 Bilmədinmi döngəsiz də ölüm var?
 O ölümsüz ölümlərdə elim var?

Yağı gəldi al qanıma axdırdı,
 Daşlarıma qərənfillər taxdırdı,
 Faciəmə tamaşa tək baxdırdı,
 Bilmədinmi öz qanımda əlim var?
 Özüm yanan tonqalında fe'lim var?

Heydər baba, faciəmə ağlama,
 Aman çəkib qaraları bağlama,
 Dad eyləyib, çox sinəmi dağlama,
 Mən bilirdim yasaq olmuş dilim var,
 Qan gölündə qərql olunmuş gülüm var!

"21 Azər"imə yanardım
 Ağlayaraq tarixləri anardım,
 Zülmün daha qurtardığım sanardım,
 Nə biləydim "Şəhid gedən sel"im var?
 Ülvi kimi içində bülbülüm var.

Babək qolu kəsiləndə yanmışam,
 Ər Nəsimi asılanda yanmışam.
 Qaçaq Nəbi pusulanda yanmışam
 Bu zülmədən ayrı da bir zülm var?
 Bilmədiyim çoxmu, söylə, bilim var?

Sən gedəni yolum, izim dumandı,
 Güzəranım elə haman hamandı,
 Günahlarımı bağışla, amandı
 Ürəyimdə hayqırası zilim var,
 Haqq yoluna dönəsi mənzilim var.

DAŞ SALAHLI OYAQDIR

"Vətən!" deyib bu torpağı qoruyan,
 Yaşıl düzü, göy bucağı qoruyan,
 El-obamı, od-ocağı qoruyan,
 İgidlərim Ana yurda dayaqdır,
 Daş Salahlı gecə-gündüz oyaqdır!

Başımızı qara bulud alanda,
 Gümanımız Tanrımıza qalanda,
 Bir tərpnəiş, bir həyəcan olanda,
 İgidlərim Ana yurda dayaqdır,
 Daş Salahlı gecə-gündüz oyaqdır!

Bilsin düşmən - sonra daha gec olar,
 Qələbəyə inam da var, güc də var -
 Bayrağımız bir gün ərsə ucalar...
 İgidlərim Ana yurda dayaqdır,
 Daş Salahlı gecə-gündüz oyaqdır!

Hər tufandan soyumasın sobalar,
 Darıxmasın, karıxmasın obalar,
 Bu torpağı miras qoyub babalar -
 İgidlərim ana yurda dayaqdır,
 Daş Salahlı gecə-gündüz oyaqdır!

XƏBƏRİN VAR?

(S. Vurguna)

Yusif kimi gözəl Yusif
 Bu dünyadan köçdü getdi.
 Haqq əliylə haqq badəsi,
 Naqafildən içdi getdi!
 Baba, sənın xəbərın var?

Ulu göylər doqquz qatdır,
 Nədən haqqa əl uzatdı?
 Hansı mətləbinə çatdı?
 Bəlkə ona xoşdur, getdi?
 Baba, sənın xəbərın var?

Qəm qalası hörən oldu,
 Görülməzi görən oldu,
 Çox butalar verən oldu,
 Ərən idi, ərən oldu,
 Baba, sənın xəbərın var?

Çox gizli mətləblər bildi,
 Ürəklərdən kədər sildi,
 Deyərdim ki, tanrıdır,
 Həsərlisi bütün eldir,
 Baba, sənın xəbərın var?

Zərrə deyil, o kül idi,
 Aqillərdən aqıl idi,
 Öz xalqına oğul idi,
 Tanrıya sadıq qul idi,
 Baba, sənın xəbərın var?

Nə imiş dünyanın dadı?
 Oldu könüllər ustadı.
 Demirəm ki, az yaşadı...
 Ruhü əsrimlə qoşadı,
 Baba, sənın xəbərın var?

Elin dərdi ümman oldu,
 Dəryalar dolu qan oldu!
 Hansı bir dərd asan oldu?
 Dövrən belə dövrən oldu,
 Baba, sənın xəbərın var?

ÜRƏYİMİN DASTANI

Gecənin qaranlığı
Bəbəklərə ox olur,
Kəndimizin göyündə
Ulduz neçə çox olur?

El yatıb, aləm yatıb,
Səssizlikdə uyuyur.
Ana torpaq gecənin
Laylasıyla soyuyur.

Tək-cə-tək-cə işıqlar,
Zülmətləri yaranda,
Yağış yağıb, torpağın
Ciyərləri soranda...

Gecə bir dastan deyir,
Mənə, sanki, gizlicə.
Nə ilahi məqamdır,
Nə sirlidir bu gecə.

Bu tanış tənhalığı
Qoyub yata bilmirəm,
Elə çətin tapmışam
Asand ata bilmirəm.

Yumur gözümü yuxu,
Uyuyub kəndin çoxu,
Ürəyim pıçıldayır,
Yeni mahnılar oxu!

Aman, səs-küy salmayın,
Tək-tək, bir-bir damcılar
Ürəyim sirr dəryası,
Tərpətsən dürr damcılar.

SALAM, FİDAT PALID!

(Rəfiqə anaya təsəlli)

Qələmçə meşəsində,
Bir Fidat yaşayır,
Palid donunda,
Bir palid ucalır
Fidat adında...
Fidat çox səngərlər
Keçdi, dolandı.
Hər səngər Fidata
Xatirə tutdu.
Əfqan torpağında
Göylər dumandı!
Demirəm ki, Fidat
Bunu unutdu...
Vətən torpağında
Yarpaq da qandı!
Görürdü bunları
Gözüylə Fidat!
Yaşadıb saxları
Özüylə Fidat!
Hərdən səngərləri
Xatırlayırdı...
Sonuncu xatirə
Palid köksündə!
Özünə bir səngər
Seçmişdi onu.
Ürəyindən dəydi
Namərd gülləsi.
Töküldü torpağa
Al-qızıl qanı!

Bəli, ürəyindən
 Axan qan ilə
 Suvardı Palıdı!
 Həyəcan ilə -
 Silkələndi Palıd:
 Nə oldu, Allah?
 Bayaqdan döyüşən
 O qoçaq əsgər,
 Deyəsən, deyəsən...
 Vuruldu, Allah?
 Bu nədir? Kökümə
 İsti qan gəlir?
 Mən adam oluram
 Deyən, ay Allah?
 Gövdəmə, canıma
 Ruh, insan gəlir!...
 Fıdat Palıd kimi
 Çökmüşdü yerə,
 Palıd Fıdat kimi
 Qalxdı göylərə!

Şəhidin qanıyla
 Suvarılmasa,
 Ora vətən deyil,
 Dedi babalar!
 Qələmçə meşəsi,
 Səndə yadigar
 Bir palıd yaşayır.
 Fıdat adında!
 Bir Fıdat yaşayır
 Palıd donunda!
 Salam, Fıdat Palıd!
 Salam, Şəhid Palıd!
 Salam, Vətən Palıd!

ŞUŞA

Dağların başını dumanmı aldı?
 Qəzamı, qədərmi, zamanmı aldı?
 Oğlun bir can verib, yüz canmı aldı?
 Oldun niyə talan-talan, ay Şuşa?
 Düşmənin əlində qalan, ay Şuşa?

Yüz yolun, keçidin, bəndin var idi,
 Yarganın uçrumun, həndin var idi,
 İgidlərdən qalma səndin var idi,
 Oldun niyə talan-talan, ay Şuşa?
 Düşmənin əlində qalan, ay Şuşa?

Xan qızı Natəvan qəm yeyir indi,
 Vaqif, Cabbar, Bülbül nə deyir indi?
 "Cəngi" bəstələməz Üzeyir indi...
 Oldun niyə talan-talan, ay Şuşa?
 Düşmənin əlində qalan, ay Şuşa?

Oğlu qurban gedir, dirilir vətən
 Qəlbimdən keçəni bir duya bilsən!
 Sənin yoxluğuna dözə bilmirəm,
 Oldun niyə talan-talan, ay Şuşa?
 Düşmənin əlində qalan, ay Şuşa?

Pənəh xan ömrünün yadigarıydın,
 Bir qədim ölkənin qədim varıydın,
 Sən bizə bu dərdi, de, necə qıydın?
 Oldun niyə talan-talan, ay Şuşa?
 Düşmənin əlində qalan, ay Şuşa?

Zərəngiz Dəmirçi, mən çox ağladım,
 Alovdan don geydim, coşdum, çağladım,
 Hayıf, məğlub şəhər çağrıldı adın!
 Oldun niyə talan-talan, ay Şuşa?
 Düşmənin əlində qalan, ay Şuşa?

OLDU

(Nakam rəfiqəm Gülarəyə)

Ömrün bir ili də qaldı arxada,
 Yanıram o ilə səmərsiz oldu.
 Ey Tanrım, xoş olsun bu ilim barı,
 Deyim: 27-im kədərsiz oldu...

Qara saçlarımı dən aldı, vaxtsız,
 Gəncliyimi duman, çən aldı, vaxtsız,
 Ürək dostumu məndən aldı, vaxtsız,
 Qəza hücumunda çəpərsiz oldu.

Aman 88! Əlindən sənin!
 Qəhrindən, zərbindən, selindən sənin!
 Qurtara bilmədim felindən sənin!
 Həyatım nəşəsiz və zərsiz oldu!

Gülarəm

Qara gözlü Gülarəm,
Gülər üzlü Gülarəm,
Bu dərdə yazıq anan,
Necə dözdü, Gülarəm?

Gözəl idin, gül idin,
Necə şirindil idin,
Zalım əcəl gələndə,
Heç olmasa biləydin.

Uşaqkən aqıl oldun,
Sevdalı bülbül oldun,

Sən bu yolu getməzdin,
Ölümün qəfil oldu.

Zirvələrə yol etdin,
Savadlı, gözəl, yetgin,
Yanıram, məni atıb,
Ölümünə əl etdin...

* * *

Ayın işığında görürəm Səni,
Su qovuşuğunda görürəm Səni,
Gül yaraşığında görürəm Səni,
Gülarəm, Gülarəm, gözəl Gülarəm!

ŞÖHRƏTİM

(Vəfaya)

Dürrüm, incim, yeganəm,
Ağrım, acım, bir də mən,
Çətin özümə dönəm,
Vəfam, Vəfam, Vəfam!

Əldən uçan canımsan,
Ahımsan, amanımsan,
Sən şöhrət ünvanımsan,
Vəfam, Vəfam, Vəfam!

Dünyama bəs bir bacım,
Ey varlığı sirr bacım,
Həm şöhrətim, həm acım,
Vəfam, Vəfam, Vəfam!

ANA, BACI

*Yüz il su oya bilməz,
Bir gün dərd oyan yeri!*
(Atalar sözü)

Dərd nöqtəli yazım,
Qəm nəğməli sazım,
Qəlbim, canım, gözüm,
Üzüm üzünüz möhtacı,
Ana, bacı!

Həsəratim, yanğılı-ahlı,
Ömrüm, günahsız-günahlı,
Pənahım - Allahım!
Yoxdu dərdimin əlacı,
Ana, bacı!

Əllərim uzalı yoluna,
Toxunur sığalım telinə,
O incə, nazəndə ömrünə
Layiqdi şahların tacı!
Ana, bacı!

HƏSRƏTİN ALIŞIR

*Aşığı nəşəli yerdə,
Gül bənövşəli yerdə,
Sənin gözəl bədənin
Qaldı dövhəli yerdə!*
(Ağı)

Üzün nə soyuqdur, mərmərin nə sərt?
Sükutu buz dillə danışan bacım!
Hələ körpə ikən ayrı düşdüyü,
Gəlin anam ilə tapışan bacım!
Burda səltəətlər sönüb, elə bil,
Burda yatanların ocağı yanmır!
Ömrümü əridir qəmin-kədərin,
Həsəratın alışır, çırağın yanmır!

Mənim sultan bacım, mənim xan bacım,
Əli avtomatlı, qəhrəman bacım!
Muradı gözündə, arzusu qəlbədə,
Dünyası sükuta qərqli olan bacım!

Tale səni nə çox gördü bizlərə?
Açdın ürəyimdə sağalmaz yara!
Alışır bağrımın başı, soyumur,
Vəfam de, sən hara, məzarlıq hara?

Zərəngiz Dəmirçi, yaz bu dərdimi,
Azaltmır neçə qış, yaz bu dərdimi!
Bilməzdim ki, ömrün belə gödəkdir,
Yoxsa, tale, qismət, qəza, qədərmi?

ŞUŞANI QAYTAR!

(*Milli qəhrəman Ramiz Qəmbərova*)

Düşmən axın-axın, yol bələn-bələn,
Yoxmu qol çırmayıb, köməyə gələn?
Olmadı eşidən, olmadı bilən,
Şuşanı qanına boyadın, Ramiz!
Şuşanın qanına boyadın, Ramiz!

Qəlbində yurd eşqi, dilində: "Vətən!"
Qurtardı sursatın, olmadı verən,
Qaçmadın yağış tək yağan güllədən,
Şuşanı qanına boyadın, Ramiz!
Şuşanın qanına boyadın, Ramiz!

Doymur nemətimdən, doymayır düşmən,
Yaxşılığa hörmət qoymayır düşmən!
Köksündənmi vurdu bu gavur düşmən?
Şuşanı qanına boyadın, Ramiz!
Şuşanın qanına boyadın, Ramiz!

Soyuq səngərlərdə yatanda, mərdim!
Qanı torpağa qatanda, mərdim!
Yurdu namərdciyim satanda, mərdim!
Şuşanı qanına boyadın, Ramiz!
Şuşanın qanına boyadın, Ramiz!

Bir tər lan balasan əməlinlə sən!
Alınmaz qalasan, bil, elimə sən!
Gəl, Şuşanı qaytar öz əlinlə sən!
Şuşanı qanına boyadın, Ramiz!
Şuşanın qanına boyadın, Ramiz!

BİR GÜN

*"Nənəm deyir yer kürəsi şar şəklindədir,
Şarı uşaq oynadır, bəs yer kürəsini?..."*

Elnarə Qurbanova

Elnarə, quzum mənim, gülüm mənim,
Ağzımda şirin-şirin dilim mənim.
Qoy sevensin elim mənim,
Körpələri söz söyləyir, üsyan edir,
Tələb qoyur, hökm eyləyir, tufan edir.
Beləyik biz, bilsin dünya,
Körpəmiz də müdrik olub, söz danışır.
Ürəklərdə alov-alov göz danışır.
Şinimə, dünya, bilirik,
Hiyləni biz, məkrini biz!
Eşidirik, anlayırıq zaman-zaman,
Qurğunu biz, fikrini biz!
Müsəlmanı amansızca qıran qatıl!
Üzə gülüb, kürəyimdən vuran qatıl!
Bəsdə daha ayılmışıq,
Dörd bir yana yayılmışıq!
Neyləsəniz tanrım verər cəzanızı,
Silkələyin çiyininizi, sıgallayın əzanızı!
Yaxanızı geri çəkin tülkü kimi!
Yenə də o ilki kimi,
Qırın çətin insanları!
Şirindir özgənin varı...
Karvan-karvan daşıyın siz qızılları,
Talanır ellərin varı!
Gah Vyetnam, Əfqanıstan,
Gah da İraq, gah da İran!

Qırın xalqları, qorxudun,
 Sanki qanlı bir yuxudur.
 Qazaxıstanda Fərqanə!
 Almatıda batdın qanə!
 Gah Tiflisdə silkələndin,
 Bomba düşdü ətəyindən,
 Çək əlini tətəyindən!
 Ərəblərdə qırdın "şəri",
 Pismiş, "Benladın işləri"?
 Keçi suyu bulandırır!...
 Eyb eləməz, Fələk səni,
 Bir başına dolandırır!
 Yağı düşmən! Onda sənin
 Vay günündür! İndi isə,
 Get də, tost de, Yerevanda!
 Qoy qaynasın qanın canda!
 Ermitajda, Vatikanda,
 Neçə doğma ünvanımı
 Yad etmişən! Yağı düşmən!
 Yal hörtədəlib, qüdrətimi
 Nəkarəyə ad etmişən!
 Ünvensizlər ucbatından
 Tariximə ləkə yaxma!
 Zalıma havadar çıxma!
 Sərhəddimi ayaqlama,
 Nahaqları öyə-öyə,
 Haqlıları döyə-döyə,
 Bilə-bilə sayaqlama!
 Göylərin doqquz qatından,
 Görən olar, bilən olar!
 Yerlərin yeddi qatından,
 Bir xəbərə gələn olar!

Ya Qubadlı, ya Kəlbəcər,
 Füzuli, ya Laçın, Tərtər,
 Vedi, Şuşa hüququnu,
 Kim bilmir ki, söylə bunu?
 Köhnə Zəngəzur, ya Göyçə
 Demədiyim neçə-neçə,
 Torpaqları qucaqladın,
 Yaxşısını pis soraqladın!
 Dayan! Mənim yurdum səndən,
 İntiqamı alacaqdır!
 Öz yurdlarım öz nəslimə,
 Öz kökümə qalacaqdır!
 Öləcəksən! Zəlil kimsə!
 Dolan hələ min şər ilə,
 Tətik ilə, bomba ilə, ya şar ilə!
 Bil ki, Tanrı bu qisası
 Qoymaz belə! Qoymaz belə!
 Qan qusarsan, bir gün yəqin,
 Dəryalar, dənizlər ilə!

BAĞIŞLA

Bağışla, övladım, bağışla məni,
Axıradək ana ola bilmədim!
İşıqlı dünyanı görmədi gözün,
Mən şama pərvanə ola bilmədim!

Bu mənim hökmümdən uzaq bir hökm,
Körpə varlığına yanırım, inan!
Lap min yol ağlayıb, göz yaşı töküm,
Yenə də acizdi bu işdə anan!

Sovuşsun başımdan kədərim mənim,
Nişanəm dünyada qala istərəm,
Tanrıma səcdədə günlərim mənim,
Balama əvəz bir bala istərəm!

QARATEL

*Qazax rayonunda əhrəmanlıqla
həlak olmuş könüllü döyüşçü*

Qara günlər, qara anlar qoymadı,
Ürəyincə, bir güləydin, Qaratel!
Alınamı yazılmışdı, görəsən?
Axrın, sonun bir gülləydi, Qaratel!

Ana yurdun alınmayan qalası,
Vətənimin ər qeyrətli balası,
Xanımların, xatınların sonası,
Sənə kimin gözü dəydi, Qaratel!

Açılan gül, bir gün axır solacaq,
Nə axtarıb, yada salan olacaq,
Zaman-zaman tarixlərdə qalacaq,
Bu ölümün qələbəydi, Qaratel!

KÖNLÜMÜN EVİNDƏ

Könlümün evində pəncərə sınıq,
 Heç nəyə ümidim qalmadı artıq!
 Bir qara tül kimi ölüm yellənir,
 O tüldən üzümə baş daşım gülür!
 Nəymiş? Talemi, bu, yoxsa, oyunmu?
 Ömür barxanammı, köçmü, toyummu?
 Hələ bu hikməti dərk etmirəm mən,
 Talesiz bir insan, rühsüz bir bədən...
 Haqqın ətəyindən yapış, ey könül,
 Onun dərğahından düzəlir iş, bil!
 Tanrı rizasına uzanan əllər,
 Bir şirin pay ilə axır ki, gülər!
 Haqqın nəzərindən çıxmaz bəndəsi,
 Haqqa tez yetişər pak ürək səsi.
 Ya Rəbb! Sənsən ömrü, qisməti verən,
 Sənə itaətdə sadıq bəndənəm!

HAQQI SEVDİM

Haqqı sevdim, haqqa pənah,
 Haqdı, özü tapar məni.
 Haqq yolunda etsəm günah,
 Haqq yoluma qaytar məni!

Mən bu yolun yolçusuyam,
 Ürəyimin elçisiyəm,
 Azın-çoxun ölçüsüyəm,
 Haqqı bilən tutar məni.

Zərəngiz cuşa gəldimi?
 Könül incitmə heç kimi,
 İllər qızıl kərpic kimi,
 Hörgüsünə yapar məni.

ANA HİSSİM

Ana hissim mənim,
 Övlad duyğumdu...
 Tanrım! Kərəminə
 Şükürlər olsun!
 Qoy ana balayla
 Bala anayla
 Xoşbəxt ömür sürsün
 Bəxtiyar olsun!
 Bir ölüm, bir qırğın
 Bir qan görməyək!
 Yurdumu süsləsin
 Xeyirxah mələk!
 Şeirsiz, sənətsiz
 Günüm olmasın!
 Ömrümün bağında
 Güllər solmasın!
 Şair tək sözümə
 Arxalanıram!
 Ana tək balalar
 Olaydı arxam!

SARIQAMIS

(Əmimin həyat yoldaşı
 İradənin göz yaşlarına)

Mənim səndə əmanətim var,
 Sarıqamış, əmanətim var!
 Ürəyimdə hicran dolu hekayətim var,
 Sarıqamış, hekayətim var!
 İnam da var, etibar da,
 Bizim ellərdə!
 Dərdim mənim dastan oldu,
 Düşdü dillərə!
 İki körpə aslanımın,
 Bir saf gəlinin
 Nakam yarı yatır,
 Sənin ana qoynunda!
 Əmim mənim - cavan getdi,
 Bu puç dünyadan!
 Təəccüb də eləmə çox,
 Soruşma, nədən?
 Belə dedim, bu cür dedim,
 Sözümlü, bəs mən?
 Eşit mənim sözlərimi,
 Sarıqamış! Yer yarılıb,
 Dünya uçmamış...
 Əmim sənin qoynundadır!
 Onu doğman, əzizin tək,
 Dürr kimi saxla!
 Mənim səndən xahişimdi,
 Minnətimdi bil!
 Ruhunu da incitmə heç,
 Bir ulu haqla!

Çünki ona sənin qoynun
 Yazıldı mənzil!
 Çox yanqıyla, çox həsrətlə
 Yüz min qınaqla!
 Deyilənə dözüərəm mən!
 Ürəyimi üzürəm mən!
 Yanqıyla, ahla!
 Saxla candan əziz olan
 Əmanətimi, Sarıqamış!
 Yer yarılıb, dünya uçmamış!...

ƏMİM MƏNİM

(*ənim Söhrab Mansurova*)

Seçmələrim seçim-seçim seçildi,
 Göz yaşlarım su yerinə içildi,
 Şad canıma qəmli köynək biçildi,
 Əmim mənim - gözlərimin nuruydu!
 Əmim mənim - qəlbimin qüruruydu!

Harda görsəm dağ görkəmi, yerişli,
 Zərgər səliqəli, əli zər işli,
 Nər hünərli, nər ürəkli, nər kişi,
 Əmim mənim - gözlərimin nuruydu!
 Əmim mənim - qəlbimin qüruruydu!

Atam yaman bitab oldu, a Tanrı!
 Yandı bağırim kabab oldu, a Tanrı!
 54-də hesab oldu? A Tanrı!
 Əmim mənim - gözlərimin nuruydu!
 Əmim mənim - qəlbimin qüruruydu!

ŞÜKR OLSUN

Qoy qoynuna gəlim, dəniz, balan tək,
Mən də bir az qasırğalı, ünlüyəm.
Ana, bala uyuyaq bir məcrada,
Qəlbin qəlbim kimi toy-düyünlüdür.

Qırçın-qırçın saçlarını dararam,
Ləpə-ləpə yollarını yoraram,
Dədə Göydən mətləbləri soraram,
Mənim könlüm imanlıdır, dinlidir.

Ağıl, hikmət dəryasına varmışam,
Gövhər, inci-mirvari çıxarmışam,
Yüz il bundan əvvəl bəlkə varmışam,
Həqiqətim yüz çeşidli, çinlidir.

Dəniz, dərin sirlərinə valehəm,
Başın üstə çırpınan xoş bir mehəm,
Gələcəyin üçün mən cavabdehəm,
Demə ki, taleyin duman, çənlidir.

DÜŞDÜ

Bir ömür bəxş etdin, Tanrım, bir ömür,
O ömür neçə yol odlara düşdü.
Tale dediyimi insanlar demir,
İşim doğmalardan yadlara düşdü.

Ötüşən günlərim çənli, dumanlı,
Dolandım imkansız, gəzdim gümanlı,
Səslədim adını ahlı-amanlı,
Qəmdən qurtuluşum bahara düşdü.

Tumurcuq çırtladı şöv budaqlarda,
Gördüm nicatımı xoş soraqlarda,
Mövlam bəndəsini qoyarmı darda?
Hardan pərvazlandım, gör hara düşdüm?

Zərəngiz, taleyim üzünə gülsün,
Haqq əli bəxtinin tozunu silsin,
Ürək sözlərini qoy elin bilsin,
Mənim ən xoş günüm diyara düşdü!

MİLLƏTİMİZ

Göyü gövdə, yeri yerdə duyan oldum əzəlimdən,
Sevmişəm dağlarımı gülüstanımdan, xəzəlimdən,
Heç kimin haqqını danıb, adıma çıxmamışam,
Rəbbimin xeyrini də gözləmişəm öz əməlimdən.

Düzə düz, hədyana hədyan deyibdir millətimiz,
Toxa tox, giryana giryana deyibdir millətimiz.
Yoxun bir küncdə durub, lal-kar olub, baxmağı var,
Bəzəyə-düzəyə əlvən deyibdir millətimiz!

Nə dərd ki, dərdlərimiz bircə o əlvəndən ola,
Çatmayan, çatışmayan bir yurddan, məkəndən ola!
Yoxsa ki, ellər batıb dərdi-qəmə, çarəsi yox!
İnsafdı, gündə neçə igidimiz candan ola?

Millətin yox halına göz yaşardıb, ağlayanı,
Yaralar tüğyan edir, hardan alım bağlayanı?
Allahın rəhmi böyük, qəzəbi ondan da böyük,
Bir çəkə məhşərinə bəndəsini dağlayanı!...

Yanıram olara, Tanrım mənə bir rəhm eləsin!
Ruhumu göndərirəm göylərə, mətləb diləsin!
Haqqını dandı tamam kimsənələr yurdumuzun,
Zərəngiz, sən dilə gəl, bəlkə çata haqqa səsin!

İÇİMİN SƏSİ

Mənim bu dünyada arzularım var,
Elə bir bağçayam, min baharım var,
Köksümdə torpağın eşqi döyünür,
Dilimdə tanrıma dualarım var.

Məni susdurmasın nə qəzəb, nə kin,
Ürəyim doludur ulu göy təkin.
Müqəddəs amalın, təmiz məsləkin,
Yurdunda yurdçu tək ixtiyarım var.

Harda ayaq açdım, harda dil açdım?
Duyub qönçələndim, sevib gül açdım.
Özümdən əvvələ məndən yol açdım.
Özümdən sonraya salamlarım var.

OXU BÜLBÜL

Sabahın ilhamı coşub-daşanda,
Oxu bülbül, xoş baharın eşqinə!
Çiçəklər silkinib, pıçıladaşanda,
Min nəğmə de, bu gülzarın eşqinə!

Sübh toranı çəkiləndə göylərə,
Zümrüd kimi parlayanda dağ-dərə,
Öz eşqini izhar elə ellərə,
Üzə gülən çəmənzarın eşqinə!

Dağıldıqca al günəşin telləri,
Titrəyəndə xəlifə bahar yelləri,
Yuxusundan erkən oyat elləri,
Etihadın, etibarın eşqinə!

Nazlı sənəm, vurğunusan bu bağın
İllər ilə çəmənazardır ovlağın,
Sən duyursan qəlb sözünü budağın,
Bir gül adlı vəfadarın eşqinə!

Oxu, qoy titrəsin qəlbimin simi,
Qoy öpsün alınımı bahar nəsimi,
Sənə ilham verən bir aşiq kimi,
Coşub-çağla ruzigarın eşqinə!

1979

BALAXANI

Təpələrin yastı-yastı,
Düzənlərin nahamvar, Balaxanı.
Sözlə görüm, söylə,
Könlündə kim var, Balaxanı?

Torpağın çiçək də bitirməz,
Mazutun istək də götürməz,
Vəfalı övladın itirməz
Könlün bunamı yanar, Balaxanı?

Kimlərin adını qəlbinə yazdın həmişəlik,
Kimləri gizlədin qoynunda?
Kim qonaq qaldı sənə bir gecəlik,
Kim qurban elədi canını yolunda?

İnqilab deyilən tufanın,
İnqilab püskürən nəfəsi.
İnqilab pərdəli zülmətin,
İnqilab qışqıran vəhməsi...

Söylə bir, mən bilim,
Hanı, qəlb dastanının?
Neftinlə göylərə ucaldı,
Yüksəldi ad-sanın...

O qara qızılın içində,
Nə sirlər gizlədir qoynunda?
Sən verdin azadlıq yolunda qurbanlar,
Deməsəm haqqın var boynumda.

Qismətin olmadı,
Səbrin də dolmadı,
Bir nişan qalmadı,
Balaxanı...

Bir zaman - 41-də, 45-də
O odun, alovun içində,
Cəbhədə əsgərlər səninlə öyündü,
Yağının başında bombalar döyündü.

Neftinlə can verdin o "dəmir at"lara,
Göylərdə təyyarə tək "səndən danışdı".
Düşməne nifrəti toplarla "dedi" tank,
Köksündə qəzəb tək bircə "sən" alışırdın.

Hanı bəs qədirin, hanı bəs qiymətin?
Onunçün çöllərə töküldü millətin?
Haqq ucuz qiymətə satıldı göz görə,
Bu dərd sığmayacaq nə göyə, nə yerə!

Bir dərdi deməsək, min dərdi görmərik,
Ölsək də, bu ana vətəni vermərik!
Olar bu yurdun da, haqqını görənlər,
Var olsun haqq üçün çalışan ərənlər!

İndi, bəs, nə üçün mazutun,
Kimsəsiz qalıbdı?
Həyətdə çiçəyin, xar tutun,
Xəyala dalıbdı?

İncimə baxmayan övladdan,
Bir başı aylar, əlbət ki!

İncimə çirkəbdən, pis addan,
Şöhrətin qayıdar, əlbət ki!

Mın nazla bəslənsə torpağın,
Yaşıl ot geyinə də bilər.
Kənarda baxımsız qalan o növrağın,
Canlansa, öyünə də bilər.

Eybi yox, vəsf edib, mən səni,
Gör necə nəğmələr deyirəm.
Qəlbimdə fəxrən, ey neftin vətəni!
Mən bunu hər səhər deyirəm -
Mazut gölməçələr sinəndə medalın -
Buruqlar yanında zər naxışlı şalın,
Qayıdar, əlbət ki, əvvəlki cəlalın,
Pozulmasın eşqin, pozulmasın halın,
Balaxanı, Balaxanı, Balaxanı!

1991

MƏN DÜNYAYA NEYLƏMİŞƏM?

Ələnmişəm ələyində,
Dolanmışam kələyində,
Möhürü var biləyimdə,
Dünya məni görmür, baba,
Mən dünyaya neyləmişəm?

Haqq sözü sevən olmuşam,
Çox sözə gedən olmuşam,
Uşağam avam olmuşam,
Dünya məni görmür, baba,
Mən dünyaya neyləmişəm?

Hamıdan baş sayılmışdım,
Lap zirvəyə qoyulmuşdum,
Qatarımdan ayrılmışam,
Dünya məni görmür, baba,
Mən dünyaya neyləmişəm?

Qəmi çözməyə nə varmış?
Zülmə dözməyə nə varmış?
Köksümdən közlər aparmış,
Dünya məni görmür, baba,
Mən dünyaya neyləmişəm?

Zərəngiz Dəmirçi fağır,
Yükü yaman oldu ağır,
Çırpınıram 41 ildir,
Dünya məni görmür, baba,
Mən dünyaya neyləmişəm?

DÜNYA SƏNİN...

Qocasanmı, uşaqsanmı?
Göz yaşı, ya bulaqsanmı?
Susanmı, mancanaqsanmı?
Dünya, sənın belən belə!

Torpağımı satdın, aldın,
Yurduma vəlvələ saldın,
Qanbar axdı, dəryan doldu,
Dünya, sənın belən belə!

Qoysan biz də bir yol gedək,
Fərman verək, hökm edək,
Gözləyir, hazırdı tətik,
Dünya, sənın belən belə!

Zərəngiz Dəmirçi - haqq yol,
İnsafı bol, mürvəti bol,
Səbr kasam ta, dolhadol,
Dünya, sənın belən belə!

BU GÜNDƏN

Özümdə özümdən əzəl bildiyim,
Canım əziz Vətən, bu günün nədi?
Qarğalar, quzğunlar aldı üstünü,
Yasamı dönübdü düyünün, nədi?

Niyə gözü yaşlı qaldın söylə bir?
Niyə balaların hesab istəmir?
Niyə susdun belə, Vətən, can Vətən!
Yoxsa ixtiyarın əlindən gedir?

Özgələr dərdinə qəmlən bu gündən,
Yumruq kimi sıxıl, cəmlən bu gündən!
Daha ağlamağın zamanı deyil,
Gözlərini qoru nəmdən bu gündən!

Bir vətən sədasi alsın oğullar!
Bir zəfər nidası çalsın oğullar!
Qorusun ocağı, qorusun odu,
Sabahla göz-gözə qalsın oğullar!

BU GÜN

Nə vaxtdan yazdığım qaralamamı,
Alıb əlimə, seyr edirəm bu gün.
Qələm yaralayır, kəsir amanı,
Heç bilmirəm özüm nedirəm bu gün.

Qopubdu dəftərim, varaq düşübdü,
Çəkilib, o yana iraq düşübdü,
Dilimdən sətirlər qıraq düşübdü,
Misramçün yeni söz güdürəm bu gün.

Sinəmdə qövr edən ələm əlindən,
Mənə eylədiyi sitəm əlimdən,
Günahkar, günahsız aləm əlindən,
Bilin şikayətə gedirəm bu gün!

ŞEİRDİ YOXSƏ

Yenə fikrə gedib, süzür göyləri,
Könlümçün bu yeni seyrdi, yoxsa?
Ötür həzin-həzin sərin bir külək,
O da bir nəğməni deyirdi, yoxsa?

Gahdan bulud kimi dolub-boşalmaq,
Olana, keçəni yadına salmaq,
Nədir hər pisləkdən solub-saralmaq
Könül qəm paltarı geyirdi, yoxsa?

Nədəndir qəlbimin saz, kamançası?
Gahdan sınıq, gahdan saz kamançası?
Sızlayıb, inləyən söz kamançası,
Yaratdığı təzə şeirdi, yoxsa?

NƏSİHƏTLİ SÖZ

Soruşma gövhərin qiymətini sən,
Pas tutub, dəyəri azala bilməz!
Bir kəs ki, dünyada əzab çəkmədi,
Özünə inamı heç ola bilməz!

Bu həyat əzəldən bir kəhkəşandır,
O həm abadlıqdır, həmi virandır,
Gahdan nicat verir, gahdan puç edir,
Kimsə ömrə eyləyib, köç sala bilməz.

Ədalət kəriməz böhtan içində,
Rəzalət böyüməz vicdan içində,
Vurduğu yaralar al-qan içində,
İblis qanadlanıb, kam ala bilməz!

Dünyada var-dövlət yalnız yalandır,
Mətəhi fişqıran şahmar ilandır.
Bir namus, bir mənlik, bir ad qalandır,
Əsrlər ötsə də, qocala bilməz!

Zərəngiz sözünü de, rəvan eylə,
Ömrünü-gününü firavan eylə,
Şairlər mülkünü çırağban eylə,
Özünsüz bir bina ucala bilməz!

1979

QƏLƏMİM

Sirrim, sözüm, sələmim,
 Ömrüm, günüm, ol əmim,
 Dolan ellər başına,
 Yaz eşqimi qələmim!

Ayrı muraz istərəm,
 Çoxdan bir az istərəm,
 Ömrüm bükülü qönçə,
 Açmağa yaz istərəm!

Qələm, sənə sirr dedim,
 Gəlmişdi bir-bir dedim,
 Göz yaşına mirvari,
 Sözlərimə dürr dedim.

TANRI ƏMRİ

(Bacıma)

Karvanımı yarı yolda saxlama,
 Nəfəsimi tez-tez gəlib yoxlama,
 Bir gül idim, soldum daha qoxlama,
 Tanrım əmri belə verdi, neyləyim?
 İndi çəkin zülüm dərdi, neyləyim?

Yetim oldum, heç anadan doymadım,
 Cavan öldüm, bir nişanə qoymadım,
 Nakamlığı ömrə-günə qıymadım,
 Tanrım ömrü belə verdi, neyləyim?
 İndi çəkin zülüm dərdi, neyləyim?

Gül canıma qaraları bağlama,
 Mən gedirəm, yetim bacım, ağlama,
 Həm özünü, həm də məni dağlama,
 Tanrım ömrü belə verdi, neyləyim?
 İndi çəkin zülüm dərdi, neyləyim?

ANA

Ölümün ocağına ana olmuşam!
Sən məndən cavansan indi can ana!
Su kimi axmışam, qaba dolmuşam!
Ruhun keçirməsin həyəcan, ana!

Bunu illər ilə gözləmişən sən,
Hissin, xəyalınla izləmişən sən,
Könlümü ruhuna bağlı bilmişəm,
Məni varlığınla özləmişən sən!

Mən səni özümdə hiss etmişəm,
Ömrümü ömrünə həsr etmişəm,
Ruhun əsərinə yaşamışam mən,
Zövqümlə zövqünü vəsf etmişəm.

Anasızlıq dərdi nə yaman imiş?
Yandırdı qəlbimi qəmin-kədərin,
Mən indi bilirəm necə güclüsen,
Yaşadılmış məni xatirələrin!

ÇALAN, AY ÇALAN
(Kəmaləyə)

Ey çalğıcı gözəl, düşünəndə Sən,
Bilməm nə fikirlər keçir qəlbindən,
Dinləyib muğamı cuşa gəlib mən,
İstəmirəm susam, dayanam bir an,
Titrədi ürəyim, çalan, ay çalan!

Asta vur dilləri haray nə lazım?
"Şur"u dinləməyə saray nə lazım?
Şeir yazmaq üçün il, ay nə lazım?
Kağız qoy qarşıma, bir də qələmdan,
Titrədi ürəyim, çalan, ay çalan!

Həzin nəğmələrin çeşmə tək axar,
İldırım tək oynar, şimşək tək çaxar,
Gurlayar, sel kimi, sanki dağ yıxar,
Elə bil dan gülər, çəkilər toran,
Titrədi ürəyim, çalan, ay çalan!

Nəğmədir, əlbət ki, həyatın dadı,
Nəğmə insanlığın mayasındadı,
Babalardır onun əzəl ustadı,
Nə yaddan çıxan var, nə unudulan,
Titrədi ürəyim, çalan, ay çalan!

VAR

Özümü heç vaxt
 Yoxsul bilməmişəm.
 Qüdrəti, şöhrəti
 Pulda görməmişəm!
 Ürəyim eşq ilə doludur,
 Demək varlıyam.
 Arzum həqiqət yoludur,
 Dağ vüqarlıyam!
 Varlılar eşqim
 Yanında varsız.
 Güclülər arzum
 Yanında gücsüz.
 Eşqim var -
 Başımda tacım var mənim!
 Arzum var -
 Hər dərdə əlacım var mənim!
 Nə arzudan, nə eşqdən qeyri
 Demərəm bir şeyə
 Ehtiyacım var mənim -
 Ömrümdə!

QIŞ

Geyinib şaxtadan yapıncısını,
 Ac yalquzaq kimi soxulur boran.
 Döyəcləyir çovğun atəklərilə,
 Dolanır yamacı, çölü durmadan.

Külək güllə kimi ulayıb, gedir,
 Şaxtanı bizlərə culaııb gedir,
 Sırsıra bağlayıb eyvanlarda buz,
 Göyərən gözümü sulayıb gedir.

Sular körpü salır arxın üstündən,
 Sırsırlar baş-başa quruyub qalır.
 Göstərir özünü qış günü-gündən,
 Təbiət elə bil intiqam alır.

1979

QƏRİBƏ NAXIŞLAR

Qadir insan əli, insan zəkası,
Gözəl mənzərələr yaradır hər an.
Donmuş pəncərənin şüşəsi sanki,
Bəzənib bir rəssam naxışlarından.

Şaxta öz nəqşini işləyib burda,
Elə bil sənətkar beyni düşünüb.
Hər kiçik cizgidə mahir bir hünər,
Guya ki, bu şüşə rəsmə bürünüb.

Qəribə cizgilər, gözəl naxışlar,
Demə, bu bir insan məharətidir.
Düşünən beyin də, yaradan əl də,
Təbiətin dürlü bir hikmətidir.

1979

GÖRƏRSƏN

Bu qoca dağların seyrinə dalsan
Küləklər gurlayıb əsər, görərsən.
Uca zirvələrdən uzanıb, gedən
Dikdir cığırları enər, görərsən.

Dağların boynuna dolanan yollar,
Baş-başa çatılmış xallı marallar,
Son dəfə hökmünü verəndə bahar,
Qara gözlərində kədər görərsən.

Yan-yana düzülən uca qayalar,
Zirvədə dağ kəli, gör, nəyə bənzər?
Qartal qıy vuraraq göyə yüksələr,
Durnalar səfini düzər, görərsən.

Hər addım başında bir yeni hünər,
Buludlar gurlayar, şimşəklər dinər,
Yenilməz igidlər, məğrur gəlinlər,
Neçə Nəbi görər, Həcər görərsən.

PAYIZ

Dəyişir donunu, dəyişir həyat,
Payızın öz hökmü, öz qərarı var.
Xəzələ qərd olmuş hər bağ, hər bağat,
Səssizlik içində susar, uyuyar.

Laylaya çevrilər şırıltıları,
Həmişə çağlayıb, axan suların.
Tökülən xəzəlin xışıltıları,
Axışan selidir xoş arzuların.

İtirər rəngini torpaq da, su da,
Döşlərdə kəkliklər az-az görünər,
Sallayıb çən, çiskin ətəklərini,
Zirvədən zirvəyə duman sürünər.

BAHAR GƏLDİ

Bahar gəldi, nəfəsiylə
Körpə otlar xışıldadı.
Baş-başa dəyib çiçəklər,
Həzin-həzin pıçıldadı.

Təbiət çatdı qaşını,
Qaldırdı qarlı başını,
Axıtdı sevinc yaşını,
Sellər, sular aşıb-daşdı.

Əl-ələ tutuşan dağlar,
Çiçəkləyən yaşıl bağlar,
Eyvanı güllü otaqlar,
Bu mücdəylə salamlaşdı.

Titrəşdi qızıl lalələr,
Xonça tutan piyalələr,
Köhnə dost tək şalalələr
Sal qayayla qucaqlaşdı.

1978

DOLDU ÜRƏYİMƏ

Artırdı get-gedə sürəti qatar,
Getdikcə uzandı, uzanan yollar.
Doldu ürəyimə tənhalıq, qübar,
Oba yatıb, gün gecədən keçəndə.

Uyuyur biyaban, çöl qaranlıqdır,
Xəyallar uçurur, o bir anlıqdır,
Toran avazımış, göy dumanlıqdır,
Sıxılıram vaxtım, nədən, keçəndə?

Nizami yetirən o böyük şəhər,
Məhsətişi olub, dillərdə əzbər,
Beynimdə sıxlaşdı dərin fikirlər,
Qatar dayanıb, Gəncədən keçəndə!

1980

ÖLMƏZ EŞQİM

Düşmənlərim at oynadır düzlərimdə,
Buna necə dözsün ürək?!
Ya birçə yol bu həyatdan
Əllərini üzsün ürək?
Sonra nədir? Ətalətdir,
Siyasətdir, rəyasətdir elin günü,
Nə imana gəlir düşmən,
Nə bir dinə il uzununu!
Ölüm saçan silah ilə
Alsalar başım üstünü...
Heç bir zaman ölməz eşqim,
Bunu heç vaxt görməz düşmən!
Bir gün olar, İnşəallah,
Qalibəm mən, qalibəm mən!

VƏTƏN

Nəfəs canda yürüyən tək,
Çataram dərdinə, Vətən!
Alov odu bürüyən tək,
Yetərəm ağrına, Vətən!

Hanı, söylə, o növrağın?
Qayğılıdır Kür qırağın,
Oyansın oğlun, uşağın,
Olmasın yanından ötən!

Söyüdlərin kölgə salar,
Xan çinarların qocalar,
Bu tarixidir yadda qalar,
Boyun əymə yada, Vətən!

Oğulların igid ərdi,
Xaini külə döndərdi,
Sən tək ananın nə dərdi?
Ver düşməyə qada, Vətən!

Haqq yolunda, haqq istəklə,
Yağları susdur, təklə,
Bəslən yenə gül-çiçəklə,
Yaşa bu dünyada, Vətən!

ANDINI İÇMİŞ

Andını içmiş,
Canından keçmiş,
Haqdan don geymiş,
Bir fədayəm!

Elmini almış,
Azdan çoxalmış,
Qəlbi yuxalmış,
Həzin göynəyəm!

Şər ilə yoxam,
Var ilə toxam,
Fəryadla yaxan
Yanıq bir neyəm!

Pirlər kimiyəm,
Ruh hakimiyəm!
Tanrı diləkli,
Bir kimsənəyəm!

Ərənlər andım!
Haqqa tapındım!
Pisdən sapındım!
Düzə gərəyəm!

DİLƏRƏM

Gur bir işıq görünübdür,
Dünya nura bürünübdür,
Sürünənlər sürünübdür,
Yüyürüb, qaçmaq dilərəm!

Yarı yolda, yana-yana,
Mən nə deyim bu cahana,
Girməmiş qılınclar qına,
Sülhə yol açmaq dilərəm!

Heç bir bina hörməmişəm,
Bir işim var görməmişəm,
Nə ulduzam, nə günəşəm,
Ziyalar saçmaq dilərəm!

Tanrı ömrümə nur salsın,
Qoy adım dünyada qalsın,
Bu qaranlıqlar yox olsun,
Yelkənlər açmaq dilərəm!

Zərəngizəm əsil kökəm,
Bu hünərimlə mən təkəm,
Ya göy çəksin, ya mən çəkəm,
Göyləri qucmaq dilərəm!

YENƏ YAZ GƏLDİ

Xatiri əziz ellərə
Yenə yaz gəldi, yaz gəldi!
Bəzənib, gülən çöllərə,
Yenə yaz gəldi, yaz gəldi!

Qaranluşlar qondu gülə,
Bulaq coşub gəldi dilə,
Çaylar döndü coşqun selə,
Yenə yaz gəldi, yaz gəldi!

Bənövşələr üzə çıxdı,
Gül, nərgizlər düzə çıxdı,
Yaşıl otlar dizə çıxdı,
Yenə yaz gəldi, yaz gəldi!

Bülbüllü gülüstan görüm,
Zərəngiz, qalmaq dərdim,
Sizə bənövşə göndərdim,
Yenə yaz gəldi, yaz gəldi!

OLSA

Bir ahı min karvan çəkib aparmaz,
Yaxıb, ürəkləri dağlayan olsa.
Kim deyir fəğanı tufan qoparmaz?
Həqiqi sinədən ağlayan olsa!

Obanı-oymağı yuyarmı sellər?
Həddində nişanə qoyarmı sellər?
Coşub-çağlayarmı hərcayı yellər?
Dağ kimi qabağın saxlayan olsa?

Babaların yolu ulu bir keçmiş,
Neçə tarix yatır vərəqlənməmiş,
Şəhid ruhlarımız hələ dinməmiş,
Qəzəblər, nifrətlər çağlayan olsa...

Hər daşın üstündə bir şəhid qanı,
Axtar bu tarixi, arayıb, tanı,
Hər bir qəhrəmanım şöhrət ünvanım,
Min kitab, min dastan bağlayan olsa!

ELƏ CAN VERƏYDİM

Hərdən dalğalanır, qabarır, enir,
Könlüm fırtınalı sahillər kimi.
Bəzən qəfəsində çırpır, döyünür,
Sevdalı, nəğməli bülbüllər kimi!

Dağları dolanan, qayalar aşan,
İstərəm sel kimi çağlayam, coşam,
Gah sükuta dalan, gah pıçıldeşən,
Elə can verəydim sünbüllər kimi!

Sübhün şəfəqiylə çimib, yuyunan,
Günəşin eşqindən gülüb, sevinən,
Xəfif bahar yeli eşqiylə dinən,
Sevgilər deyəydim al güllər kimi!

Elə görək olsa, el üçün yanan,
Hamının dərdini anlayan, qanan,
Əməldə, məsləkə pirhesab olan,
İnsan əbədidir aqillər kimi!

GÖYÇƏ GÖLÜ

Sevan, Sevan! Sən Tanrının
Xalqıma özü bəxş elədiyi
G Ö Y Ç Ə G Ö L Ü S Ə N!

Canından da əziz olan,
Göycə çiçəyisən, göycə gülüsən!
Səni kafirlər "Sevan" etdilər!
Sonra da dönüb, xalqıma
Qanlı divan etdilər!
Tərsinə yazdılar, halal dilimi!
Yolundan perik saldılar
Halal elimi! Qana çalxadılar
Doğma yurdunda!
Kömək də aldılar
"Muzdlu ordudan!"
Bəs nə vaxt sözü mü
Deyəcəyəm mən?
Bayram libasını
Geyəcəyəm mən?
Bu murdar kafirlər
Nə istər səndən?
Harama qismətmi
Olsun bu Vətən?
Nə ki Göyçə gölü?
İndi Göyçə adlı
Bir mahal yoxdur!
Susubdur bu aləm,
Qeylü-qal yoxdur!
Bu yurdun sahibi
Ölməyib, Göyçə!

Hələ Xətailər
Bilməyir, Göyçə!
Koroğlu, Babəkdi
Bu yurdun oğlu!
Gələcək bir vaxt ki,
Nur ilə dolu,
Bir ömür sürəcək
Anamız Göyçə!
Alınacaq torpaq qarışbaqarış!
Ev-ev, ağac-ağac,
Küçəbəküçə!
Yenə özümüza
Məkan olacaq!
Yenə pis gözlərə
Tikan olacaq!
Pirlər, nişangahlar
Gözləyir bizi!
O sirli agahlar
Gözləyir bizi!

YA QADİR ALLAH!

Çəkmə məni imtahana, ya qadir Allah!
Çox gəzmişəm yana-yana, ya qadir Allah!

Dövrün qövrü, cəbrin cövrü incidib, məni,
Ahım çıxdı alosmana, ya qadir Allah!

Duymamışam bir kimsənin şərini əvvəl,
Ayılmışam handan-hana, ya qadir Allah!

Səndən gizli "ölüm!" deyib, ömür pozanı,
Özün batır indi qana, ya qadir Allah!

Bitiribsən qönçə gülü tər budaq üstə,
Yel əsməsin gülüstana, ya qadir Allah!

Əl uzadıb dərgahına, gecə sübhədək,
Dayanmışam, ah-amana, ya qadir Allah!

Kim ki, kimin haqq işini pozdu, dağıtdı,
Çatmasın canı-canana, ya qadir Allah!

Keyiri şər, haqqı nahaq yazmamışam mən,
Sağ əlimlə haqq divana, ya qadir Allah!

Cəmi canlı, inni-cinni, bəni-bəşərdə,
Gəlsin hamı din-imana, ya qadir Allah!

Dünya özü başdan-başa bir cənnət olsun,
Üzə gülsün xoş zəmanə, ya qadir Allah!

Nəs deyənin nəs sözünü kəsdi Zərəngiz,
Hər zaman mərdi-mərdanə, ya qadir Allah!

ARINIB-ƏLƏNMİŞƏM

Bahım yox, bezarım yox,
Malım çox, bazarım yox!
Sirlə dolu dünyada,
Duasız güzərim yox!

Haqq məni qoymur əldən,
Ürəyim doymur əldən,
Yurda istiqanlıyam,
Vəfalyam, əzəldən!

Arınıb-ələnmişəm,
Haqq nura bələnmişəm,
Bir tanrının quluyam,
Dualar qılmaq peşəm!

HAQQ DEYƏNDƏ

("İsmi gözəl, özü gözəl Məhəmməd")

Yunis İmrə

Bu dünyadı "döngəlik var, dönüm var!",
Bir gün haqqa çevriləsi yönüm var,
Haqq deyəndə səndən qeyri kimim var?
Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

Sən binadan Haqq-Taala gözəli,
Surətini çəkdi Haqqın öz əli,
Ümmətinəm, eşqim təmiz, əzəli,
Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

Mən Kəbəyə seyran etmək dilərəm,
Ağlı, gözü heyran etmək dilərəm,
Canı eşqə həmcən etmək dilərəm,
Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

Üzərində Tanrımın öz gözü var,
Haqq yolunun enişi var, düzü var,
Haqq kitabın, haqq kəlamın, sözün var,
Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

Zərəngizəm, eşqim, sözüm əzəli,
Var ürəyimdə bu sevda özülü,
Haqqım verə, çətinlərim düzələ,
Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd!

ŞÖLƏ HƏKİMƏ

(Qazaxda uşaq həkimi işləyən Şölə xanıma)

Şölə xanım nəvazişin,
Qoy yayılsın ürəklərə!
Bir xəstəyə baş çəkirsən,
Dönə-dönə, neçə kərə.

Körpə-körpə balaların
Sən çatırsan imdadına.
İbn Sina şöhrətini,
Arzularam mən adına!

Gözəl arzu, gözəl dilək,
Qoy yaşatsın hər an səni,
Ağ xalathı qızlarınla,
Alqışlasın dövrən səni!

QULAĞIMA GƏLƏN SƏS*(Nakam xalam oğlu Sabirə)***Qəmər xala:**

Dəmir qapıların muma dönsün, Dərbənd,
Sənə gedən yollar şuma dönsün, Dərbənd!

Oğul! Yola gedən oldun,
Niyə düşdün, nədən oldun?
Yandırdın köksümü, bala!
Bağrım zədən-zədən oldu!

Qara gəldi alın yazın,
Açılmadı ömür yazın,
Səni görməyə tamarzı,
Anan ruhsuz bədən oldu!

Ağladım, gülmədim, haşa!
Bəxt şüşən dəydi daşa!
Ölümün də bir tamaşa,
Dərdin dərdim üstədən oldu!

Sabir:

Ana, yola baxma daha!
Öyrətmə sinəni aha!
Ömür oldu mənə baha!
Ana, yola baxma daha!

Dərbənd batdı al-qanıma,
Doymadım cavan canıma,
Ta gələndək yanıma,
Ana, yola baxma daha!

Taleyim başdan kəc oldu?
Arzu, muradım gec oldu!
Bütün əməyim heç oldu!
Ana yola baxma daha!

Səs:

Saçı tağlı, a Sabir!
Qapısı bağlı, a Sabir!
Getdin qoydun xalamı,
Köksü dağlı, a Sabir!

Nola bir quş olaydın!
Əldən uçmuş olaydın!
Yazıq anan gələndə,
Durub, oturmuş olaydın!

Yatdın yaş üstə, Sabir!
Şəklin daş üstə, Sabir!
Niyə belə düşübdür,
Telin qaş üstə, Sabir?

* * *

Allahın eşqiylə söz demişəm mən,
 Allahdan əmrimi gözləmişəm mən!
 Tanrı dərgahına yol olsa sözüm,
 O gün aydın olar bu iki gözüm!

* * *

Bir yaşıl yarpaq,
 həyatdı mənə!
 Bir zərif çiçək,
 ümiddi mənə!
 Bir xoş təbəssüm,
 nəfəsdı mənə!
 Ömür verdin mənə,
 əvəzsiz, Tanrım!
 Eşqlə dolu bir qəlb,
 bu, bəsdır mənə!

BAHAR DUYĞULARI

Bülbülün naləsi yandırdı aləmi,
 Naləli nəfəsi yandırdı aləmi,
 Şərtđi meh qönçənin ağzını, bu dəm,
 Ki, onun busəsi yandırdı aləmi!

Al günəşin şəfəqi boyandı,
 Təbiət yuxusundan oyandı,
 Baxıb, lələnin alov donuna,
 Yerdən göyə üfüqlər allandı.

Gül üşüyüb, çəmənə yığışdı,
 Bülbüllər yasəmənə yığışdı,
 Təsvirim nə kağızda bənd aldı,
 Nə bu qaynar sinəmə sığışdı.

Gözəllər mirvari bağlar,
 Gözəldi mirvari bağlar.
 Çiçəklər erkən oyanar,
 Boynuna mirvari ağlar!

Qumrular bağa doluşdu birdən,
 Sola, həm sağa doluşdu birdən,
 Yudu aləmi şəfəqiylə Günəş,
 Şad xəbər söyləyərək, səhərdən!

Çırağın piltəsi yanmaz,
 Qırağın piltəsi yanmaz,
 Ürəyim od tutar, fəqət,
 Ciyərin nəfəsi yanmaz!

Məhəmməd suru,
 Haqq bizi qoru!
 İnsan beşikdən,
 Qəbrəcən yürür.

ALLAHA PƏNAH

Arzular biçim-biçim,
 Ümidlə yol gedirəm.
 Bu gün var, gələcək var,
 Keçmişlə fəxr edirəm!
 Nədir alın yazısı?
 Hanı tale qapısı?
 Bilmirəm, biləmmirəm!
 Ağlamaq güc eləyir...
 Zülm ölümdən betər,
 Adami puç eləyir!
 Donmuşam bu dəhşətdən,
 Ulu bir heyrətdəyəm!
 Yığdım dərdi içimə,
 Çəkdim qəmi özümə,
 Ağzı bağlı qönçəyəm!
 Dünyaca dərdlərimi,
 Heç kəslə böləmmirəm.
 Bir qaçıb, dərd əlindən,
 Ürəkdən gülənmirəm!
 Dözdüm Allaha pənah!
 Yenə də dözəcəyəm...

KÖNLÜMÜN SƏSİ

Dindirir könlümü gizli həyəcan,
 Söylə nə tapmısan fırtınalardan?
 Burax bu tərsliyi, unut kədəri,
 Susma itaətlə, gəzmə sərsəri!
 Dayanma hər şeyə biganə kimi.
 Hərdən alovlanma divanə kimi!
 Bir xeyri varmıdır bunun varlığa,
 Çıxararmı səni bəxtiyarlığa?
 Nədir, de bunların, nədir dəyəri?
 Dolanma biganə, gəzmə sərsəri!
 Unut bu məlalı, dərdi, ələmi,
 Gəl götür əlinə, götür qələmi.
 Yaz, yarat ilhamla, coşub-cağla sən,
 Yazmağa çox şey var, nə qədər desən?
 Neçə dastan bağla öz əllərinlə,
 Sənə ilham versin hər xoş mənşərə.
 Titrətsin qəlbini qoy xoş arzular.
 Dünyada yazmağa o qədər şey var.
 Yarat qoy aləmə yayılsın səsin,
 Doğma ellərindən gəlsin nəfəsin.
 Şerinə can versin açılan səhər,
 Bu aylı gecələr, nurlu gündüzlər.
 Çağlayan dəryalar, coşan dəryalar,
 Uyuyan dəryalar, qoşan dəryalar.
 Zirvəsi tərlanlı nəhəng qayalar,
 Göylərə baş çəkən dərzilər, tayalar!
 Əl-ələ tutuşan silsilə dağlar,
 Yaşılı-zümrüdü, meynəli bağlar.
 Kükrəyib-körürən vəhməli sellər,
 O leysan yağışlar, o əsən yellər...

Dalğalı dəniz tək göy biçənəklər,
 Qızılı salxımlı yaşıl tənəklər.
 Göydəki sayrısan ulduzlar kimi,
 Nizamla dayanan sözü var kimi,
 Parlayan işıqlar, boylu çinarlar,
 Ömrə mənə verən neçə qış, bahar,
 İnsan yaratdığı bu gözəl büsat,
 Həyatı xoş keçən neçə el-elat.
 Gözləri oxşayan geniş küçələr,
 Anbaan böyüyən, dönən bu şəhər!
 Susuz səhralarda həyat yaradan,
 Vaxtını qızılla ölçən hər insan,
 Qoy bəzəyi olsun sənin ömrünün,
 Oxşasın ruhunu hər toy, hər düyün!...
 Xəlifcə titrədi qəlbimin simi,
 Danışdı birbəbir mənim dərdimi.
 O belə söylədi, tez açaraq dil:
 Bu məlum olsa da, bir daha sən bil,
 Həyatın həm zili, həm bəmi vardır,
 Hərənin özünün aləmi vardır.
 Sənin söylədiyən həqiqətləri,
 Dünyaya sığmayan bu hikmətləri,
 Duyuram əzizim, yaranan gündən,
 Onu yaxşı bil ki, bu dünyaya mən
 Bir daş gəlməmişəm, olandan bəri,
 Sevimli qoşmalar dilim əzbəri.
 Atam oxuduğu gözəlləmələr,
 Dilimdən düşməzdi hər axşam, səhər.
 Duyuram hər şeyi dərinədən dərin...
 Hüdudsuz göylərin, uca göylərin
 Gahdan duman gəlib, çən almasını,
 Gahdan ayna kimi açılmasını

Gur yağış tökərək hərdən boşalıb,
 Gah şimşək oynadıb, gah təbil çalıb,
 Bulud karvanıyla hücum etməsi,
 Mın toqquşma səsi, ildırım səsi...
 Gah yeddi rəng alan göy qurşağını,
 Çox seyr eləmişəm ay qabağını.
 Yaxşı tanışımdı dağda çoban da,
 Gahdan çiskin, tisək, qatı duman da.
 Ruhumu titrədən bir layla səsi,
 Göylərə yüksələn könül nəğməsi
 Məni öz qoynuna çağırıb, səslər
 Döşdə kəklikotu, reyhan, süsənbər
 Büllür tək axan dumduzu çaylar,
 Şirin-şirin ötən çil torağaylar,
 Daşdan-daşa uçan xınalı kəklik,
 Körpə çay yanında göy əvəliklik.
 Ruhuma xoş gələn nəğməli sular,
 Xaş-xaş xaşıldayan o yaşıl lilpar,
 Qoşa noylu bulaq, zümzüməli su,
 Sərv budağında oxuyan qumru!
 Ceyran məğrurluğu, qartal qüruru,
 Tərk edərmi məni bu gözəl duyğu?
 Rahat qoymur məni hər axşam-səhər,
 Sənin söylədiyən bu həqiqətlər.
 Duyub-düşündükcə bu xoş aləmi,
 Götürüb əlimə mən də qələmi,
 Mın şeir deyərəm hər gözəlliyə,
 Duyğumla yaranan hər yeni nəğmə,
 Qoy yalandan uzaq, qoy təmiz olsun!
 Bu çağlayan həyat nəğməmiz olsun!
 Həqiqət başqadır bu gün yurdumda,
 Başımdan aşbıdır fikrim, dərdim də!

Qəlbimi titrədir qanlar, qırğınlar,
 Sorğusuz, sualsız məhv olan canlar!
 Torpaqlar dalbadal fənaya getdi,
 Millətim qırıldı, növrağım bitdi!
 Yurdun çağrısına qoşan cavanlar,
 Vətən eşqi ilə coşan cavanlar!
 Hamısı qırıldı nahaqq əlində,
 Qaldı bu millətim nələc gündə!
 Şəhid qəbirləri durdu yan-yana,
 Düşmənlər qudurdu, susadı qana!
 Od ərşə calandı, Xocalı yandı!
 Günahsızam dedi, qurd maskalandı!
 Olmamışdı mənim millətim kölə!
 Yandı Əliflərim döndülər külə!!!
 Mənim millətim heç kölə olmayıb!
 Mən indi utanıb, çəkirəm ayıb!
 Danışa bilmirəm millət adına!
 Millətin mənliyi çəkilib qına!!!
 Balaca bir oğul bəs edər bəlkə,
 Göstərə qüdrətim hiyləyə, məkrə!
 İkiçə saatda qanar düşmənim,
 Al-yaşıl alovda yanar düşmənim
 Oğul qüdrətini görər yağılar,
 Düşmənin tifaqın, vallah, dağıdar!
 Onun damarından axan qızıl qan!
 Azğın düşmənimdən alar intiqam!
 Halal çörəyimi yedi bu düşman,
 Haqqı dandı, nahaqq dedi bu düşmən!
 Sığınacaq verdi, onlara xalqım,
 Sığınacaqsız və Vətənsiz qaldı!
 Namərdlər şər ilə qaynadı, coşdu,
 Bütün xanımınlar dağıldı, uçdu!

Şuşa kimi qala kafirə məskən!
 Nə deyim, Tanrıdan nə soruşum mən?
 Bu millət işi yox, bu şər işidir!
 Bu iş dünya işi, bəşər işidir!
 Dığa nə karədir ala torpağı?
 Ala, pəncəsinə sala torpağı?
 Nə karədir dığa, əl ata bilə?
 Nə karədir dığa, yurd tuta bilə?
 Heç vaxt qalib olmaz dığa yığnağı!
 Çoxdan pozulmuşdu indi növrağı!
 Şəri o yanlarda qaynadanlar var,
 Dığanı yerindən oynadanlar var!
 Silahı, bombanı göndərənlər var,
 Onu torpağıma əndərənlər var!
 Mat qalmışam məkrin, şərin içində!
 Ürək alov-alov nərin içində!
 Yerə, Göyə üsyan bağırır qəlbim!
 Tanrımı köməyə çağırır qəlbim!

EŞQİNLƏ YAZIB-YARATDIM

Gecəmi gündüzə qatdım,
Eşqinlə yazıb-yaratdım,
Sadiqəm, elminə çatdım,
Hər sabahımdan Allahım,
Keç günahımdan Allahım!

Qolum bağlı, gözüm nəmli,
Yolum bağlı, sözüm qəmli,
Zalım düşmən kinli-kinli,
Doymur ahımda Allahım!
Keç günahımdan, Allahım!

Bilməmişəm can hasarda,
Eşqim-güllü bir bahardı,
Hikmətim dərya qədərdi,
Azım, çoxumdan, Allahım!
Keç günahımdan Allahım!

Zərəngiz Dəmirçi yeymiş,
Şadlıq libasını geymiş,
Çilələr, şükr, köhnəymiş,
Bezdim ahımdan, Allahım!
Keç günahımdan Allahım!

DÜNYA MƏNİM EVİM

Dağlarımda qara güvən,
Könül, haqqa, yara güvən,
İstəyən dostlara güvən,
Olmasın fırtınam, deyim,
Dünya mənim evim, evim!

Umub-küsüb, heç olmuşam,
Xırdalanıb, puç olmuşam,
Qapısının qovuşmuşam,
Xərcliyinə həsrət cibim,
Dünya mənim evim, evim!

Alışmışam alovunda,
Çırpınmışam tilovunda,
Ömrüm boyu qaç-qovunda,
Haqqım var, sevilim-sevim,
Dünya mənim evim, sevim!

Zərəngiz bağan gəlibdir,
O ulu haqdan gəlibdir,
Verən Allahdan gəlibdir,
Asimana saplan təbim,
Dünya mənim evim, evim!

DÜNYANI BELƏ GÖRDÜM MƏN!

Dünya gedir gedişində,
Çərx hərlənir öz işində,
Qaynar qazan biş-düşündə,
Dünyanı belə gördüm mən!

Dindirməsən danışmaram,
Heç bir işə qarışmaram,
Çox halalı uddu haram,
Dünyanı belə gördüm mən!

Yaxşı-pisi seçən canım,
Ərən camın içən canım,
Candan, başdan keçər canım,
Dünyanı belə gördüm mən!

Özü gözəl bir tamaşa,
Dərd əlindən haşa-haşa!
Qaynar qanım istər coşa,
Dünyanı belə gördüm mən!

Qulağıma gələn səddi,
Sədain-qaidən əsdi,
Zərəngiz Dəmirçi bəddi,
Dünyanı belə gördüm mən!

ŞEİR NƏDƏN YARANIR!

Şeir nədən yaranır?
Bir qəlbin istisindən,
Bir qəlbin acısından,
Bir qəlbin tüstüsündən...
Dədəm Qorqud çaldığı,
Simin titrəməsindən,
Neçə-neçə ərənin,
Alovlu nəfəsindən!

Nizaminin ellərə
Bəlli söz sənətindən!
Füzünün göylərdən,
Dərin seriyyətindən!
Məhsətinin qəlbləri
Yaxan dərd-ələmindən,
Natəvanın könlünə,
Dağlar qoyan qəmindən!
Nəsiminin "Ənəl həqq!
Həqq mənəm!" ələmindən!
Vaqifin gözəlləri
Oda salan dəminidən!
Sabirin bir əsiri
Titredən qələmindən!
Hadinin həyatına
Zəmanə sitəmindən!
Şeir nədən yaranır?
Göynərtidən yaranır,
Hənirtidən yaranır!
Vahid qəzəlləriylə,
Dünya gözəlləriylə,

Artırdı mətahını
 Şeirin də, sənətin də!
 Vurğun fəvqəlbəşərdi
 Türkün şəriyyətində!
 Hüseyinzadə dönüb,
 Hüseyin Arif oldu
 Qəm yandırdı köksünü
 Şəhriyar o tay bu tay
 Sevincə qərib oldu,
 Həsrətilə odlandı!
 Xəlil Rza həqiqət
 Tonqalına qalandı!
 Şeir nədən yaranır,
 Möcüzədən yaranır!
 Qəhrəmanlıq alovu
 Yandıranda, yaxanda
 Aşıqlar cuşa gəlib,
 Saz köynəkdən çıxanda!
 Mərdlərin, igidlərin
 Nəfəsi kükrəyəndə
 Koroğlu nəre çəkib,
 Yer və Göy titrəyəndə.
 Şeir nədən yaranır?
 İgidlik nəfəsindən,
 "Misri", "Cəngi" səsindən!
 Qurbaninin, Abbasın
 Yarıq zənguləsindən!
 Ümidli ürəklərin,
 İşaran közlərindən,
 Bəstinin qəlb göynədən,
 Hicranlı sözlərindən,
 İllərlə yol gözləyən,

O nəmli gözlərindən!
 Şeir nədən yaranır?
 Bir pöhrədən yaranır!
 Qəlbın göyərən şamı,
 Mın ecazi, ilhamı,
 Yaranır bu pöhrədən-
 O ulu yollar gedən
 Bir nəğmədən yaranır,
 Qəlblərdə axtarılır,
 Ürəklərdə aranır!
 Yeni nəğmələr qoşub,
 Bu sabahın eşqinə,
 Qəlbimdə aşib-daşan
 İntibahın eşqinə,
 Mən bir nəğmə yaratmaq
 İstəyirəm ki, onun
 Nəfəsi təmiz olsun,
 Xatiri əziz olsun,
 Xəşbəxtliyi daimi,
 Yer, Göy, Asıman kimi...
 Bir, iki, üç kəlməni
 Deməyə meydan olsun!
 Cahan gülsün başa-baş,
 Elim firavan olsun!
 Qurtarsın yurdda savaşı,
 Heç qan, ölüm olmasın!
 Nəğmə qoşum ürəkdən
 Elin azad gününə,
 Könlümün rübabında
 Azadlıq eşqim dinə!
 Vətənimin hər yanı,
 Qayğısız, abad olsun!

Qoy körpələr, analar,
 Bir-biriylə şad olsun!
 Cahan gülsün ürəkdən,
 Azad, xoşbəxt görüm mən,
 Sərhədlərim alınsın,
 Bir qələbə çalınsın!
 Düşmənimiz kor olsun!
 Vətənim Azərbaycan,
 Azad, bəxtiyar olsun!

"CƏNGİ" ÇALIN

Dağım, daşım haray çəkib, bağırır,
 Yanan torpaq oğulları çağırır,
 İgidlərin silkələnir, doğrulur,
 "Cəngi" çalın əsgər yola düşəndə!

Bu ellərin ərənləri var olsun,
 Düşmənimə ölüm olsun, ar olsun!
 Qoy tanrının özü bizə yar olsun,
 "Cəngi" çalın əsgər yola düşəndə!

Ürək cırpar köksüm adlı qəfəsdə,
 Qocalar da olsun döyüş həvəsdə,
 Dönmərəm mən yolumdan son nəfəsdə,
 "Cəngi" çalın əsgər yola düşəndə!

FATMA XANIM*(əziz müəlliməmə)*

Fatma xanım, ruhum sənin nəvazişinlə odlandı,
Şeirim sənin mehrin ilə qanadlandı!
Gülər üzün, şirin sözün, xoş tərifi bitməz oldu,
Mənə olan sonsuz sevgin illər ilə sönməz oldu.

Bu sevdalı ürəyimə saf diləklər nəqş elədin,
Xoş arzuma, niyyətimə nələr-nələr bəxş elədin.
Baş əymişəm qarşında mən dönə-dönə hər bir zaman,
Bəli sən öz haqqındı, sevgin ilə qazanmışan.

Ürəyimdə məhəbbəti birə on qat sən artırdın,
Sözlərimdə şeiriyyəti saat-saat sən artırdın,
Müəllimlik sevgisini şagirdinə elə verdin,
Şagirdini şair etdin, sən bu xalqa, elə verdin!

KÖÇDÜ*(Xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlıya)*

Bir udum su verin, su verin mənə,
Göynəyir nisgildən ürəyim yenə.
Bu aləm gözümə bir təhər gəlir,
Bəd xəbər üstündən bəd xəbər gəlir.

De, dumanımı çökdü sənət bağına?
Ünlü bir sənətkar aradan köçdü?
Vətən necə dözsün oğul dağına,
Varlığı heçlikdən yaradan köçdü!

Bu sükut karvanı nə gedir belə
Bağrına basaraq sənət oğlunu,
Əsin ey küləklər, salın vəlvələ,
Bəlkə son məzildən saxlayaq onu!

Axan izdihamın kəsin yolunu,
Bəlkə səsimizlə oyandıraq biz.
Qüruba meyl edən böyük bir ömrü,
Bəlkə, bircə anlıq dayandıraq biz.

Bu dərdə təklənmiş elim neyləyər?
Qələm qan ağlayır, əlim neyləyər?
Qoy qəhqəhə çəkib gülməsin iblis,
İsmayıl Şıxlıya ölüm neyləyər?

ƏRƏNLƏRƏ SÖZÜM VAR

Bu torpağın baharı var, yazı var,
Candan keçən oğulu var, qızı var,
Qəza, qədər, tale, qismət, yazı var,
Təbiblərim məlhəm qoyun yaraya,
İgid üçün igid gedər haraya!

Vətən andı içən oğul var olsun!
Oğul gedən yola uğurlar olsun!
Ulu Tanrım bu ərlərə yar olsun!
Təbiblərim məlhəm qoyun yaraya,
İgid üçün igid gedər haraya!

Bir əsgərim, aman, darda qalmasın,
Can yaralı, intizarda qalmasın,
Ürəyini qüسسə, kədər almasın,
Təbiblərim məlhəm qoyun yaraya,
İgid üçün igid gedər haraya!

Arxamızda alovum var, közüm var,
Qəlbimizdə mətanət var, dözümlü var,
Bu gün mənim ərənlərə sözüm var,
Təbiblərim məlhəm qoyun yaraya,
İgid üçün igid gedər haraya!

Vətən bizi çağıranda yüyürək!
Haqq-ədalət uğurunda yüyürək.
Daha dözmür qırğınlara bu ürək!
Təbiblərim məlhəm qoyun yaraya,
İgid üçün igid gedər haraya!

SUSUR MİLLƏT

Bu halını ellər desin,
Yaddaş desin, dillər desin,
Geniş düzlər, çöllər desin,
Görmüşdükmü, belə zillət?
Niyə susur, niyə millət?

Dağlar desin, daşlar desin,
Gözdən axan yaşlar desin,
Düşüncəli başlar desin,
Nədir bu süstlük, ətalət?
Niyə susur, niyə millət?

Qəzəbdən od tutdu canım,
Qarı düşməni dörd bir yanımda.
Elə bircə mənmə yanımda?
Çəkimi öz-özmə xəcalət?
Niyə susur, niyə millət?

Oğul nədir, qeyrət nədir?
Cavab suala həmlədir!
Minlər gedir, minlər gedir,
Yüzlərsə etsin məsləhət,
Niyə susur, niyə millət?

Vətən oğlu, vətən qızı.
Qan götürdü yurdumuzu!
Göndərək öz ordumuzu,
Qoparsın tufan, qiyamət!
Niyə susur, niyə millət?

ÖZÜN YETİR

Pəncərəmdə yağan yağış,
Mən göylərdən bir xəbər.
Gedib çatdımı sözlərim,
Bəlkə, dedim hədər-hədər?

Sözlərimi eşit nədir?
Din-imanım əldən gedir.
Çatmasa da ünüm-sözüm,
Özün yetir, de, birbəbir.

De ki, yaman hallılar var,
Qara gələn yollular var.
Tanrım, özün bir rəhm elə!
Gözü yaşlı canlılar var.

Yad əlində intizarda!
Gözü yolda, qəlbi darıda!
Vətən kömək edə bilmir,
Balaları daş hasarda!

Zərəngiz Dəmirçi yanma!
Boş boşuna alovlanma!
Gündə bfr qətnamə çıxır
Heç birisinə inanma!

NEYLƏYİM?

Gecikdi yurdumun yazı,
Buna neyləyim, neyləyim?
Çiçəyə, gülə tamarzi
Cana neyləyim, neyləyim?

Alışırım dilim-dilim,
Göyə bülənd oldu külüm,
Od içində yanır elim,
Ana, neyləyim, neyləyim?

Nisgillidir doğma vətən,
Torpağında göyərmir dən,
Nahaq yerə axıb-gedən,
Qana neyləyim, neyləyim?

Qara bulud, çəkilməsən,
Leysan olub, tökilməsən,
Torpağıma səpilməsən,
Sənə neyləyim, neyləyim?

Başında zər tacınmı var?
De, fələkdən öcünmü var?
Zərəngiz əlacınmı var?
Sənə, neyləyim, neyləyim?

SEVİL XANIM

(Sevil həkimə)

Bu şəhədə bir həkim var,
 Ürəyi də Günəş kimi,
 Əlləri də Günəş kimi,
 Gözləri də Günəş kimi,
 Hərərət paylar.

Sevil xanım, Sevil xanım,
 Çox analar dilək dilər,
 Sənin o həssas ürəyin,
 Hər bir dərdi öncə bilər.

Baxıb yaxından uzağa,
 Can verməyə, can almağa,
 Gələnlərə ana oldun,
 Dünyada yeganə oldun.

Şəfa tapanda xəstələr,
 Üzün gülər, gözün gülər.
 Xeyirə can atdın hər an,
 Özünü ucaltdın hər an.

Xeyir işin, xoş niyyətin,
 Xoş sədasi olasıdır.
 Analara kömək edən,
 Anaların anasıdır!

ƏBƏDİ HÖRMƏT

Durub seyr edirəm, daş naxışları,
 Bir də vuraydılar kaş naxışları...
 Daşların buz üzü, od baxışları,
 İllərin söz dili, söz yağışları.

Tarix dastanları yağır daşlarda,
 Tarix xatirələr tutur daşlarda,
 Tarix ünvanlara çatır daşlarda,
 Çünki, daşı qəlbən duymuş sənətkar,
 Gözünün oduyla öymüş sənətkar.

Daşlar əllər ilə nəqşələnibdir,
 Elə bil, nur içib, nur bələnibdir,
 Ürəkdən od keçib, od ələnibdir,
 Hanı o ürəklər, hanı o tumar,
 Hanı bu nəqşəni vuran sənətkar?

Varmı bu daşları düzən ustalar?
 Qəmlər dəryasında üzən ustalar?
 Daşda gözəlliyi gəzən ustalar,
 De, yenəmi vardır, de yenəmi var?
 Daşa bu naxışı vuran sənətkar.

Sənət bir sənətdi, hikmət bir sənət,
 Ömür bir adətdi, xidmət bir adət,
 Hikmət də, sənət də, xidmət də zəhmət,
 Zəhmətin qiyməti əbədi hörmət!

NİZAMİYƏ XİTAB

Allahın adıyla kəlam başlayan,
Allah dərgahına üz tutan, insan!

Ey fəxrım, vüqarım, Nizami babam!
Ulu şöhrətinə min-min ehtiram!

Nicatını uca Tanrıdan aldın,
Ağıla, kamala, qüdrətə doldun.

Sözün zəmanənin fəvqündə durdu,
Sənin tərifiylə taclar bərq vurdu.

Ey dünya mülkünün tək şahənşahı,
Ey söz dünyasının qadir Allahı!

Söz sənle yarandı ulu sənətdə,
Olmadı bir kimsə sən cəsərdə!

Bu dünya evində yeganə sənsən,
Sirlər dəryasında dürdanə sənsən!

Ey sənət mülkünün sultanı, şahı,
Ey qüdrət tağının günəşi, mahı!

Ulu qüdrətinə baş əyirəm mən,
Uca sənətinə baş əyirəm mən!

Sənətin ölməzlik təbili çaldı,
Sənle ana yurdun başı ucaldı.

Beş xəzinə qoydun, beş qitə toyu,
Varsan qərinələr, əsrlər boyu!

Ruhuna yar olsun haqqın rəhməti,
Ey uca xalqının şanı-şöhrəti!

POEMALAR

CAVAB VER
Xocalıya həsr edirəm

PROLOQ

41-45 deyəndə
 Buhunvald yada düşür.
 Xatın, ya Xerasima,
 Neçə od qada düşür.

Onlar nədir?
 Sadəcə düşmən azğınlığıdır!
 Sürəkli atəş seli,
 Əsgər çılgınlığıdır!

Ölüm! Ölüm!
 Heç zaman
 Yaxşı deyə anılmaz!
 Qanlar axıdılıbdır,
 Həqiqətdir, danılmaz!

Lakin! "Ölüm var, ölüm kimi,
 Ölüm var, zülm kimi!"
 Yox, heç kəs ola bilməz,
 Xocalı elim kimi!

Bu ölümü yurduma
 Kimlər qıydı, İlahi?
 Nəydi bu körpələrin,
 Ahılların günahı?
 Axısxa türklərinin
 Başlarını kəsdilər!

Bu barbarlar, vəhşilər
 Tufan kimi əsdilər!
 Bir gecədə yurdumu
 Al-qana boyadılar!
 Dığa, hacıx-hayıstan,
 "Yan, yan, ov" soyadlılar.
 Tarix nə belə zülm,
 Nə belə şər görübdür!
 Bu yaramaz tayfanı
 Ta binayi-qədimdən,
 El dərbədər görübdür!
 Babamın qapısında
 "Annay" - yeyib, yallanıb,
 Bunlar buqələmun tək,
 Dondan-dona hallanıb!

Çayların tək al qanım
 Sel olub axdı, haray!
 Biganələr bu dərdə
 Kənardan baxdı, haray!
 Nə bir əlim yetmədi,
 Nə bir ünüm çatmadı!
 Əliyalın millətim
 Keşik çəkdi, yatmadı!
 "Sapı bizdən baltalar",
 Silahları aldılar!
 Döyüşkən, mərd Xocalım
 Müdafiəsiz qaldılar!
 Gözlərinin oduna,
 Ürəyinə qısıldı.

Mühasirə daraldı,
 Mühasirə yarıldı!

Neçə gündür dalbadal,
 Güclü mübahisədir!
 Eşitmirlər, qanmırlar
 "Xocalı əldən gedir" -
 Bunu deyən gənc yaman,
 Hamını tənqid edir:
 "Oturmusuz burda siz,
 Deputat kreslosunda!
 Can isti, ürək rahat,
 Papqa qoltuğunuzda!
 Nə var, nə yox o yanda,
 Bilmirsiz, xəbərsizsiz,
 Düşmən orda nə edir?
 Torpaqlar əldən gedir,
 Bir-bir satılır yurdlar!
 Heç olmasa, utanın,
 Çəkinin, a manqurtlar!!!"
 Kimə dedi sözünü?
 Kim eşitdi görəsən?
 Bu gənc özünü yorur...
 Qarşıdasa fəlakət,
 Tələtömlü gün durur!

Yağı düşmən üstünə,
 Yumruğuyla çıxan, mərd!
 Sınəsi parçalanıb,
 Qanı sel tək axan, mərd!
 Ölüm saçan tanklara

Gözünün odu neylər?
 Bu birləşmiş şərlərə
 Bircə türk Adı neylər?
 Yetər ki, qanımızı

İçdi bu namərd yağı!
 Ölüm saçan silahla
 Qocaları, qızları,
 Körpə, südağızları
 Biçdi bu namərd yağı!
 Dayan, dayan, imansız,
 Tanrısız, yağı düşmən!
 Bu qırdığın oğuzdur,
 Görərsən dağı, düşmən!

Milli Məclis lal olub,
 Danır bu həqiqəti!?
 Milləti qırıb yağı
 Anmır bu fəlakəti!?
 "İki Adam ölübdür!"
 Deyir deputat "bacı!"
 Kürək verib kürsüyə,
 Baxır zala qıyqacı.
 Belə də zülm olarmı?
 Bundan böyük dərd varmı?
 Millətini qırıblar,
 Oğul olan susarmı?
 Zal qaynayır başabaş,
 Gözlər dolu qanlı yaş!
 Heç kəsə söz verilmir,
 Haqq irəli sürülmür!

Qanlar axıdılbıdır,
 Heç bir tədbir görülmür!
 "hərb naziri" mat qalıb,
 Sözün düzünü bilmir!?
 "Yuxarılar barmağı",
 Elitanın maymağı,

Özünü maskalayır,
 Sözünü maskalayır.
 Xəyalən Xocalıdan
 Yığıdığı silahları
 Üst-üstünə qalayır.
 Yuxarıdan bu "işə"
 "Spasibo" alacaq!
 Yazıq, özü bilmir ki,
 Tarixdə manqurt kimi
 Bədnam bir iz salacaq!

Yumruğuyla tankların
 Üstə gedən ərlərim!
 Sinəsini odlara
 Sipər edən ərlərim!
 Sizin nə günahınız?
 Bircə gün də yatmadız!
 Vətəni Vətən kimi
 Qorudunuz, atmadız!
 Bəli, qorudunuz siz,
 Yanıb-kül olsanız da...
 Əlif kimi qəhrəman
 Unudulmaz dünyada!

İyirmi dörd döyüşü
Sona qədər döyüşüb!
Neçə dəfə oğullar
Mövqeyini dəyişib!
Başda Əlif Hacıyev,
Dalında mərd igidlər!
Keyli düşmən öldürüb,
Yağları güdüblər!

Əliyalın milləti
Qoruyublar beləcə.
Düşmənin qaynağını
Dağıdıblar o gecə!
Ölüm-dirim tufanı,
O gün bərqərar olub!
İgidlərlə düşmənlər,
Qeyri-bərabər olub!
Çıncıl kimi yağının
Ortasında tək gülüm!
Mərd adını mərd kimi
Ucaltdı mənim elim!
Neyləsin ki, yağılar
Tamam səfərbər idi!
Mənim bədbəxt millətim
Bundan bixəbər idi!

Bir eli qırdı yağı!
Min eli qırdı dağı!
Azadlıq yollarında
Əbədi alovlanan
Məşəli qırdı yağı!

Xocalı dad elədi,
Gəlmədilər fəryada!
Xocalı dad elədi,
Salmadılar heç yada!

Soraq gəldi Bakıya!
Soraq gəldi dünyaya!
Yandı-yıxıldı ellər,
Millət düşdü ah-vaya!

Bakılının yuxusu
O gün ərsə çəkildi!
Təzə-təzə qəbirlər
Xiyabana əkildi!
"Şəhidlər Xiyabanı!" -
Ağlayan Qərənfilidi!
Yenə də ağı deyib,
Analar saç yoldular!
İnsan dənizləriylə
Meydanlarını doldular!
Bu qədər insan, ya Rəbb!
Bir yurdu qorumazdı?
Yanıb-yıxıldı ellər,
Bizim nəyimiz azdı?
Qeyrətimiz, arımız?
Yoxsa sərvət, varımız?
Silahımız, ordumuz?
Hey basılır yurdumuz?!
Nədir bunun səbəbi?

Kimdir buna günahkar?
 Nicat ver bizə Tanrı!
 Bizi bu dardan qurtar!
 Birləşmiş "ağa"lara,
 Hürüşən dığalara
 Bircə uşaq bəs edər!...
 Yumruq vursa bəs edər!
 Vallah, qaçar dığalar!
 Vallah, ... dığalar!
 Ayaqları tökülsə,
 Ətəyimin yeliylə,
 Vallah, uçar dığalar!
 Onları öyrədən var,

Arxasında duran var!
 Bu qlobal hiyləni
 O yanlarda quran var!
 "Bu yan"lar, o "yan"larda,
 "Ov"larda və "yan"larda,
 Bəlkə daha uzaqlara,
 Barmaqları duzaqda!
 Daha çox işləyənlər
 İşləyib, dişləyənlər!
 Qoy yıxılsın, İlahi!
 Bizi tək onların da
 Ürəkləri, qəlbləri
 Bir sıxılsın, İlahi!
 Hökmünə inanıram!
 Bu dərd ilə yanırım!
 Göstər gücünü, Tanrım!
 Bir al öcümü, Tanrım!

Axı sənsən Yaradan!
 Bir qəbildəndi insan,
 Qoy duysunlar hökmünü!
 Göstər mənə o günü!

Bir balaca jurnalist,
 Bu dərdə dözəmmədi!
 Torpaq üstə rahatca
 Hamı tək gəzəmmədi!
 Nələr saldı yadına?
 Nə düşündü bu igid!
 Həqiqətçin çırpındı,
 Hey döyündü bu igid!
 Dərhal coşdu, qaynadı
 O, yerindən oynadı!...

Düşmənlərin üstünə
 Silahsız getdi Çingiz,
 Kameranın gözüylə
 Gör nələr etdi, Çingiz!

Bax, necə ər doğubsan,
 Yaşa, var ol, ay ana!
 Sən özün qəhrəmantək,
 Gəlibsən bu cahana!
 Bir balaca oğulun
 Hünəri asimanmış!
 Könüllü qəhrəmanlıq
 Özü elə vulkanmış!
 Çəkdi elin dərdini
 Kamera yaddaşına,

Göydən odlar töksə də,
 Dayanmadan başına!
 Hər körpəyə, qocaya
 Doğma kimi ağladı!
 Vulkan kimi bağırdı!
 Tufan kimi çağladı!
 Nə idi bu igidlik?
 Nə idi bu çırpınma?
 Babəkmi dirilmişdi?
 Dönmüşdü yaddaşına?

Neçə-neçə qırğınlar
 İzsiz, soraqsız qaldı.
 Bu tarixi dəhşəti
 Çingiz yaddaşa saldı.
 Əvvəlki qırğınları
 Bizə unutdurdular.
 Xocalı unudulmaz,
 Çingiz var, kamera var!
 Çingiz var, həqiqət var!

İgidlər torpaq olub,
 Torpağına qarışdı!
 Köksün üstü qan gölü!
 Xocalım, nə qarışıdı!
 Xocalı, gözəl şəhər,
 Neçə elin var idi?
 Ürəyinin başında,
 Heç nisgilin var idi?

Sən özün bir gül idin,
 Vətənimdə, elimdə!
 Yanıqlı bayatısan,
 İndi ana dilimdə!

Əzizim, qandı, haray!
 Dörd yanıq qandı, haray!
 Namərdlərin əlində
 Xocalım yandı, haray!

Əzizim, od tutubdu,
 Od yanıb, od tutubdu!
 Qırılıb Xocalılar!
 Torpağı yad tutubdu!
 Qırılıb Xocalılar!
 Torpağı yad tutubdu!

Əzizim, nədən oldu?
 Sovulub, gedən oldu.
 Xocalı tək el yandı,
 Bilmədim nədən oldu?
 Əzizim, nədən deyim?
 Ruh deyim, bədən deyim?
 Xocalı oda yandı,
 Ağını nədən deyim?

Əzizim, atmadım mən,
 Oyaqdım, yatmadım mən!
 Xocalı tək torpağı
 İtirdim, satmadım mən!

Əzizinəm, güc gəldi,
 Yağı mənə güc gəldi!

Talandı mərd Xocalım!
Doxsan iki kəç gəldi!

Əzizim, uçdu, neylim?
Əlimdən uçdu, neylim?
İndi Xocalı ruhu,
Bir qərib quşdu, neylim?

Əzizim, Göyün altı,
Talandı göyün altı.
Bu qırğımı eylədi,
366! Üç yüz altmış altı!

Əzizim, soldu, köçdü!
Dərd bizə oldu, köçdü!
Yer kürəsi eşitsin,
Xocalı doldu, köçdü!

Əzizinəm, binələr,
Yada qaldı, binələr!
Nola, igid ərlərim,
Düşmənləri yenələr!
Əzizinəm, adətədi,
Dərdi yenmək adətədi.
Düşməne əsir düşmək,
Yesir olmaq pis dərdədi!

Əzizinəm, pis dərdi,
Qoyma, gələ pis dərdi,
Azad ol, mənim könlüm,
Qov ürəkdən pis dərdi!

Əzizim, çəkərik biz,
Bu dərdi çəkərik biz.

Bizdə nifrət yox idi,
Təzədən əkərik biz!

Əzizim, nə düşməndi?
Yüz fe'li, yüz fəndi.
Atalar dedi: "Düşmən,
Yüz il qala, düşməndi!"

Əzizinəm, yaşım var,
Sırrım var, sırdaşım var.
Xocalı tək dərd yoxdu!
Hər dərd gələn başım var!

Əzizim, üz qarası,
Yamandı, üz qarası.
Məğlubiyyət pis dərdədi,
Onun da yüz yarası!

Əzizim, torpaq gedir,
Əlimdən torpaq gedir.
Sevinməsin düşmənlər,
Başım üstə Haqq gedir!

Əzizim zəlil olduq,
Şah ikən, zəlil olduq!
Düşmən yenilmədisə,
Şikəst və əlil olduq!

Əzizim damsız qaldıq,
Binəsiz, damsız qaldıq.
Özgəyə ümid olduq,
Piltəsiz, şamsız qaldıq!

EPILOQ

Aləmə car çəkdi
 Sarı rus bir vaxt.
 "Qırdı alman bizi,
 Qırdı dünyanı!"
 Almanın əsgəri
 Mədəni idi,
 Çəkirdi tufəngi,
 Alırdı canı!
 Bəs sənin əsgərin
 Neylədi, bilsən? -
 Bakıda törənən
 "20 Yanvar!"
 Tiflisdə etdiyini
 O "9 Aprel!"
 Qazaxıstandakı
 Qızgın, qadadır!
 Bəs Rumun elləri?
 Bəs Əfqanıstan?
 Çəçen çıxa bilmir,
 Qan çanağından!
 İndi sən verdim
 Sualdan utan!
 Söylə, dinc Xocalı
 Neylədi sənə?
 Dağ çəkdi!
 Dağ çəkdi!
 Uavab versənə?
 Bir insan cəlladı,
 Bir qəssab, əsgər,

Sənə təhrik ilə
 Bu hökmü verər.
 Bəs sənin insafın
 Hardaydı, ey rus?
 Oldun erməninin
 Feliylə mənhus?
 İnsan da insanı
 Yandırarmı heç???
 İnsan da insanı
 Boğazlayarmı???
 Qarşında dayanmış
 Müqəddəs körpə,
 Onun bu dünyada
 Günahı varmı???
 Uavab ver sözümə
 Sən ey qanıçən!
 Sən axı insansan,
 Vəhşi deyilsən?!!
 Tutduğun işlərdən

Peşman ol, bir!
 Bu dünya sən görəni
 Dünya deyildir!
 Durar gözlərinə
 Günahsız qanlar!
 Sorğusuz, sualsız
 Ölən o canlar!!!
 Günahsız körpələr,
 Qızlar, qarılar...
 Ey cəllad başına

Dünya dar olar!...
 Bu mənfur erməni
 Səninçün əziz?
 Mənim məmləkətim
 Düşmənin idi?

Qoca tarix səndən
 Cavab istəyər!
 Bir şair sözünə
 Cavab ver indi!
 Bir şair sözünə
 Cavab ver indi!
 Cavab ver!!!

MƏNİM ŞAİR QARDAŞLARIM

N. Rəfibəylinin əziz xatirəsinə

Haqqı görüb, ürəyindən oyulanlar,
 Gözlərindən tabutları boylananlar,
 Haqq bağırıb, diri-diri soyulanlar,
 Müqəddəslik çeşməsində yuyulanlar,
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!

Bəxtiyardı, dünyaların bəxtiyarı,
 Söz mülkünün, söz yurdunun ixtiyarı.
 Məmməd Araz - əsrimizin nər şairi,
 Ələkbərdir - söz şairi, sirr şairi.
 Məmməd Aslan - nurlu bir ömür şairi,
 Məmməd Namaz - yaddaşımın dürr şairi.
 Vaqif Bəhmən - Göy şairi, Yer şairi
 Özü diri, sözü diri soydaşlarım,
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!

Nüsrət getdi, əlim yandı, dilim yandı,
 Davud getdi, elə bildim elim yandı,
 Akif Səməd dünyasını dəyişəndə
 Dörd ətrafım - sağım yandı, solum yandı!
 Xəlil Rzam - səməndər tək alovlandı!
 Haqqı sapa düzən şair,

Dünyamızı məhvərindən üzən şair,
Yaşamağı, daş dibində göyərəndə,
Kol üstündə bir böcəkdə gəzən şair...
Kəlməsi haqq tərəzisi, sözü mizan,
Haqqı görən, haqqı deyən, haqqı yazan,
Mənim şair qardaşlarım!
Mənim şair qardaşlarım!

Ramiz Rövşən göy üzünə daş atdımı?
Neçə əsrin daldasında
Qalan bu qan yaddaşımı
Təzələyib oyatdımı?
Fikrət Qoca nəfəsində
Əli Kərim yaşadımı?
Fikrət Sadiq cümlə-cümlə,
Kəlmə-kəlmə körpələri hayladımı?
Əlağa Kürçaylı - şerin
Cins Adamı, soy Adamı!
Qabil - əsrin nər Adamı, hay Adamı!
Ahıl vaxtı "əsgər" oldu,
Tay eləmə, hər Adamı,
Yamanlığa çəpər oldu.
Yumruq çəkdi, tufan saldı,
Öz elinə sipər oldu!
Heyran qaldı dindaşlarım,
Mənim şair qardaşlarım!
Mənim şair qardaşlarım!

Abbas Abdulla Hacı,
Öz ad-sanıyla ucalır.
Məmməd İsmayıl çağladı,
Lap vaxtında, o, elinə gün ağladı.
"Gənclik" oldu yeni əsr, yeni dünya...
Tofiq Bayram "Etiraf"ı
Yeni bir səhifə açdı.
"Gənclik" yazdı, gənclər yandı, yaraqlandı,
Neçə ömür soraqlandı, "37" varaqlandı!
Bu jurnalda, deməsək haqqı danarıq,
Hüseyn Əfəndi, Sabir, Gündüz,
İntibahı, oyanışı vərəq üstə.
Hamıdan da tez elədi.
Bu günümə ayna oldu.
Keçmişləri təzələdi...
Silkələndi, itiləndi yaddaşlarım,
Mənim şair qardaşlarım!
Mənim şair qardaşlarım!

İlyas Tapdıq Tanrısına tapındımı?
Ürəyinə, dünyasına qapandı mı?
Kəlmələri dürlü-dürlü, ünvanında,
Hər sözü bir cəngavərdir dörd yanında
Əziz şair Musa Yaqub,
Şöhrəti, şanı unudub.
İslam Səfərli səfərdə,
"Behişt" deyilən bir yerdə,
Ramiz Duyğun, Vaqif Bayat

Nə təmtəraq, nə də büsat!
 Dilsiz-dilsiz yandı Dilsuz,
 Yandı, alovlandı Dilsuz!
 Yusif Həsənbəy, Nəriman,
 Sözlər oldu cana dərman!
 Hafiz Baxış, naxış-naxış,
 Nəgmə-nəgmə cilalandı,
 Hər sözündə torpaq Andı,
 "Vətən andı!"

Ağa - Laçından gəlmişdi,
 Sözüün içindən gəlmişdir.
 Eloğlu da çirmələnib,
 Sözüə biçindən gəlmişdi.
 Çingiz Əlioğlu bir zaman,
 Oldu şərə xeymə quran.

Zəlimxan Yaqub - pəhləvan,
 Aşıq köçündən gəlmişdi.
 Bəlkə, sazın çanağından,
 Lap saz içindən gəlmişdi!
 Dastan qoşan, soy soylaşan,
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!

Bir oğulun həsrətlişi,
 Bir əsirin həsrət səsi,
 Türkün şairi Hüseyn Arif.
 Zövqü ayrı Hüseyn Arif!

Dönüb xalqa ozan oldu, ocaq oldu!
 "Əgəl aldı, yer gizlədi!"
 Cismi bizdən uzaq oldu.
 Ağamalı Sadiq Əfəndi,
 Haqq bağırdı, qoçaq oldu.
 Eldar Baxış şəhidiymiş? Mən bilmədim.
 "Vətəndaş" tək sığındığı Anam Torpaq,
 Başı altda yumşaq oldu!
 Bircə günümdə anılan, öz adıyla
 Əsrimizin soraq verən, ayna tutan
 Ülvi kimi balaca bir uşaq oldu.
 İbrahim Göyçaylı başdan,
 Şərə, sözüə arxalandı.
 Eldar döndü Azər oldu -
 Eldar-Azər, Azər-Eldar!
 Dağbəyi Qaçay Köçərli!
 Şəhid atası adlandı!
 Sözü də od tutdu, yandı!
 Cismi də od tutdu, yandı!
 Xəlil Rza səhifəsi təzələndi!
 Haray, haray çağdaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!

Şair babam, Vurgun babam,
 Səmasından enib gəlsin! -
 Şəhriyarım nisgilini yerə qoysun,
 Bu günümlə dinib gəlsin!

Osman kimi qayım, qutsal,
 Bünövrəsi, özülü var bu binanın!
 Nəbisi var, Cabiri var, Dəmiri var,
 Tahiri var, Şamosu var,
 Rüstəmخانlı Sabiri var
 Bu binyanın.
 Çağır qoca Kələntəri
 Götürsün qələm-dəftəri,
 Şirin-şirin sətirlərim səpələner,
 Şerin nəhri coşa gələr, ləpələner.
 Məstan Günər - canda təpər, canda hünər,
 Şeri yazıb, körpələrə əl eləyər.
 Gəray Fəzli kəmərbəstə,
 İslamı var könlü xəstə,
 Behrudi bir Zal oğlu Zal,
 Ayrı hünər, ayrı cəlal!
 Səyavuşu, İsgəndəri,
 Hey axdıqca alın təri,
 Sapa düzsün sətirləri,
 Söz - özü haqqın qədəri!...

Xanım Xatın Kəmaləsi,
 Gülgünü var bu binanın!
 Xəzangülüm, Nurəngiz Gün,

Şeri məğrur, qəlbi küskün...
 Pəriləri, Bəstiləri haraylayan,
 Gülarəm, narınc Xatunum,

Natəvanın xəzinəsindən pay paylayan,
 Söz söyləyən, qəlbə həsrət, canda ismət.
 Vəfasızlar, vəfalısı,
 Kəlmələri şerimizin nur xalısı!
 İlmə-ilmə bəşərə söz toxuyanlar,
 Kəlməsindən müşk-ənbər qoxuyanlar,
 Tellərini ərş boyuna hörən gəlin!
 Bir qələbə nəğməsiyəcün,
 Ömrü qurban verər gəlin!
 Bircə anlıq həyat eşqi,
 Dünyalara bəs eləyən,
 Özü kövrək, şeri dönməz Tinatınım!
 Həssas qəlbli yaz çiçəyim!
 Arzusu sülh, məramı sülh,
 Eşqindən dönməz çiçəyim!
 Nələri var, nələri var bu binanın?
 Hünərlilər hünəri var.
 Aslan kimi bir oğlanın
 Belində haqq kəməri var.
 Əli Tudə, Oqtay Rza, Şəmşad Rza,
 Zahid Xəlil, Hikmət Ziya,
 İslam Sadıq, ya Xələfli Əlirza
 Qane oldu hər vaxt aza:
 Dürlü sözlər yaz-a-yaza
 Rüfət Əhməd, Arzu Əsəd,
 Eldar Nəşib, Vüqar Əhməd,
 Nadir Məmmədli, Məhəmməd
 Yeni inam, yeni həvəs...

Şerimizdə təzə gediş, təzə nəfəs,
 yanqısı var, təpəri var bu binanın!
 Şücaət, Alqayıt və Barat,
 Rəfiq Sarıvəlli, Hidayət,
 İncə zövqə, şerə qiymət -
 Şairlərin külliyyatı
 Yurda Tanrı mükafatı!
 Anam Nigar, aqam Rəsul,
 Yadigarı, Anarı var bu binanın!
 Körpə Salam və Elnarə,
 Səngəri var bu binanın!
 Salıb bir vaxt itirdiyi,
 Ələ düşməz Mirvarisi, Dilbaz qızı
 Məhsətinin yadigarı, naz-naz qızı,
 Ağızda dili titrədən
 Kədəri var bu binanın!
 Axar, axar göz yaşlarım,
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!
 Dədəm Qorqud yada düşər, soraqlanar,
 Nizamilər, Fizulilər varaqlanar,
 Beşcə günlük bir qonağıq,
 Kim bilir nə qədər sağıq?
 Yaşadıq Allah eşqinə!
 Könül, şükr elə bu günə!
 Gözlərimin önündədir,
 Neçə ömür, neçə dünya...

Hikmətinə, şöhrətinə,
 Ləngərinə, cürətinə,
 Barındığım, güvəndiyim
 Sirlərinə dizin-dizin süründüyüm,
 Sözlərimə həsrət-həsrət yerindiyim,

Misraları - gözlərimin yarış yeri,
 Mənaları - şüurumun görüş yeri.
 Şair oğlu, şair Vaqif,
 Şerə vaqif, sözə vaqif!
 Rəfiq Zəka Xəndanoğlu,
 Oxuduqca kəlmələri, misraları
 Alay-alay, qoşun-qoşun, dən-dən olur!
 Səyavuş Sərxan, Zeynal Xəlil,
 Novruz Gəncə, Adil Cəmil,
 Həmid Abbas, Teymur Elçin,
 Yaşadı, yaratdı elçün!
 Şerim, sözüm, ələdiyim, arıdığım,
 Nemətindən barındığım, yarıdığım,
 Bəhrəsinə güvəndiyim günədaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!

Rəsul Rza yadigarı,
 Əsrimizin şah Nigarı!
 Ala gözlü, Telli Nigar,
 Öz eşqi, öz əməli var.
 Bu söz də ondan yadigar...

Hələ neçə söz deyəcək!
 Qəlbi sazlı, sözlü qızlar,
 Yanar qəlbin közü sızlar.
 Ya Gülarə, ya Şahnigar,
 Məhsətidən bir yadigar
 Xanımana, İradə Afət,
 Sözdə örpək, sözdə qeyrət.
 Sazda hünər, sözdə hünər,
 Fəridə Ləmana qədər,
 "Məhsəti" - şair gəlinlər.
 Şeirə, sözə səfərbər...
 Fəridə Ləmana qədər!

Belə xəyali səfərdən,
 Könül tel-tel olur hərdən.
 Olan oldu, keçən keçdi,
 Namərdlər qanımlı içdi!
 Əliyalın, günahı yox!
 Milləti, atəşlər biçdi!
 Gözüm su içmir aləmdən,
 Qurtarsaq bu zülüm qəmdən!
 Qəm demə gəl, qədər söylə.

Torpaqdan pay gedər? - söylə!
 Yurdumuzu bölüm-bölüm,
 Oba-oba alıb düşmən!
 Məni dərdə salıb düşmən!

Bir hayqırıb, qılınc çəkən olacaqmı?
 Yoxsa, torpaq yad əllərdə qalacaqmı?
 Qurtarsa elim bu dardan,
 Mən çıxardım intizardan!
 Gülər candan baxışlarım!
 Axar sevinc yağışlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!
 Mənim şair qardaşlarım!

Şairənin bacısı, milli ordunun könüllü döyüşçüsü
Vəfa Dəmirçi qızı Mansurova (Qayalı)

VƏFAM MƏNİM

(Əziz, nakam, mərd, hünərli
bacım Vəfaya ithaf edirəm)

Ey dişi aslanım,
Qəhrəmanım, sən!
Bir ad qoyub, getdin
Onu bilirsən?
Gəzdiyin yerləri
Soraq-soraq mən
Gəzib yazacağam
Bu gündən belə.
Yaddaşlarda qalan
Nakam ömrünü
Gücüm çatan qədər
Hünərim ilə,
Həsəratim, nisgilim
Kədərim ilə ...
Düzüb yazacağam
Bu gündən belə.
Başıma tökülür
Ələmim, bacı!
Hönkürür əlimdə
Qələmim, bacı!

366 motoatıcı
Son dərəcə qatı,
Vəhşi, yırtıcı!
Bir diviziya gəlir
Gecəyarısı,
Heç nədən xəbərsiz,

Şəhərin üstə...
 Gecə "qalib" olur,
 Şəhərin üstə!
 Xocalı boyda bir
 Ağı yarandı!
 Yurdumun görünək
 Dağı yarandı...
 Çingiz ekran boyu
 Gəzir, ağlayır,
 Görünən dəhşətlər
 Sınə dağlayır.
 Əlində kamera
 Hönkürür Çingiz:
 "Ey düşmən, ey cəllad,
 İmansız, dinsiz!
 Ay Allah, ay Allah!
 Üç yaşında uşaq
 Edib nə günah?
 İxtiyar qoca,
 Səksən yaşlı qarı,
 Gecə qırıb-töküb
 Cəllad bunları?"
 Ağlayır jurnalist
 Boğulur səsi.
 Çünki basılıbdır
 Gecə ölkəsi.

Vəfa baxa bilmir
 Ekranı artıq.
 Hönkürür içindən
 O, qırıq-qırıq!
 Dolanır başında

Odlu bir fikir,
 Ərlərə xas olan
 Bir qeyrət çəkir.
 Keçir arxa evin
 Daş divarından,
 Götürür əlinə
 Zağlı tüfəngi!
 Atamın əlinin,
 Gülü bu tüfəng,
 Həmişə gizlin bir
 Vahimə kimi,
 Sarmışdı bizləri,
 Dəyməzdik ona ...
 İlk dəfə də Vəfa
 Atmışdı onu
 Gözəl bir hədəfin
 Nişangahına!
 Hər bir vəziyyətdə
 Danəndə atam,
 Saxladı özünü
 Axıra kimi.
 Lakin bu dəhşətə,
 Oda dözməyir...
 Bir yandan qızının
 Keçirdiyi hal,
 Dilləndirir onu:
 "A qızım, axı sən..."
 "Qorxma, ata
 Axırını güllə
 Mənim olacaq!
 Bu yanan, dağılan
 Ana torpağa,

O zəlil qocaya,
 Dilsiz uşağa,
 Qıyan yağlılara
 Qənim olacam!"
 Gözündə şimşəklər
 Alışır, sönür,
 Sanki yaralanmış
 Aslana dönür!
 Atasına sarı
 Boylanır yenə,
 Bir dəstək istəyir,
 Bu son fikrinə...
 Qımışır yavaşca,
 Üzü çökəlik,
 Başı dumanlanır,
 Köksü dikəlik.
 Gözləri qıyılır:
 "Ata, axı..."
 "Hə, qızım, get, get,
 Orda güllə də var,
 İki bağlama.
 Götür, lazım olar!
 Əgər səbir etsəydin,
 Mən sağalardım,
 Özüm də sizlərə
 Həyan olardım"
 "Yox, ata, xəstəsən,
 Sən sağal hələ,
 Bir də ki, ölməyib
 Cavanlar elə.
 Bir dəstəsə,
 Yiğə bilməyəcəyik?!"

Vəfa çıxır çölə,
 Birbaş sərhəddə!
 Dözəmi bilərdi
 Bu zülüm dərdə?
 Anası bir aslan
 Doğmuşdu onu...
 Həyatın verdiyi
 Keşməkeşlərdə,
 Bişib, bərkimişdi
 Bu cəngavər qız.
 Əgər hünər
 Lazım olan meydanda,
 Bir ordu qırardı
 Şəksiz, şübhəsiz!
 Aslan törəməsi,
 Elin əriydi!
 Atanın ən dürlü
 Bir gövhəriydi!
 İgidlər sayığı
 Elə susardı.
 Ürəyində Vətən
 Sevgisi vardı!
 "Vətən birincidi!" -
 Deyərdi hər an.
 Verdi Vətən üçün
 Əsl imtahan!
 Əlində silahı,
 Vətən qorudu!
 Mənim igid bacım,
 Şanlı, şöhrətli,
 Elin qəhrəmanı,
 Elin əridi!

Avey dağı qaynar
 Qarışqa kimi,
 Ürəyi təpərli
 Ərlərlə doldu.
 Qeyrəti, namusu
 Olan oğullar
 Vəfaya sadıq bir
 Silahdaş oldu!
 Gəlirdi cavanlar
 Dəstəbədəstə!
 "Ay Vəfa, nə desən
 Gözümüz üstə!
 Bircə sən nişanı
 Tez öyrət bizə!
 Ar olar bu papaq
 Bu qeyrat bizə!
 Biz yurdu yağıya
 Döyüşsüz versək,
 Ana torpaq söylər:
 "Min lənət!" sizə!
 Sən bizə arxalan
 İgid bacımız!
 qaçmarıq heç bir vaxt,
 Biz də sən kimi,
 Daima sərvaxt,
 Sərhesab olarıq.
 Darıxma, bacı!
 İndi bizik, doğma
 Yurdun əlacı!"
 Qımışır sakitcə,
 Razılıq edir,
 Beynini, hissini

Həyəcan didir!
 "Tezəcə səngərləri
 Qaza bilsəydik.
 Döyüş mövqeyini
 Möhkəmləndirib,
 Arada atama
 Bir baş çəkərdim.
 Çox da dillənməyir,
 Bizim bu kişi!
 Mənim müdrik atam,
 Müqəddəs atam,
 Kaş, yanında olam,
 Köməyə çatam!"
 "Eksperimentalını"
 Cərrahi müdaxilə,
 Öd kisəsi, mədə qarışıq
 İyirmi yeddi tikiş
 Qoyublar ona!
 Bir dəfə ağrıdım
 Söyləmir, hər an
 Elə lənətləyir
 O namərdləri!
 Xəstədi, el dərdi
 Candan içəri!
 5-cə gün səbr edib
 Oturmadı heç!
 Bakıda həkimlər
 Saxlayammadı:
 "A kişi, doqquz gün
 Yatmalısən sən!"
 "Yox, həkim!
 Dərdin alım,

Dura bilmərəm!
 Torpaq əldən gedər!
 Gərək orda olam,
 Hər gün, hər səhər.
 El də məni görə,
 Otura rahat!"
 Beləcə qayıtdı
 Kəndinə o gün,
 Gəldi, gördü, heyhat!
 Kənd olub "köçkün"!
 Dəhşətə bax, insan
 İradə ilə yaşarmış,
 Doğrudan, doğrudan, Allah!
 Bu müdrik insanı
 El də çox sevir.
 Ona arxalanır,
 Ümid eyləyir.
 Eşitdi "köçkünlər",
 "Qayıdıb evinə
 Dəmirçi kişi!"
 Hamı yenidən
 Evinə qayıtdı
 Binəqədidən,
 Kimi yataqlardan,
 Kimi Gəncədən,
 Kimi Mingəçevir,
 Kimi Sumqayıt...
 Nə bilim, haralar,
 Köçkün ünvanları
 Oldu bəxtiyar!
 Gedənlər qayıtdı,
 Ocaqlarına!

Yenidən ev tikdi
 Uşaqlarına!
 Sevindi bu kəndin
 Cavanı, piri,
 Bir müdrik
 Olmuşdu
 Vətən çəpəri!
 İndi balası da...
 Xəstə atasına
 Qulluq etməkdən
 İmtina ha etmir -
 Həm ana payı,
 Çətinə düşəndə
 Köməyi, hayı!
 Tanrıdan qisməti
 Bircə atası...
 Lakin xəstə Vətən
 Könül butası!
 Belə öyrətmişdi
 Onu əzəldən!
 Kişinin özünün
 Budur "günahı".
 Can verib Vətənin
 Xəstə canına
 Vəfa bu torpağın
 Oldu pənahı!
 Gecəni gündüzə
 Qatdı beləcə!
 Axır arzusuna
 Çatdı beləcə!
 Sağına, soluna
 Nümunə oldu!

Gizlənən oğullar
 Qeyrətə doldu!
 Silahı götürdü,
 Hamı səfərbər!
 Qeyrətli oğullar
 Gəldi araya!
 Kənddən uzaqlarda
 Yaşayanlar da,
 Kəndin harayına
 Qayıtdı gəldi.
 Oğul, qız Vətənçin
 Qeyrət çəkəndə,
 Həyatda yaşamaq
 Çox-çox gözəldir!

Töküldü igidlər
 Dəstəbədəstə.
 Aveyin sevinci
 Aşır-daşırıldı!
 Gözləri intizar,
 Qulağı səsdə,
 Avey oğullarla
 Soraqlaşırıldı.
 Hamının dərđini
 Bilirdi Avey!
 Elin ən mərdini
 Bilirdi Avey!
 Avey gül-gül ötür
 Başdan ayağa,
 Sanki, mücdə gəlib
 Bu qoca dağa!
 Gözündən ağlayan

"Damcılı" bulaq,
 Dayanır bir anlıq,
 Kəsilir qulaq:
 "Balam, bu Aveyə
 Nə olub görən?
 Dünən titrəyirdi
 Topun səsindən?
 - Avey, xeyir ola?
 - Xeyir olmayanda
 Nə olasıdır?
 Bulaq, xeyrin olsun,
 Ax yavaş-yavaş
 Dünən bir şey gördüm
 Gözümlə, qardaş!"
 - "Nə gördün?"
 - "Gördüm ki, bir nəfər
 Qalxır yuxarı,
 Düz sinəm uzunu
 Yarı otları.
 Güllərə mehriban
 Yanaşdığından,
 Bir də ayağının
 Xəlif səsindən...
 Gördüm, bu oğlan yox,
 Qız uşağıdır!
 İnəndin buna?!"
 - "Yox, əşsi! Nə danışırısan?
 Elə şey olmaz!"
 - "Necə ki, olmaz?
 Özüm danışdırdım
 Bircə qulaq as,
 Deyir ki: "Qıracam

Bu murdarları!
 Deyir babaların
 Yadigarları,
 Bu qədim qalalar
 Gərək qoruna!
 Gərək qada verək
 Düşməyə biz ki,
 Müqəddəs qoynuna,
 Halal barına
 Haram əllərini
 Uzatmayalar!"
 Sənin başın elə
 Qarıymışdı ki,
 Əyildi su içdi
 Sənin gözündən,
 Bəs xəbərin yoxdu?"
 - "Yox, heyf, bilmədim!
 O qədər su içən
 Olur ki, məndən
 Hamısına fikir
 Verə bilmərəm!
 Yaxşı ay Avey!"
 - "Bəli, nə deyirsən
 Əzizim bulaq?"
 - "Heç olmasa, sağ ol!"
 Dedinmi, ana?
 Bağırdan iz açan
 O qız balana?"
 - "Dedim, dedim!
 Bəs nə, deməyə nə var?
 Dağın hörməti də
 Dağ boyda olar!

Dedim: "İgid qızım
 Min yaşa səni!
 Vermərəm yüz igid
 Qardaşa səni!
 Sizlərdə deyilən
 O məsəl ki var,
 Lap doğru deyibdi
 Onu babalar.
 Yerində deyilib,
 Bircə qulaq as:
 "Aslanın erkəyi
 Dişisi olmaz!""
 Üzü işıqlandı,
 Gözləri güldü.
 Üzündən, gözündən
 Nurlar töküldü.
 Bilirsən nə gözəl
 Qız idi, bulaq?
 Nə tərif söyləsən
 Az idi, bulaq!
 Sənəm doldu, sanki
 Şairlər kimi!
 Az qaldı şəninə
 Təriflər qoşam!
 Köksünü ötürdü
 O, pirlər kimi.
 Dedi: "Dağım, indi
 Gəl halallaşaq!"
 Halal-hümmət edib,
 Yola düzəldi.
 Yerişi, duruşu
 Yol ədası da

Xanımlar sayacağı
 Elə gözəldi!
 Hələ bu bir yana,
 Qəlbində çılğın
 Vətən eşqi gördüm
 Bu odu, gözü.
 Heç şəhid oğlan da
 Görməmişəm mən!
 Köksü körük kimi
 Qalxıb, enirdi!
 Gözləri yaşarır
 Danışanda da,
 Səbirlə düşünür,
 Hirsələ dinirdi!
 Onun qeyrətində
 Olsa oğullar,
 Burda nə bir düşmən
 Nə ölüm olar!"

Vəfa düşüncəli,
 Oturmuşdu tək:
 "Görən bu dərdləri
 Kimlər çəkəcək?
 Torpaq əldən gedir
 Bir-bir, ay Allah!
 İndiyəcən etdik
 Nələri günah?"
 Tanrının da dərdi
 Çox idi yaman,
 Lakin qoymurdu heç
 Bu qızı gözdən.
 Deyirdi: "Qoymaram

Qız əldən gedə!
 Düşmən bir belə də
 Yamanlıq edə!
 Bir elin mərdidir
 Bu balaca qız!
 Qalası, yurdudur
 Bu balaca qız!"
 Ahını eşitdi
 Onun bu dəmdə.
 Dedi: "Yaş yerinə
 Ağlar didəmdə
 Sənin ellərinin
 Unutqanlığı!
 Aldatdı sizləri
 Bu kafirlərin,
 Yalançı dostluğu
 Mehribanlığı!
 Bir də dandınız siz
 Mənim haqqımı!
 Göylərin Tanrısı
 Mən ola-ola,
 Biri "Vidən" adlı
 Tanrı yaratdı.
 Biri "Quran"ımı
 Tonqala atdı!
 Biri unutturdu
 Adımı tamam!
 Özünüzü elə apardınız ki,
 Dünyanı sanki mən
 Yaratmamışam!
 Biri dedi:
 - "Zəhmət yaratdı yeri!"

Biri dedi:

- "Hünər yaşadır diri!"

Biri dedi:

- "Qanun ömrə məhəkdi!"

Biri dedi:

- "Əməl dünyada təkdi!"

Biri dedi:

- "Keçmiş, gələcək ki var,

Hamısı insanın

Öz əlindədir!"

Nə qədər güzəştlər

Eylədimsə mən,

Hamısı qəsdimə

Yönəldi, bilsən!

Dünyanı cənnətə

Döndərdikcə mən,

Məscidlər kluba

Dönürdü, hökmən!

Sizdə mənim haqqım

Danıldı müdam,

Odur, fəlakətə

Düşdünüz balam!

Haqqımı danmayan

Tək sənsən elə,

Onunçün gəlmisən

Sən bu haqq yola!

Atanın dilində

Əzbərdi adım,

Xoşbəxt etmək idi,

Onu muradım.

Adıma qurbanlar

Kəsibdi, igid!

Sizin üstünüzdə

Əsibdi, igid!

Qoymaram tək qala,

Nigaran qala,

Yamanlıq edənlər

Gələr zavala!

Onun qəlbi gərək

Gülsün həmişə,

Pislik eləyənlər

Bilsin həmişə!

Bir gün Tanrılığım

Olacaq aşkar,

Sizlərə rəhmimin

Öz töhfəsi var!

Yerin də, Göyün də

Tanrısı mənəm!

Çətin, Tanrılıqdan

Usanam, dönəm!

Haqqı Yer üzünə

Gətirəcəyəm!

İnsanlığı haqqa

Yetirəcəyəm!

O Qadir, o Adil

Tanrı mənəm, mən!

Yenilmərəm heç vaxt,

Tək mənəm, yenən!

Mənəm dünyalara

Hakimi-mütləq,

Qadiri-Sübhanam

Danılmaz bir Həqq!

Şakirəm, Qəhharam,

Həmişə varam!

Bütün bəndlərə,
 Mən xilaskaram!
 Qabiləm, Munisəm,
 Ulu pərgaram,
 Dara düşənlərə,
 Kömək duraram!
 Aləmlərin Rəbbi,
 Rəhmanı mənəm!
 Bəşərin Xaliqi
 Səlamu mənəm!
 Musavir, Qaffaram,
 Vahhabam, Müdam.
 Yaranış hökmünü
 Mən verdim, insan!
 Müminəm, Məlikəm,
 Muhəyminəm mən,
 Bəlli həqiqətəm,
 Müəyyənəm mən!
 Aliməm, Həkiməm,
 Əzizəm özüm,
 Bütün bəşər edir
 Adıma təzim!
 Rəhiməm, Rəhmanam
 Xaliqi-Sübhan!
 Can içində cana
 Mənəm pasiban!
 Varisi-Şahidəm,
 Ər oğlu ərəm!
 Dünya nüvəsində,
 Dürrü-gövhərəm!
 Zül Cəlal, Vəl İkrəm
 Deyirlər mənə!

Əl-Səbr, Əl-Sübhan
 Deyirlər mənə!
 Həm Vali, həm Hami,
 Həm Vəkiləm mən!
 Təmiz ürəklərdə
 Açıq güləm mən!
 Məcidəm, Vahidəm
 Səmədəm, bilin!
 Hakimi-bəşərəm,
 Şahidəm bilin!
 Əzizəm, Hafizəm,
 Bəsirətəm mən!
 Batinəm, Zahirəm
 Fəzilətəm mən!
 Əvvəl-Axır-Qəyyum,
 Müqəddəm mənəm!
 Can içində cana
 Can verən mənəm!
 Ruhlar Hakimiyyə,

Əl-Həqqəm, şəksiz!
 Dünyada dirilik
 Olmazdı mənsiz!
 Cəmi canlıların
 Tək mənəm Nuru!
 Çalınsa təbilim,
 Çağrılrsa, surum!
 Dağlar muma dönər,
 Oynar yerindən!
 Qurtulmaz Yerlə Göy
 Mənim Əmrimdən!
 Ədilü-Lətifəm,
 Şahlar Şahiyyə!

Göylərin Cəllalı,
 Tək Allahıyam!
 Cahana məlumdur,
 Dörd dürr kitabım!
 Aşkarımdan çoxdur,
 Gizli hesabım!
 Duyan ürəklərdə
 Həsbi-haləm mən.
 Nuri-müqəddəsəm
 Zül Cəlalam mən!
 Cəllə Cəlaluhdur
 Adımın biri,
 Sevən ürəklərdə
 Yaşaram diri!
 Hər kim ki, adımı
 Yüksəkdə tutar,
 Mənim hökmüm ilə
 Olar ixtiyar!
 Mənəm ruh Hakimi,
 Cahan sərvəri!
 Dirilik sarıbdır,
 Hökmümlə yer!
 Yeddi qat Göy,
 Doqquz ərişin Piriyəm,
 Əbədi, daimi,
 Ölməz, diriyəm!
 Hikmətimi bilən,
 Eylər itaət!
 İtaətin şərti;
 Daim ibadət!
 Bir qara qul kimi
 İbadət etsən,

Zamanın fəvquna
 Sən yüksəlersən!
 Mühiti-Əzəməm,
 Batini-Təvvab!
 Mənim hökmüm ilə,
 Çəkilir hesab!
 Yerin, Göyün, Ərşin
 Sərdarı mənəm!
 Dünyanın Günəşi,
 Baharı mənəm!
 Əl-Vacidəm özüm.
 Əffvu-Raufam!
 Axirətim, Dünyam,
 Əbədi yuvam!
 Yerin, Göyün hökmü
 Fərmanımladır!
 Fatehi-zəmanəm,
 Nişanım budur!

Vəfa xəyallardan
 Ayıldı birdən.
 Lap yaxından gələn
 Güclü bir səsi
 Eşidib, döndü!
 "Mənim dayım qızı,
 O qorxmaz, əjdaha
 Vəfa budurmu?"
 Görüşdü onunla,
 Səmimi Vəfa.
 Alqışladı onun
 Bu gəlişini.
 Haşvəli! Başında

Bir neçə igid
 Köməyə gəlmişdi
 Doğma ellərə!
 Adı Rüstəm Rüstəmov
 Olsa da onun,
 Haşvəli deyirlər
 Eldə, obada!
 Bir zamanlar
 Rusiya ovlağı olmuş!
 Bu igid oğlanın,
 Qaçaq oğlanın,
 Hamı deyirdi ki,
 Haşvəli kimi
 Bilən olmaz, bəlkə
 Eldə, mahalda!
 Hələ yeniyetmə
 Olan zamanda,
 Kənddə ad qoymuşdu
 Biliyi ilə!
 Bu oğlan Lomonosov
 Universitetində
 Həmin bilik ilə
 Əla alırdı!
 Rusların dilində
 Seminar danışsa,
 Rusların özü də
 Heyran qalırdı!
 İndi o Haşvəli,
 Dönmüşdü kəndə!
 Bəli, lazım idi
 Kəndə bu qoçaq!
 Qoçaqlıq heç bir vaxt

İtmir, azalmır.
 Qoçaqlar heç zaman
 Geridə qalmır!
 Kəndin arasına
 Düşdü bu oğlan,
 Kənddən ianə tək
 Vəsait yığdı.
 Öz hökmü, qüvvəsi,
 İradəsiylə
 Bir qərargah qurdu!
 Bəli, təkə onun
 Hünəridi bu!
 Mən bunu deməsəm,
 Heç yaxşı olmaz!
 Kənddən topladığı
 O pullar ilə
 Silah da gətirdi,
 Güllə də aldı.
 Tank da, BTR də,
 Top da düzəldi!
 İgidlər əlində
 Hər şey gözəldi!
 Elinə, yurduna
 Arxa dayandı!
 Bəzən arsız, pirsiz
 Olan adamlar
 Deyirlər: "mənə nə?
 Mən qarışmıram,
 Mənim işim deyil!"
 Eləsindən hədə-qorxu yoluyla,
 Hesabı üzünə oxumaq ilə,
 Birtəhər, səmt ilə,

Bir iş düzəldirdi,
 Güclə Haşvəli!
 Bəziləri isə
 Qiymətləndirib,
 Onun bu əvəzsiz
 Xidmətlərini.
 Bu gün də deyirlər:
 "Sağ olsun, o vaxt
 Yaxşı-yaxşı işlər
 Gördü Haşvəli!"
 Haşvəli qiymətçin
 İşləmirdi, yox!
 Onu bu işlərə
 Sövq edən, ancaq
 Vətən dərdi idi
 Torpaq qeyrəti!
 Ar olsun, gizlənən
 Qorxaqlar sizə!
 Çox vaxt danırsınız
 Siz həqiqəti!
 Olan həqiqətlər
 Qalır bir yana
 Olmayan söhbətlər
 Eləyirsiniz!
 Görülən işləri
 Qiymətdən salıb,
 Tənəli qeybətlər
 Eləyirsiniz!
 Elin dar günündə
 İrəli durmaq,
 Hər Vətən oğlunun
 Əsas borcudur!

Təəssüflər olsun,
 Çoxunuz, nahaq
 Bu əzəli borcu
 Tamam unudur.
 Unutmaq bir yana
 Ara qatırsız!
 Sonradan bağırib:
 "Mən, mən!" - deyərək,
 Hazır şöhrətlərə
 Gəlib çatırsız!
 Min qurğu quraraq
 Yıxdığımızın,
 Sonra kölgəsində
 Rahat yatırsız!

Vətən göylərini
 Bulud alanda,
 Oğul, qız ürəklə
 Silah götürsə,
 O Vətən ölmür!
 Satqını daşından
 Çox olan ölkə,
 Heç zaman, heç zaman
 Müzəffər olmur!
 Olmadı Vətənim
 Döyüşdə qalib,
 Ancaq böhtanlarda,
 Söyüşdə qalib!
 Bir-bir əldən getdi
 Kəndlər, şəhərlər.
 Döyüşsüz məğlubdu...
 Nədən əsgərlər?!

Birinci şəhidi
 Verdi torpağım,
 İkisini birdən -
 Söndü növrağım.
 Bu böyük kəndin
 Qızıl Hacılıya
 Köməyə gedən
 Şahinlə Mehmana
 Dəyən güllədən
 Səbri tükəndi.
 Elə bil Yer dindi,
 Göylər də dindi!
 Buludlar ağladı,
 Şimşəklər çaxdı.
 Vəfanın göz yaşı
 Sel olub axdı!
 Bütün el töküldü
 Şəhid dəfninə!
 Dünyadan kamını
 Almayan igid!
 Yurdunda bir nişan
 Qalmayan igid!
 Nə idi bu köçün?
 Nə idi suçun?
 Gərilmiş əsəblər
 Oyanmışdılar!
 Analar fəryada
 Danmışdılar!
 Bu yağı düşmənin
 Axı qəsdı nə?
 And içdi Vəfalar:
 "Duraq bu gündən

Bu zalım, bu qəddar
 Yağı qəsdinə!"

Bir gün Vəfa dönüb,
 Gecə növbəsindən evə gələndə
 Bir ovuc giliz də
 Gətirdi evə.
 Dedik ki, "Bunları
 Kim atıb, ay Vəfa?"
 Qamışdı yavaşca:
 "Qaranlıq da xeyir
 Verərmiş hərdən,
 İnsan dar ayaqda
 Olan zamanda"
 Ön xətdə mövqeyi
 Tutub, durmuşdum,
 Elə bu anda,
 Hiss etdim öz-özümə
 Nişangahdayam!
 Anam sağ olsaydı,
 Deyərdim anam
 Namaz üstəymiş!
 Yayındım fəhm ilə
 Yönelən səsdən,
 Elə bil qəsdən,
 Zalım kafir
 Çarpaz yağış edirdi!
 Güllələr başımın
 Üstündən, yandan
 Ölüm seli kimi,
 Leysan gedirdi!
 Uşaqlar yamanca

Səsikmişdilər.
 Hamısı qışqırıb,
 Tələb edirdi:
 "Ay Vəfa, aşağı yat,
 Yayın barı!" -
 Nə isə, yatmadım
 Aşağı bir an,
 Güllə də yağırdı
 Elə durmadan.
 Sığındım Allaha,
 Çıxdım sabaha!
 Səhər oldu, xeyli
 Giliz döşürdük -
 Kafirlərdən özgə
 Nə hədiyyə ki?
 Uşaqlar yamanca
 Sataşdı mənə:
 - "A Vəfa, qəhrəman
 Olmaq istərsən?"
 - "Yox e, şəhid olmaq
 Keçir fikrimdən".
 Biri lap inandı,
 Xeyli də qorxmışdu.
 Rəngi ağararaq dedi:
 - "A bacı, bizləri
 Gəl yetim qoyma!
 Hərdən belə şeylər
 Danışırıq biz.
 Heç incimirik də
 Bir-birimizdən.
 Bu giliz yadigar
 O vuruşmadan!"

Götürdüm əlimə
 Gilizi sanki,
 Sümüyündə ilik
 Dondu elə bil!
 Buz kimi gilizin
 Vəhməsi varmış!
 Giliz bir üşütmə
 Gətirdi mənə,
 Titrədim öz-özümə
 Hey dönə-dönə,
 Beynimdə xəyalən
 Getdim səngərə,
 Döşəndim yerə.
 Öpdüm, qucaqladım
 Ana torpağı!
 Dedim: "Anam, qoru,
 Sən bu uşağı!
 Qoyma bir güllənin
 Tuşuna gələ!
 Anamı sən özün
 Gəl əvəz eylə!
 Axı, anam yatır
 Sənin qoynunda!
 Müdriklər deyiblər:
 "Vətən anadır!"
 İndi ümidim də
 Təkcə sənədir!"
 Eşitdin səsimi
 Ey Ana Torpaq!
 Sağ-salamat döndü,
 Evə bu uşaq!
 Lakin tale, qədər

Başqa söz dedi...
 İlahi, öz hökmün,
 Öz iradın var!
 Sənin də Tanrılıq
 İstedadın var!
 Sənsən Yeri-Göyü
 Yaradan Xaliq!
 Verən də özünsən,
 Alan da özün!
 Məsləhət də sənin,
 Hökm də əlbət!
 Yaşayan əbədi
 Qalmır həmişə,
 Yaşadan əbədi
 Yaşayır, fəqət!
 Dayanmır atəşlər,
 Kəsilmir bir an,
 Gəlir üstümüzə
 Gündə həyəcan!
 Gah Qubadlı gedir!
 Gah Ağdam gedir!
 Kəlbəcər alışır!
 Laçın dad edir!
 Xalq qalib nələc,
 Qulağı səsdə!
 Gündə bir torpağa
 Girirlər qəsdə!
 Şuşa, Malıbəyli
 Düşmən əlində!
 Füzuli, Cəbrayıl
 Axır nəfəsdə!
 Axı bu ölkənin

Hanı sahibi?
 Bu uçurum dərinin
 Görünmür dibini!
 Bəlkə quyuları
 Yaman dərinədə!
 Dünyanın qaraca
 Donu yerində!
 Cavanlar al-yaşıl
 Bəzənmək istər.
 Bugünkü gərdəklər
 Qara sərbəsər!
 Gedən şəhidlərdən
 Soraq gəlməyir!
 Bu işin sonunu
 Heç kim bilməyir!
 Yağılar güdükçü
 Elin qanına!
 Xəbərdar olmurduq
 Şəhid sanma!
 Qapılar döyülür
 Vayla, şivənlə!
 Bir igid yoxdu ki,
 Bu xalq güvənə!
 Şəhid məzarları
 Durur yan-yana,
 Elə matəm gəlib
 Azərbaycana! Heç kəs
 Baş açmayır
 Bu vəlvələdən!
 Kölgəsindən qorxan
 Beş-üç dığanın
 Hünəri bu qəpər

Artıbdı, nədən?
 Axı kimdi bunun
 Dalında duran?
 Silah özgədəndir,
 Bəs kimdir vuran?
 Sən demə, vuran da
 Özgələr imiş...
 Silahsız ərlərin
 İradəsiylə, ürəyi,
 Hünəri, od nəfəsiylə
 Alınan yurdlarda
 Qalan cəsədlər
 Bunu sübut edir...
 Budu, müxtəsər,
 Bir xalqa qurulan
 Tələdə, demə,
 Neçə nəhəng dövlət
 Siyasət güdər!
 Mənim torpağımın
 Piri, müdriki,
 İrəli duranlar
 Ya bir, ya iki!
 Hamı çaşıb sanki,
 Bu oyunlardan.
 Ayıra bilmirik
 Xeyiri şərdən!
 Aləm qarışıbdı,
 Yoxdu bir sonu!
 Dəyişibdi iblis
 Bəzəkli donu.
 İndi qara geyir!
 Qara xəbərlər,

Tabutlar, itkinlər,
 Hər gün, hər səhər...
 Döyür qapıları,
 Yoxdu axırı!
 Bir yandan da
 Qaçqın didərginlərin
 Ahı, fəryadları
 Qalxır göylərə!
 Millət zülm əlində
 Qırılır hədə!
 Əsir götürülür,
 Qızlar, gəlinlər!...
 Yurdun ürəyinə
 Çəkildi bu dağ!
 Mənə çox çətindir
 Bunu unutmaq!
 Elimin namusu
 Tapdaq altında!
 Əsəblər çarmıxda,
 Yurd qara gündə!
 Bir ümid, bir işiq
 Görünmürdü heç,
 Həyatlar viranə,
 Ümidimiz puç!
 Getsin o günləri
 Görməyək daha!
 Çörək ömürlərdən
 Olmuşdu baha!
 Səfalət gəlmişdir
 Elimə sanki,
 Sar uçub qonmuşdu
 Gülümə sanki!

Gözü tox, qəlbi tox,
 Bir millətlik çox!
 Heç kəsə əl açıb,
 Dilənmədik, yox!
 Nə bir haray çəkdik,
 Qırıldıq deyə!
 İçimizə çökdük,
 Yorulduq deyə!
 Böhran ağuşuna
 Aldı milləti!
 Çox qara günlərə
 Saldı milləti!
 Bir gün Vəfa gəldi:
 "Götür, yaz bunu!"
 - Nəyi ay Vəfa?
 Nədi o yazdığın?
 Bəs, xeyir ola?
 Aldım, oxudum!
 Dərdə bax bir qızda!
 Yazıb kağızda!
 "Müsəlman namusu,
 Dünya həsədi!"
 Qurudu boğazım:
 - A Vəfa, bu söz
 Çox ağır bir sözdü
 Yaza bilmərəm!
 "Eh adın, sanın var,
 Sənin də elə!
 Düz deyir atalar:
 Sənə güvəndiyim dağlar,
 Sənə də qar yağar!"
 Get, daha qurtardıq,

Yazmırsan, yazma!"
 Duruxdum bir az,
 Axı, bu, heç bir vaxt
 Belə deməzdi, qəti!
 Çünki böyüyəm mən,
 Ondan neçə yaş.
 O da gözləyərdi
 Xətri, hörməti.
 Dedim: "Yaxşı, bacı
 Baxaram yenə,
 Bir gediş edərəm
 Sənin xətrinə!"
 Qımışdı, sevindi,
 Yaman ürəkdən!
 "Əşşi, yazarsan sən
 Özüm bilirəm!"
 Çıxdı getdi.
 Bu söz tutmuşdu məni,
 Bu sözün qaygısı
 Başımda bir yük!
 Söz var karvan-karvan
 Dəvələr çəkməz!
 Söz də var -
 Bir quşun saldığı
 Bir tük!
 Amma cəlb etmişdi
 Bu söz beynimi!
 Sanki yandırırdı
 Bir köz beynimi!
 Axır ki, bu sözü
 Yazdım, bir səhər
 Gəlmişdir evimə,
 Oxudum, kövrəldi,

Sevindi, nə qədər?
 Durdu var-gəl etdi,
 Bir də oturdu.
 Dedi: "Bir şey də yaz,
 O Ulu Göyə
 Bəlkə O bizlərə
 Dura köməyə!
 Yoxsa, bu kafirlər
 Qırdılar bizi!
 Bu qanlı terrorun
 Ocağı, közü
 Hansı xarabada
 Qalanır, görün?
 Elə bizmi olaq
 İtkin gözləyib,
 Şəhid dəfn edlən?
 İnamı ölən?"
 Bir balaca qızda
 Vətənə, yurda
 Bu qədər məhəbbət?
 Nə deyim, Vallah!
 Vətən bunu bilir?
 Bilirmi, fəqət!?

Kəndim 11 şəhid
 Verdi vətənə!
 Şahin Cəbiyev,
 Mehman Cürənov,
 Araz Əmilov,
 İslam Əsgərov,
 Rövşən Pənahov,
 Natiq Şərifov,

İmran Mancanov,
 Əmir İbrahimov,
 Vahid Osmanov,
 Natiq Hacıyev,
 Fidat Məmmədov...
 Ağlaya-ağlaya
 Yas tutdu Vəfa,
 "Şəhid qardaş"lara
 Öz ürəyində!
 Hamısını Vəfa
 Müşayiət etdi,
 Əsgər dostlarıyla
 Birgə, bərabər
 "Dəfn karvanı"na
 Başçılıq etdi!
 "Şiş təpə" deyilən
 Bir seyrangahda,
 Uyuyur Vəfanın
 Əməl dostları:
 Ömürlər də yarı,
 Əməl də yarı!
 Birisə Bakıda
 Dağüstü parkda
 "Şəhidlər xiyabanı" -
 Əzəli, əbədi ziyarətqahda!
 Bir şəhid uyuyur,
 İgid eloğlum -
 Rəsul Veyisov.
 Sabah balasının
 Fəxr yeridi!
 Heç zaman ölməyib,
 Hər vaxt diridi!...

Kəndə düşən düşmən
 Mərmilərindən,
 O alçaq düşmənin
 Pis əməlindən,
 Dörd sakin evində
 Şəhid olubdu,
 Əbdüləzim Vəliyev,
 Səyyad Rəhimov,
 İnayət Aliskəndəroğlu,
 Balaca Aliyə -
 15 yaşı vardı
 Bu körpə qızın!
 Parlaya bilmədi
 Həyat ulduzu!
 Kəndin 2 oğlu
 İtkindir hələ:
 Haqverdiyev Vasif,
 Eyvazov Göycə!
 Analar dözməyir
 Oğul dərdinə!
 "Oğul!" deyə-deyə
 Köçdü dünyadan
 Göycə yanğısıyla
 Nuraya ana!
 Tanrım rəhm eləsin
 Ana ömrünə,
 Analar çatsınlar
 Görüş gününə!
 Hamının dərdini
 Çəkirdi Vəfa!
 Gözündən acı yaş
 Tökürdü Vəfa.

* * *

Bir gün dedi:
 "Gərək bu namərdləri
 Bu alçaq, bu yassar,
 Bu qorxaqları
 Qırıb qurtaraq!
 Ondan sonra rahat
 Yaşarıq barı!"
 Dedim ki, "Ay Vəfa
 Yox, belə olmaz!
 Heç olmasa sakit,
 Toxtaq ol, bir az"

Bir əsgər yoldaşı
 Danışır: "Bir gün,
 Gecə növbəsini
 Birgə çəkirdik.
 Birdən bizim kəndin
 İşığı keçdi!
 Doğrusu, pisikdik.
 (Müharibə gedən
 Hər bir ölkədə,
 Qənəat ən vacib
 Bir şeydi, bəlkə!)
 Vəfa durdu, baxdı
 Düşmən tərəfə.
 (O qədər də uzaq
 Deyildi elə)
 Gördü ki, hər tərəf
 İşıq, çıraqban.
 Vəfa dedi: "Dayan!
 Qoymaram ki, mənim
 Kəndim işıqsız,

Bu murdar dığalar
 İşıqlı ola!"
 Uşaqlar yalvardıq!
 "Ay Vəfa, aman!
 Bizim başımıza
 Bəla açarsan"
 Çəkdi snayperi,
 Elə bu anda,
 Düşmən tərəfində,
 Lap ucqarıda
 Bir procektor vardı,
 Dərhal qaraldı!
 Onun arxasınca
 Keçdi bütün kənd!...
 Döyüşə hazır bir
 Vəziyyət aldıq
 Hücumu yüz faiz
 Gözlədik, artıq!
 Bütün gecəni
 Gözlədik düşməndən
 Gələn qüvvəni!
 Səhər açıldı,
 Bir xeyli məsləhət
 Məşvərət etdik.
 Ağır silahları
 Sərhədə çəkdik.
 Daha heç növbəni
 Dəyişmədik də.
 Evdə olanlara
 Xəbər göndərdik.
 Yığışdıq könüllü
 Ordu səfərbər!

Dedik döyüşək biz
 Ölənə qədər!
 "Öldü var, döndü yox!"
 Söylədi Vəfa:
 "Xocalının qanı
 Alınsın burda!
 İgid qardaşlarım,
 Ölüm də haqdır,
 Qisas da bilin!
 Qana qan əlaq biz,
 Qoçaq, mərd olun!"
 Nə isə... Hazırlıq
 Gördük nə qədər?
 Axşam düşdü
 Baxdıq, qarşı tərəflər
 Susubdu, işıq da
 Yanmır sərbəsər!
 Düz bir həftə işıq
 Yanmadı orda!
 Nə deyim, vallah
 Anamdan olanı,
 Deyim ki, yəqin
 İnsan görməmişəm
 Bu qız hünərdə!"

Kəndin kişiləri
 Mərəkələrdə,
 Həmişə Vəfanı
 Öyürdü ər tək,
 Bu qızı nümunə gətirirdilər
 Hərdən bir-birinə
 Tənə edərək.

Bir qız hünərini
 Öyüdü onlar,
 Kəndin qəhrəmanı
 Deyirdi onlar...
 Bəzən söylənilən
 Tərifli sözlər
 Tezəcə yaddan çıxır,
 Unudulur da!
 Bir tale, bir ömür
 Yaddan çıxarmı?
 Nə deyim? Dünyada
 Həqiqət varmı?
 Kəndin qadınları,
 Həm gəlinləri
 Onun səliqəsi
 Deyib yanrlar!
 Vəfadan öyrəndik
 Filan işləri
 Deyərək, bu qızı
 Tez-tez anırlar!
 Bir gəlin danışdı
 Bulaq başında,
 Dedi: "Məhləmizdə
 Beş-on uşaq var.
 Hamısı bir yerə
 Yığılıb hər gün
 Vəfanı görməkçün
 Toplanırdılar!
 Bir gün uşağıma
 Acıqlandım mən,
 Dedim ki, soyuyur
 Get iç, çayını!

Dedi: "Yox, əsgər qız
 Keçməyib hələ!
 Vətəni qorumaq üçün
 Gedir o! Sən də
 Çay-çay deyib
 Qışqırma mənə!"
 Doğrusu, mat qaldım,
 Uşağa bir bax!
 Uşaqlar da, demə,
 Qiymət verərmiş?"
 Bəli, uşaqların
 Verdiyi qiymət
 Böyük verdiyindən
 Daha gözəlmiş!
 Böyüklərdə həsəd
 Olur çox zaman.
 Uşaqsa, dumduru
 Bir göl suyudur.
 O gölə nə cürə
 Düşürsə, əksin
 Eləcə həkk olur,
 Uşaq unutmur.
 Yaxşı ki, unutqan
 Deyil bu millət!
 Hərdən olur, bəzən
 Unudulur haqq.
 Bəzən burulğana
 Düşürük ruhan,
 Sonradan ayılıb
 Haqqı tapırıq.
 Haqqa qranitdən
 Heykəl yapırıq!

Nə deyim, gec olur
 Həqiqi qiymət
 Verilən ad-san da
 Gec olur, fəqət!
 Ad-sanı güdməyə
 İnsanlar çox vaxt
 Ad-sanın dalınca
 Qaçmırlar da, heç.
 Adı bəlli olan
 İgidlər bəzən,
 Adı çəkilməyi
 Xoşlamırlar da,
 Onlar əl-ayağa
 Düşür o zaman,
 O zaman ki, Vətən
 Qalıbdı darda...
 Vəfa da belə bir
 Qəhrəman idi.
 Sakit, düşüncəli
 Bir insan idi!
 Heç kəsin pisini
 İstəmirdi o!
 Heç kimdən bir kömək
 Gözləmirdi o!
 Hamının işinə
 Yarayan idi!
 Hər işin həllini
 Arayan idi!

Nə deyim? Hərdən
 Ağıl topuğunda
 Olan adamlar,

Bəzən özünü çox
 Ağıllı sayar!
 Bu müqəddəs yerdə,
 Səngərlərdə də.
 Belə "ağıllılar"
 Tapıldı, fəqət!
 Biri də Vəfaya
 Verdi məsləhət!
 "A bacı, bura,
 Bu səngər
 Sənin yerin deyil!
 Yazıqsan, çıx get,
 Evdə rahat yat!
 Ya da burda elə
 Aşbazlıq et sən.
 Bala, güllə dəyər,
 Vallah, ölərsən!
 Sənin nə işin var
 O vuruşlarda?
 Nə olsun bu torpaq
 Qalıbdı darda?"
 Vəfa güldü ona
 Elə oradaca
 Verdi cavabını.
 Dedi: "Ay qağa,
 Mən tək qadın cildində
 Ərlər ərənlər,
 Bil ki, dar ayaqda
 Əsl iş görər!
 Sən tək kişi cildli
 Tülkülər, qaçar!"
 Utanmaz-utanmaz

İrişdi "qağa".
 Dedi: "Zarafat etmə,
 Düşmən gəlsə, əgər,
 Qaçacam, qalacaq boş
 Qazdığın bu səngər!"
 Vəfa qəh-qəh çəkib
 Güldü ürəkdən,
 Bu cılız,
 Günüçül,
 Yazıq gədəya!
 Təəssüflər olsun,
 Çox vaxt da elə
 Bu gədalar verir
 Bizi fənaya!

Oturub "üç gül" ün
 Yasdı daşında,
 Vəfa dərin-dərin
 Xəyala dalmış.
 Körpəliyi gəlir
 Gözü önünə:
 O xoşbəxt həyatdan
 İndi nə qalmış?
 Nə ana, nə onun
 Laylaları var!
 Nə həzin nəغمəsi,
 Nə incə səsi!
 Nə də gözəl-gözəl,
 Nazlı balalar...
 Atam saz çalardı,
 Gözlərini yumub
 Oxusa, pəsdən,

Göydəki quşlar da
 Qanad salardı.
 Axarlı, baxarlı
 Bir bağça, bir ev
 Dolub, boşalardı
 Qonaqlar ilə!
 Bu evdə hər uşaq
 Bir istedadı,
 Məktəb öyünərdi
 Uşaqlar ilə!
 Vətənin üstünə
 Gələn təlatüm
 Birinci elə bil
 Bu evə gəlmiş!
 O xoşbəxt günləri
 İndi Vəfaya,
 Şirin yuxulara
 Bənzəyən keçmiş!

Bir dəfə atamın
 Gözəl bir dostu,
 Həm Türkün, türklüyün
 Azman şairi!
 Azəri yurdunun
 Fəxri, vüqarı!
 Hüseyin Arif də
 Bizdə qonaqdı.
 Bu qonaq bir elə
 Şərəf idisə,
 Bir evə nə qədər
 Vüqar gətirdi!
 Bütün el axışdı

Onu görməyə!
 Atam Damcılıda
 Ziyafət verdi!
 Bu əziz qonağın
 Şəninə o gün
 Otlar, ağaclar da
 Səcdəyə durdu!
 Daşlar da, elə bil
 Canlı idilər!
 Şairin şəninə
 Badə içildi!
 Özünə tərifi
 Sözlər deyildi!
 Onda dağ da sanki
 Bir insan idi,
 Qaya da, elə bil
 Cansız deyildi!

Vəfanın bacısı
 Şer yazırdı,
 Şair onu görmək
 Üçün gəlmişdi!...
 Bəli, uca olur
 Dahilər, hər an
 Dahiliyi qədər
 Sadə bu insan!
 Şərə, sənətə
 Olan marağı
 Ona güc gəlmişdi!
 "A Dəmirçi, söylə,
 Gətirdiyin şəri
 Yazan nəyindi?"

Atam demişdi ki,
 Üçüncü qızım
 "Elə şey olmaz!
 Belə müdrik sözü
 Uşaq yazammaz!
 Bir gətir görüm
 Onu sən hələ!"
 Sonra dəyişmişdi
 Fikrini şair:
 "Qışda mən gələcəm
 O tərəflərə,
 Sizə də gələrəm!
 Əhdinə sadıq bir
 İnsan idi o!
 Dedi və gəldi!
 Bir evə bir şərəf
 Bəxş elədi o!
 Özünü qəlblərə
 Nəqş elədi o!"

Vəfanın atası
 Bir sənətkardı.
 Ağaca, quruca
 Taxtaya bəzən
 Vurduğu naxışlar
 Sanki bahardı!
 Hamı alqış deyir
 Bu ustalığa!
 Bu insan, çox sadə
 Rahat insandı.
 Bunu yaratmışam!
 Onu qurmuşam!

Demədi, güvəndi
 Sənətə, ömrə!
 Elə bir insan ki,
 Təbedi əmrə!
 Tanrısından gələn
 Hər bir əzaba
 Dözdü kişi kimi
 Dözdü atamız!
 Lakin Vəfasızlıq
 İncidir onu!
 Taleyin onunla
 Bu sərt oyunu!
 Əydi bircə ildə,
 Əydi demərəm
 İncidi həyatdan,
 Küsdürdü tamam!
 Bu ömrü başqa cür
 Yaşayır atam!
 Düzdü, Şükr Allaha!
 Balaları var.
 Balanın balası
 Nəvə, şirin bar!
 Lakin bir həqiqət
 Var ki, dəyişməz.
 Dağın ətəyində
 Gülsə də bahar.
 Başına qar yağsa,
 Qardı elə qar!
 Atamın ürəyi
 İncədən incə,
 Tanrım ömür versin,
 Öz istəyincə!

Vəfanın bacısı
 Birjurnalist ki,
 Sözdən naxış salar
 Söyün üzünə!
 Xəbəri eşidib
 Gəlmişdi kəndə!
 Gördü kənddə hər şey
 Yerli yerində!
 Qərgah, könüllü
 Əsgərlər səf-səf
 Özünümüdəfiə təşkil olunub,
 Səngərlər qazılıb,
 Hardan-haraya?
 Dedi yazacağam
 Mən bu hünəri!
 Mənim igid bacım,
 Sən qəhrəmansan!
 Qoy bilsin Vətənin
 Tanısın səni!
 Qımışdı yavaşca
 Bir az əsəbi,
 Dedi: "Yazmaq keçir
 Könlündən əgər,
 Yaz, qoy fərəhlənsin,
 Könüllü əsgər,
 Mənə, toxunma
 Yoxsa, gülərlər,
 Deyərlər ki, yazdı
 Öz bacısından.
 Sənə nə lazımdır
 Vətən, ya ad-san?"
 Sakitcə başını

Buladı bacım,
Sözdən can tonqalı
Qaladı bacım!
Radioda gözəl bir
Veriliş oldu.
Hamıdan danışdı
Jurnalist bacım,
Təkcə bacısından
Deyə bilmədi!
Yaman kövrəlmişdi
Niyə, bilmədi?
Bəzən insan duyur
Nəyisə, fəvqə!
Bəlkə duymuşdu, o
Könül sazında
Qəmlə köklənəcək
O günü, əvvəl?
Nə deyim? Fərmanı
Yaradan verir!
Həyatda, hərə bir
İmtahan verir!
Həqiqi imtahan
Vermişdi bacım!
Ər tək sinəsini
Gərmişdi bacım!

* * *

Yaxşı səsi vardı
Vəfanın, hərdən,
Məktəbdə tədbirmi,
Ya bir bayramı?
Olanda, yalvarıb
Oxudardılar, hökmən!
Vəfa da yandırır,

Yanardı, qəlbən!
Bu səsə vurulub,
Valeh olmamaq,
Nə deyim? Duyğusuz
Uansız bir yarpaq,
Titrəyib düşərdi
Budaqdan, inan!
O ki qaldı, canlı
İnsan olasan!
Hərdən bir səngərin
Səssizliyində
Zümrümə edərdi,
Vəfa öz-özünə.
Məktəb illərini
Ya da salardı...
Müharibə onu
Hər şeydən etdi.
Vəfa qəbula yox,
Döyüşə getdi!
Sənədini verib
Universitetə,
Təzəcə dönmüşdü.
Vəfa elinə.
Gördü el də, batıb
Qəmə, kədərə!
Atıb imtahanı,
Gəldi səngərə:
"Diplom Vətən qorumur!"...
Dedi bir kərə.

Torpağa tökülə
İgidin qanı,

Qərənfil bitirir,
Lalə bitirir -
Çox qədirbiləndir
Bu Ana Torpaq!
Qanın töhfəsini
Bizə yetirir!
İnsanlarsa, çox vaxt
Görülən işi
Danır bilə-bilə,
Əmək itirir!
Kaş, əmək çəkənin
Verilə haqqı!
Öz qədərində
Görülə haqqı!
Heç kəsin əməyi
Getməsin hədə,
Kaş, hərə özünün
Olduğu qədər,
Görünə dünyada
Qala əbədi.
Halal qiymətini
Ala əbədi!

Vəfa uşaqlıqdan
Xatah idi!
Tanrıdan vergili
Butanı idi!
Ayırmırdı heç vaxt
Yadı doğmadan
Deyirdi ki:
"Eyni yaranıb insan.
Hamının halına

Yanmaq gərəkdi!
Müsəlmanı qardaş
Sanmaq gərəkdi!
Dünya bəşəriyyət
Xəlq olan gündən.
İnsan xeyir işə
Can atub, daim
Dünyanı yaxşılıq
Xilas edəcək!
Bu şərdən, möhnətdən,
Qara qüvvədən!
Bəşər azad olsa,
Gülüstan olar!
Yaşayış daha xoş
Firavan olar!
Qəlbindən Tanrıya
Yol olan insan!
Rəhmi səxavəti
Bal olan insan,
Ölməyir dünyada
Qalır əbədi!
Parlaq bir qələbə
Çalır, əbədi!
Mənim həsrətim də
O qələbədir!
Qəlbim duyur nəyə?
Çox qəribədir?
Elə bilirəm ki,
Gələcək bir gün,
Mələk tək Göylərdən
Enəcək bir gün!
Qardaşlıq deyərək,

Bütün dünyanı
Özünün qəlbiylə
Yenəcək, bir gün"

İndi nə Vəfa var,
Nə odlu qəlbi!
Döyülmür: "Vətənim,
Elim!" - deyərək
Sağ olsun "Atəşkəs!"
Yaradan kişi!
Ölümlər, qırğınlar
Dayanıb, gerçək!
Lakin oba-oba
Alınan yurdlar,
Bu gün də, göz yolda
Bir xiffət çəkir,
Düşmən tapdağında
Olan torpağım.
O bir Allah bilir
Nə zillət çəkir?!
Yaralı qəlbimin
Soyumur odu!
Mənim igidimin
Söylə, bəs nədən?
Bircə dəfə olsun
Çəkilmir adı?
Qoy bilsin, eşitsin
Mənim Torpağım!
Pozulan zamanda,
Büsat, növrağım,
Bir igid bu qədər
Cəfa çəkibdir!

Vətən dar ayaqda
Olan zamanda,
Birinci qeyrəti
Vəfa çəkibdi!

Vətən Vətən olur
İgidləriylə!
İgid ad qazanır
Öz hünəriylə!
Bu sözü demərəm,
Şahid olmasa!
İgidlik yaranmır
İgid olmasa!
Bütöv bir el mənim
Şahidim bu gün!
Qoy, rahat uyusun
İgidim bu gün!
Ürəyi, eşqiylə
Vətən sevənim...
Onun sevgisinə
Siz də güvənin!
Bu sevgi, ellərə
Çatan sevgidi!
Vətən boyda qəlbə
Yatan sevgidi!
Göylər Yer üzünə
Çökməsin deyə,
Çiyini dayaq tək,
Tutan sevgidi!
Köksünün tutumu
Dünya qədərdir!
Dünyavi bir eşqə

O, səfərbərdi!
 Qoy bilsin, eşitsin
 Qara qüvvələr!
 Tutduğu bəd işlər
 Hamısı hədərlər!
 Vəfa qalib kimi
 Yaşadı ömrü!
 O qalib adına
 Bir mücdə gülər!
 Onun varlığı da,
 Ruhu da qalib!
 Mən çox inanıram,
 Həmin gün gələr!
 O qalib adına
 Bir mücdə gülər!

23.07.2002

GÜLLƏLƏNMİŞLƏR

*(X.Natəvanın, Ü.Hacıbəyovun və Bülbülün ermənilər
 tərəfindən güllələnmiş büstlərinə baxarkən)*

"Gözündən güllə dəysin!"

"Ürəyinə güllə dəysin!"

(El deyimi)

PROLOQ

Atalar gülləni tanımışdılar,
 Odur ki, gülləylə yanımışdılar.
 Güllənin qorxusu, vəhməsi vardı...

* * *

Nənəmin taxtadan təknəsi vardı -
 Çörəkdən keçərdi, qandan keçərdi,
 Sərvətdən keçərdi, candan keçərdi,
 Babalar qeyrəti, adı keçməzdi,
 Yaxını keçərdi, yadı keçməzdi.
 El namus üstündə məhvə gedərdi,
 Bir idi nisgili, bir idi dərdi...

* * *

...Qaraca torpağa, quruca ota,
 Tökülən yarpağa, alışan oda,
 Anaya, vətənə, məsum körpəyə,
 Qurana, saf suya, dağa, çörəyə,
 Pak bilər, and içər, əhd edərdilər,
 Dərdi məhəbbətlə əridərdilər.

Ocağa, torpağa bir sevgi vardı,
Bunlar Vətənimçün atributlardı!

Bir vaxt eşitdiyim deyimlər məni,
Bir belə yerimdən oynatmadı heç,
Ürəyimi ovub, gözümü töküb,
Qəlbimi, qanımı qaynatmadı heç.
Gördüm gözlərimi aldı güllələr,
Məni dərd-möhnətə saldı güllələr.
Güllə - gözdən keçib, ürəkdən keçib,
Güllə - qəlbədən keçib, kürəkdən keçib.
Güllə - xalqın şöhrət, şanına dəyib,
Güllə - bütün xalqın canına dəyib.
Güllə - simasızlıq nümunəsidir,
Güllə - bir nahaqqın "qisas!" səsidir!
Güllə - nadanlığın təntənəsidir,
Güllə - insanlığın faciəsidir!

Görən Üzeyir bəy özü bildimi?
Yazdığı musiqi dünyaya hakim!
Təkcə "Uvertüra" bəs edərdi ki,
Deyəm, bu bizlərik, söylə bəs siz kim?

Xan qızı Natəvan gözləri dolmuş,
Elə bil ki, məndən imdad istədi,
Şuşa, Cıdır düzü getmişdi əldən,
Söylə, bu büstlərin günahı nəydi?
Aldın torpağımı amansız yağ,ı,
Unudardım mənə çəkdiyın dağı.
İndi bu işinə nə deyim sənin?
Yanır od içində ruhum, bədənım!
İnsanın günahı bağışlanar da,
Bu günah bir səhvin nəticəsisə...
Bu nə günah oldu, nə də dərd oldu,

Sanki, Göy boşaldı, dəryalar doldu.
Özü-özlüyündə tarixi bir dərd,
Bu dərdi çəkməyə dağlar gərəkdi,
Nə uşaq, nə ahıl, nə mərd, nə cavan,
Bunun qarşısını ala bilmədi!...
Bir gəda saymadı ulu milləti,
Güllələndi xalqın mənəviyyatı.

Bülbül, ana yurduñ əziz övladı,
Sənə şöhrətin də kömək olmadı?
Bəlkə faciəni bilmədi xalqın,
Susdu eşqin, sözün, səsin, fəryadın?
Səni gözündənmi güllələdilər?
Xalqı dözümdənmi güllələdilər?
Nədir bu büstlərin, nədir günahı?
Barı yerdə qoyma Tanrım bu ahı!

Heykəl sükut edir, ürəyim üsyan!
Ey "yan"lar ölkəsi! Sən də alış-yan!
Bir belə dəhşəti tarix götürməz!
Yox! İnsan bu qədər xainlik bilməz!
Niyə naqisliklər aldadır səni?
Vətənin şeytanlar, şərler vətəni!
Hələ çox sevinmə, dünyanın şəri,
Tanrı yaratdığı fəvqəlbəşəri

Nahaqqın əliylə heç vaxt itirməz!
Daş öz nüvəsinə çəkir gövhəri,
Sular çırpınsa da, onu götürməz.
Hamının ağzında tikə güdərsən,
Anadan olanı şər oğlu, şərsən!
Kafir! Torpağımda hələ dolan gəz!
Günəşi buludlar gizləyə bilməz!
Bu Odlar yurdudur, odlar diyarı,
Yeyib-talasan da azalmaz varı!

Tutduğun torpaqlar geri alınar,
Mənim yurdumun da haqqı bilinər!
Xan qızı Natəvan, Üzeyir, Bülbül,
Bir əsrin bir əsrə sorağıdır, bil!
Yassar! Tapdığını o qara torpaq,
Qədim Azərbaycan torpağıdır, bil!

Xurşud Banu! Səni doğma yurdunda
Niyə güllələdi bu dini tərsilər!
Ata ocağından didərgin ruhun,
Qarabağ haqqını çağırar, səslər!
Çaşıb tariximiz bu gün önündə,
Çaşdırıb bizləri bu ac nakəslər!
Bəlkə bir igidim hücum günümdə,
Bütün dünyaları çağırar, səslər?
Gəlsin, Yer də, Göy də həycana gəlsin,
Barı, dünya baxıb, imana gəlsin
Bu sirr məkanında, şər bazarında,
Şəxsiyyət satılır, hər bazarında!
İnsanın varlığı heçə enibdir,
Enib, gözgörəsi necə enibdir?!

Kar-kağız insandan qiymətli olub,
Qarğalar şahindən cürətli olub!
Dağlar, daşlar mumdan yumşaq olublar,
Liderlər, titanlar uşaq olublar!
Yenilir yenilməz gərənlərim,
Qarışqaya dönür şir biləklərim!
Poladı ot kimi biçmək olarmış?
Keçilməz dəryanı keçmək olarmış?
Aləmə heyrətdə yarandı insan,
Bu gün insan qoyur aləmi heyran.
Şər başı üstündə insan oğlunun,
İnsanı insandan bu gün qoruyun!
Amana gəlsinlər Göydə fələklər,

Ta ki, başa çata yerdə diləklər.

E P İ L O Q

Nədir bu mütilik, nədir, İlahi?
Bir vətən üç şəxsin olmur pənahı?
Bəs mənim haqqımı kim tələb etsin?
Yoxsa ki, varlığım əlimdən getsin?
Bəşəri susduran ətalət nədir?
Varımız, yoxumuz əlimdən gedir.
Axı, bu torpağın öz sahibi var!
Dağın zirvəsi var, yerin dibi var!
Göllərim, çöllərim elindir axı,
Bu şirin dillərim elindir axı.
Dəryanın sərvəti elin malıdır.
Şeiri, sənəti elin malıdır.
Niyə buna sahib çıxan olmasın?
Mənim gülüstanım, Yarəb, solmasın!
Mənim gözüm qanlı yaşla dolmasın?
Elin gülüstanı viran qalmasın!
Mənəvi varlığım olub nişangah,
Bu xalqa kömək ol, kömək ol, Allah!

20 YANVAR

(1990-cı ildə rus-erməni hərbi birləşmələrinin təcavüzü nəticəsində canlarını fəda etmiş Bakı şəhidlərinin xatirəsinə ithaf edirəm)

P R O L O Q

Tale imkan versə, qismət yar olsa,
Vətənim təzədən bəxtiyar olsa,
Bu dərdim ellərə çatıb, car olsa,
Sınan arzulardan yazacağam mən,
O yanıqlı tardan yazacağam mən!

İnsan qırğını tərətədi insan,
"Lay duvar igidlər" köçdü dünyadan,
Qırmızı laləyə döndü qızıl qan,
Qışdakı bahardan yazacağam mən,
Qərənfil yollardan yazacağam mən!

Mizrab telə dəydi, tel yanıb getdi,
Ürək ağı dedi, dil yanıb getdi,
Oğul nakam öldü, el yanıb getdi,
Gördüyüm ah-zardan yazacağam mən!
O qəmdən-qübardan yazacağam mən!

Körpələr çiçək tək soldu, ağladım,
Ataların gözü dolu, ağladım,
Analar saçını yoldu, ağladım,
Qəfil intizardan yazacağam mən,
Çəkilən ahlardan yazacağam mən!

Zərəngiz, dərdini dərindən demə,
Düşmənim üzdədi, sərindən demə,
Qan gedir güllələr yerindən demə!
Güllədə zəhərdən yazacağam mən,
Bu gündən, səhərdən yazacağam mən!

Bir qara gün gəldi
Yurdumun üstə!
Neçə dərd qalandı
Dərdimin üstə!
"Topxana qırıldı!" -
El dad edirdi!
Qaçqın, didərginlər
Fəryad edirdi!
Demə, bundan güclü
Bir dərd də varmış,
Gəlirmiş günahsız
Xalqın üstünə!
Qafalarda qəzəb,
Ürəklərdə kin,
Demə yol gəlirmiş
Bu qara günə!?
Yurdumuzu qətlə
Yetirmək üçün,
Mənfur siyasətin
Bitirmək üçün,
Namərd qəsdimizə,
Girirmiş gizli!
Düşmən iş görürmüş,
Qəsdli-qərəzli!
Şəhər fəğan edir,
Yollar bağırır!

Ağaclar bağırır!
 Kollar bağırır!
 Bədənimdə qanım
 Tərsinə axır,
 Ürək guppultuyla
 Köksümdən çıxır!
 Daşımı yağdı Göydən
 Ay Allah, nədir?
 Bu sürək təkərlər
 Hayana gedir?
 Bakı təlatümdə,
 Bakı dərdədir,
 Varlığım, ay Allah,
 Əlimdən gedir!
 Yoxmu bir saxlayan
 Qoşun-ləşkəri?
 Gənclərin hikkəsi
 Candan içəri!
 "Öldü var, döndü yox!"
 Bağışlamarıq!
 Qoy dünya bilsin ki,
 "Bizlər də varıq!"
 Əl-ələ tutuşub,
 Cavanlar həməən,
 Deyirlər: "Tank keçməz
 Yox, üstümüzdən!
 O bizim "ölkənin"
 Tanklarıdırsa,

 Sovet qanunları
 Şüarıdırsa?
 O bizi öldürməz,
 Əzməz, heç zaman!..."

Qırıldı gənclərim,
 Qırıldı, aman!!!
 Gəncləri qanına
 Qəltan etdilər!
 Etdilər, etdilər,
 Yaman etdilər!
 Nə soruşan oldu,
 Nə bilən oldu?
 Olmuş olacaqdı
 Bu dünən oldu!
 Mənim cavanlarım
 Şəhid oldular!
 Səkilər, küçələr
 Qanla doldular!

Yamandı oğulun,
 Mərdin ölümü!
 Unutmadı xalqım,
 Dağı, zülümü!
 Qəlbindəki dərdi
 Ağladı bu xalq,
 Qırx gün oğul yası
 Saxladı, bu xalq!
 Qırx gün xalqın dili
 Bayatı ötdü!
 Qırx gün Azərbaycan

Qətlə yas tutdu!
 Qırx gün əli-qolu
 Sustaldı xalqın,
 Təkcə haqq sədəsi
 Ucaldı xalqın!
 Üsyan eylədi xalq

Bu haqsızlığa!
 Kimi çadır qurdu
 Keçdi acliğa.
 Bu da bir aksiya,
 Bu da bir üsyan!
 Doldu qoşun ilə
 Dörd tərəf, dörd yan!
 Qoşun içində xalq
 Mərdanə gəzdi,
 Gözgörəsi, bu xalq
 Hər dərdə dözdü!

Düşmən iş görürdü
 Qəsdli-qərəzli!
 Hara üz tutduqsa,
 Qovdular bizi!
 Eşitmədi nadan
 Məmurlar sözü!
 Qərarlar verildi
 Hey gizli-gizli!
 Biri taxtdan düşdü,
 Getdi, gənidi!
 Biri təzə gəldi,
 Dedik yenidi!

Olmadı yenə də
 Bir dərdə yanan!
 Olmadı bu xalqın
 Halını qanan!
 Xalq özü dərini
 İçində çəkdi!
 Asfalt yollara da
 Qərənfil "əkdi"!

Qərənfil, İlahi,
 Dərdə şərirmiş?
 Qərənfilin işi
 Həqiqi işmiş.
 Qərənfil bu qana
 İlk ünvan oldu!
 Şəhidi bacı tək
 Ağlayan oldu!
 Ağladı bacı tək,
 Qardaşa bu gül!
 Yazıldı tarixə,
 Yaddaşa bu gül!

Aylarla bu gülü
 Bəsləyən insan!
 Hər işimə yetər,
 Bəs deyən insan!
 İndi bəs nə üçün
 Tökür yollara?
 Binaya, ağaca,
 Yaşıl kollara?...
 O qədər qərənfil

"Calanmışdır"ki!
 Məzarlar üstünə
 Qalanmışdır ki!
 Bu, təskin edirdi
 Xalqı, elə bil,
 Yolboyu "Xalçalar"
 Tamam qərənfil!
 Qərənfil ikinci
 Qan oldu xalqa,
 Şərəf oldu xalqa,

Şan oldu xalqa!
 Qərənfil dastanı
 Yazılsa cild-cild,
 Nə tərif, nə təsvir
 Qurtaran deyil!
 Şəhid məzarları
 Üstə qərənfil,
 Ağladı bacı tək
 Şəhidi bu gül!

Analar nişançün
 Xonça tutarlar!
 Analar gəlinçün
 Yola çıxarlar!
 Ay Allah!
 Analar yağıbdı Göydən?
 Əlləri xonçalı,
 Başı qaralı?!
 Yollara nə qədər
 Ana çıxıbdır,

Analar hüznü
 Günə çıxıbdır!
 Ana ağrı deyir,
 Ana saç yolur,
 Ana bənövşə tək
 Saralır, solur!
 Yüz otuz iki oğul!
 Ana ah deyir.
 Yerdə qalmayacaq
 Bu günah deyir!
 Sovet qanunları
 "Uca" taxtında,

Sovet qanunları
 Ayaq altında!
 Qarbaçov qanıçən
 Yazov cəlladdı!
 Bu xalqın məhvində
 Kim imza atdı?
 Alar qisasını
 Cənabım Allah!
 Bakatin, Girenko
 Hökmündə günah!
 Primakov aldatdı
 Xalqı başabaş,
 Dedi ki, gözlənmir
 Bakıda savaş!...
 Zəkalar arxayın
 İşdən çəkildi,
 "Ağalar", məmurlar
 Getdi, əkildi!
 Tənha qaldı xalqım
 Zülüm önündə!

Dünya cavabdehdir,
 Elim önündə!
 Bakı haray çəkdi,
 Kar oldu dünya,
 Həmişə yamanla
 Var oldu dünya!
 Pisin qulağını
 Çəkmədi qəti,
 Yamana yaxşılıq
 Oldu adəti!
 Qərbin, BMT-nin
 Səsi gəlmədi,
 Neçə qətnaməsi

Eşidilmədi!...
Gördü dəhşətləri
Susdu, dinmədi!
Halalca haqqımız
Yox, bilinmədi!
Bu qara ləkələr
Heç silinmədi!

Dünyanın dərđini
Çəkərdi xalqım,
Yaxşılıq toxumu
Əkərdi xalqım!
Gahdan Vyetnamda,
Kampuçiyada,
Gah da Banqladeşdə
Ya da Kubada
Olan müharibə

Bəlliyyədi bizə,
Dəstək də verirdik
Həməsrimizə.
Lakin, mənim xalqım
Öyülmədi heç!
Haqqı haqq yerində
Deyilmədi heç!

Bir qara vahimə,
Bir qara zülmət!
Bir qara təlatüm,
Bir qara vəhşət!...
Zülmət gecədəki
Azgınlığa bax!
Özünü itirmir,
İtirmir bu xalq!

Buynuzlu tankların
Üstünə cumur,
Tırtıla çırpılır -
Gözünü yumur!
Haqq! Azadlıq! - deyə
Döyünür bu xalq!
Qəhrəmanlarıyla
Öyünür bu xalq!
Tanrıdan xəbərsiz
Düşmən iş görür,
İgidlik Yer ilə,
Göylə ölçülür!
Yetmiş il qəfəsdə
Olan milləti,
Mərdliyi qanında
Qalan milləti,

Məğlub etmək olmaz!
Talamaq olar!
Torpağını qanla
Sulamaq olar!
Qanıq itlər kimi,
Quduz köpək tək,
Axan al qanını
Yalamaq olar!
Bir xalqı qanına
Boyadı "qatil!"
Aldı öz üstünə
Bu adı "qatil!"
Günahsız xalqıma
Günah yaxıldı!
Ay Allah! Neçə ev
Uçdu, yıxıldı!
Neçə ev oğulsuz,

Gərəksiz qaldı!
 Neçə körpə yetim
 Köməksiz qaldı!
 Neçə gəlin ərsiz,
 Bəzəksiz qaldı!
 Analar oğulsuz,
 Çörəksiz qaldı!
 Atalar yurdçusuz,
 Dirəksiz qaldı!
 Yurdlar uçuruldu,
 Özülsüz qaldı!

Bu nə qan gölüdür,
 Nədir, İlahi?
 Nəydi bu millətin,
 Nəydi günahı?
 Sahibsiz papaqlar
 Tökülüb yerə?
 Qərənfil döşərib,
 Adi mərmərə?
 Bu yerə, palçığa,
 Otluğa nədən?
 Bu qədər su töküb
 Yuyublar görən?
 Qatil! Günahımı
 Gizlətmək istər!
 O qara gecədən
 Doğulan səhər...
 Həm şərəf, həm şöhrət,
 Şan günümüzdür!
 Bizim ad günümüz,
 San günümüzdür!
 Unudulmuş xalqı
 Yaşatdı bu gün!

Düşmənimi qat-qat
 Alçaltdı bu gün!
 Bu gün birliyimiz
 Aşkara çıxdı!
 Bu gün diriliyimiz
 Aşkara çıxdı!
 Bu günlə ellərə
 Tanındı adım!
 Bu günlə bir dünya
 Şöhrət yaşadım!
 Bu günlə bir ömür

Fəxr daşdım!
 Mənim doğum günüm
 Bu gündür, bilin!
 Bütün doğumlardan
 Üstündür bilin!
 Bu gün şöhrətə
 Şöhrət qalandı!
 Bu gün tariximə
 Qüdrət calandı!
 Bu günlə başladı
 İstiqlalımız!
 Bu günlə yaşadı
 Hər mələlimiz! -
 20 Yanvar xalqın
 Haqq savaşdır!
 18 Mart xalqın
 Qan yaddaşdır!
 Yadımıza düşür,
 Yaddan çıxanlar!
 Bu gün xatırlanır,
 Unudulanlar!

E P İ L O Q

Demə yaddan çıxar
"20 Yanvar"
Qoca tarix kimi,
Bir arxası var!
Haqqın arxasında
Haqdır havadar!
Zaman özü haqqı

Sevər, yaşadar!
Bir xalq məhvə gedər
O zaman, yəqin,
Özü tarixini
Qura bilməsin!
Əsrlər yaşayıb,

Mənim millətim!
Zamana yoldaşdır,
Adım, şöhrətim!
Vaxt olar düşməni
Yenər qüdrətim!
Bir haqq sorağıyla
Dinər qüdrətim!
Dolanar qüdrətim,
Dönər qüdrətim!
O gün yaxındadır
Gələcək, bilin!
Yurdumun sabahı
Güləcək, bilin!

(son)

YANARAM SÜLEYMAN

(əziz Mələhətə təsəlli)

ATA:

Oğul, belimi sındırma, oğul!
Oğul, atanı yandırma, oğul!
Can oğul, fəxrimi aparma mənim,
Yaramın közünü qoparma mənim!
Boyum bərabəri, can oğul getmə,
Cəfakeş atanı bağrıqan etmə!
Hünərim, hörmətim sənə bağlıdır,
Əzəldən atanın qəlbi dağlıdır.
Başımın vüqarı, tacı can oğul,
Fəğan edir, ana, bacı, can oğul.
Yanaram Süleyman, bu ada sənsiz!
De, necə yaşayım dünyada sənsiz!

ANA:

Oğul, anan qurban yoluna, getmə!
Oğul, bax sağına, soluna getmə!
Oğul, cavan canın başımın tacı,
Olaram üzünü görmək möhtacı.
Qoy baxım doyunca kaman qaşına,
Bu yazıq ananı çevir başına!
O gözəl üzünü görməsəm bir gün,
Ömrüm qaralara bürünər bütün!
Üç igid daldası enli kürəyin.
O şirin dillərin, yumşaq ürəyin
Axırda dadına yetmədi, oğul?
Ağrın ürəyimdən getmədi, oğul!
Oğul, bax gözümdən axan yaşıma,

Oğul, bax ağlayan tək qardaşına!
Yanaram Süleyman, bu ada sənsiz!
De, necə yaşayım dünyada sənsiz?

QARDAŞ:

Qardaşın yoluna qurban, ay qardaş!
Ayrılır canımdan, bil, can ay qardaş!
Yaralarına qardaşın qurban,
Getmə gözümdən, can qardaş, aman!
Dərdli ürəyimi oyma, can qardaş!
Arxamı arxasız qoyma, can qardaş!
Sadağa verərəm yolunda başı,
Köməksiz qoyarmı qardaş qardaşı?
O zalım əcəli qov, aman qardaş!
Getmə gözlərimdən, getmə can qardaş!
Yanaram Süleyman, bu ada sənsiz,
De, necə yaşayım dünyada sənsiz?

BACI:

Qardaş, köynəyinin yaxası qandı,
Qardaş, bir ayıl gör bu nə tufandı!
Gedən yoluna qurban, ay qardaş,
Axma gəl belə, get yavaş-yavaş!
Yumma gözlərini, baxma yad kimi,
Uçma quş kimi, getmə od kimi!
Bir bax halına yanan bacına,
Soruş dərdi nə, gör əlacı nə?
Bağrımın başı köz oldu, qardaş!

II

"Ölüm!" nə yaman söz oldu, qardaş?
Şahənşah canına bacın sadağa,
Qardaş, gözümdən getmə irağa!

Axır zamanındı, gəl görüm səni,
Amandı odlara yandırma məni!
Təxti-Süleyman tək adına qurban!
Ürəyimdə yanar oduna qurban!
Süleyman deyəndə canım od aldı,
Canım əziz qardaş, səndən nə qaldı?
Ağlaram, dünyaya edərəm üsyan!
Yaralı canına ürəyim qurban!
Yanaram, Süleyman, bu ada sənsiz
De, necə yaşaram, dünyada sənsiz.

KİÇİK BACI:

Körpə bacını da bir eşit, qardaş,
Gedirsən haqq yola, get yavaş-yavaş!
Uzağa salma gəl qəbrini, aman!
Alma əlimdən səbrimi, aman!
Məzarın üstünə güllər əkərəm!
Gözümdən od kimi yaşlar tökərəm!
Can qardaş, yatdığım torpağa qurban!
Bu canım yolunda sadağa, qurban!
Ömrünə-gününə qurban olaram,
Bir can de qardaş, yüz can olaram!
Ağzımın bal dadan tamısan, qardaş,
Sən məndən ötəri hamısan, qardaş!
Xətrimi necə də əziz tutardın,
Can qardaş, səbrimi aldın apardın!
Yanaram, Süleyman, bu ada sənsiz,
De, necə yaşayım dünyada sənsiz?

SÜLEYMANDAN

ATAYA:

Muradım gözümdə qaldı, can ata!
 Demədi adıma öz balam "ata!",
 Dörd aydı qeydimə qalmışdın mənim,
 Toy edib, könlümü almışdın mənim.
 Bilmirəm ömrümü fələk qarğadı?
 Yoxsa, nəzər kəsdi, qədər budadı?
 Anama söylə ki, çox yas qurmasın,
 Könlümün quşunu çox uçurmasın.
 Qardaşım böyüyüb, yerim alacaq.
 Sənə də, ona da həyan olacaq!
 Neyləyim, taleyim belədi ata,
 Demə ki, düşmənim elədi ata!
 Hayıf, cavan canım fənaya getdi,
 Dərdi-qəmim ata, anaya getdi!

ANAYA:

Ana qurban olum, ana amandı!
 Ana, gəl ayrılmaq, axır zamandı!
 Əzəldən yazım yazıldı belə,
 Verdiyən südü, gəl halal eylə!
 Oğluna baxmaqla ana doyanmaz!
 Ana, oğlun gedir, daha dayanmaz!
 Çıxarmaz yadından oğlu analar,
 Ananın ahından dağlar da yanar!
 Cavan canımdan doymadım, ana!
 Sənə bir nişanə qoymadım, ana!
 Ana, təskin edə bilmirəm səni,
 Ana, nakam deyib ağlama məni!
 Dünyadan arzumu kamımı aldım,

Soldu cavan canım, yarıda qaldım!
 Tanrı verən ömrü yaşadım, ana,
 Qara yazılmazdı, kaş, adım, ana!

BÖYÜK BACIYA:

Bu yaralı canım bacıma qurban!
 Bacı, hər ağrına-acına qurban!
 Sil, göz yaşlarını, ağlama daha!
 Aman çəkib qara bağlama daha!
 Bacı, ömrüm-günüm qaraya döndü,
 Yaram sağalmayan yaraya döndü!
 Bacı, yazım budu, taleyim budu,
 Alnıma yazılıb, əcəlim sudu!

QARDAŞA:

Qardaş, hər yaramı görəndə şan-şan,
 Olaydı hər yaram gözünə qurban!
 Arxamın arxası, ey gözüm qardaş!
 Səndən uzaqlarda ölməzdim mən kaş!
 Amandı qardaşım, yanıb ağlama,
 Bağrımın başını çarpaz dağlama!
 Mənim də taleyim, qismətim budur,
 Bu Tanrı qoyduğu ömür yoludur!

KİÇİK BACIYA:

Körpəcə bacıma deyən sözümü,
 Deyin görə bilməz daha üzümü!
 Qəbrimin daşını öpüb ağlasa,
 Məzarıma çiçək səpib ağlasa...
 Əkdiiyi güllərə qulluq edəndə,
 Ürəyi yaralı durub gedəndə,
 Firavan günümü yada gətirsin,

Dərdimi yollarda salıb itirsin.
Bilsin ki, həyatım bura qədərdir,
Ağlamaq, göz yaşı hamı hədəri.

* * *

Mən ki gedər oldum, əziz anacan!
Ağlaya-ağlaya qaldın, neyləyim?
Heyif ki, yetmədi ömrüm sonacan,
Qəmli bir xatirə oldum, neyləyim?

Bir gül idim, qönçə qaldım açmadım,
Bir quş idim, pərvazlandım, uçmadım,
Qəza gəldi, qədərimdən qaçmadım,
Məzarım sükuta daldı, neyləyim?

Atam gülüstanı burda salıbdır,
Anam niyə belə tez qocalıbdır?
Bacılarım gözü yaşlı qalıbdır,
Qardaşım, sən nicat ol, indən belə!

"Gəcavə"nin şal örtüyü aldımı?
Vaxtsız əcəl meylin mənə saldımı?
Qulağıma bir səs gəldi qeybdən:
"Ay Süleyman, bir nişanən qaldımı?"
Dedim dərd yükləmə üstə dərdimin,
Bu sorğunun cavabı yox, dərdi min!

MÜŞFİQ

(*nakam şairimiz Mikayıl Müşfiqə*)

Əldə qələm düşünürəm,
Min rəng gəlir mənə aləm,
Başı qarlı uca dağlar,
Sıx meşələr, yaşıl bağlar,
Saf havalı göy yaylaqlar.
Sərin sulu buz bulaqlar,
Uca sərvlər, xan çinarlar,
Dağlar qızı liliparlar.
Qulac qollu söt dolaylar,
Zümrüməli coşqun çaylar.
Qoşa vələs, qoşa palıd -
Ləçək tutan göy şabalıd.
Çobanların tütək səsi,
Qoyun, quzu mələşməsi.
Dağlar ruhu-qalın duman
Gəlib, gedər zaman-zaman.

* * *

Cərgələnən meyvə bağı,
Göz oxşayan solu, sağı
Mehman sevən abad kəndlər,
Ruh oxşayan qurğu, bəndlər
Aynabəndli dümağ evlər,
Hər tərəfdə zəhmət, hünər.
Gülərzülü ev yiyəsi,
Bol qonağı, bol sürfəsi.

Göylərəzən tikililər,
Üzə gülən böyük şəhər,

Yaraşıqlı, gen küçələr,
Qranitdən abidələr.
Quş qanadlı təyyarələr,
Yer altında kiçik şəhər,
Neft çıxaran fəhlə qardaş,
Səhərəcən düşünən baş.
Sirr axtaran mərd insanlar
Xarüqələr yaradanlar -
Yurdumuzun övladları
İgid oğlu, mərd qızları,
Yarat deyir yaradana,
Bunlar dursun, qoy, bir yana.

Düşünürəm, əldə qələm,
Mın rəng gəlir mənə aləm.
Qəlbim sığmır ağuşuna,
Könlümün səyyar quşuna
Uç deyirəm göylərəcən,
Nəzər salım illərə mən.
Asımanı fəth elə, gəl,
Qoy yüksəlsin yüksək əməl!

Heyranlıqla seyr edirəm,
Ötüb keçir gözlərimdən,
Neçə ömür, neçə dünya,
Nə yoxdu varlıq adına?

Neçə sənət aludəsi,
Neçə şeir, şair səsi...
Bu torpaq - müqəddəs ana
Nələr vermədi cahana?

Gözəl yurdumuzun gözəl sənəti,
Artırdı dünyada şanı, şöhrəti!
Nizami kəsildi şeir hakimi,
Aradı sözləri mühəndis kimi!
Nəsimi, Füzuli bu xalqa şöhrət,
Onlarla göylərə yüksəldi sənət.
Zakir xalq halına alışıdı-yandı,
Yaralı vətəni qıbləgah sandı.
Vaqif eldən ötrü yazıb-yaratdı,
Səbuhi vətəncün qaşını çatdı.
Kəsmədi qəlbinin göynərtiləri,
Sabir çox aradı bu xoş səhəri.
Uçuq səhnələri boyadı Cəfər,
Ucaldı göylərə bu adı Cəfər!
Vahid tək yarandı bizim ellərə,
Şirin nəğmə kimi düşdü dillərə.
Dağlara bac verib, bac aldı Vurğun,
Dağlardan yüksəyə ucaldı Vurğun!
Mənimsə məqsədim bu deyil ancaq,
Yarımqıq bir ömrün sorağındayam,
Üşüdü könlümü həyəcan, fəraq,
Sənət dəryasının qırağındayam.
İndi deyəcəyim söhbətləri mən,
Ellərin dilindən alıb, yazıram,

Şikayət nəğməli qəm rübabımı
Hissimin əliylə çalıb, yazıram.

Kağızlar qarşımda qalaq-qalaqdır,
Xəyalımsa, mənə xeyli uzaqdır...
Dolanır başımda qərib fikirlər,
İllərə köksünü gərib fikirlər.
Çiyində ağır yük daşıyır fikir,
Ölüm anında da yaşayır fikir.
İnsanı məhv edər zaman, unudar,
Fikirdə işıqlı bir gələcək var!
Gələcək eşqinə yaşayır insan,
Həyatın yükünü daşıyır insan!
İnsanın üzünə gülməsə zəfər,
Bəzən qalib gəlir həyatda pislər!

İnsanı yaşadan xeyir əməldir,
Eşq ilə süslənmiş dünya gözəldir.
Aləmə nur verən xoş niyyət ki, var,
Onun vadisində dirilik olar!

Hər xeyirxah əməl, hər xeyirxah iş,
Yaşayar əsrlər, illər boyunca.
Bir həyat yaradar bir yeni vərdiş,
Böyük əbədilik deyilmi, bunca?

Böyük bir ölkənin böyük bir oğlu,
Xalqına bağlıdır yaranan gündən.
Bəzən keşməkeşli, bəzən uğurlu,
Bir miras qoyubdu hər gəlib-gedən.

Bir səbə duyğulu, bahar mücdəli,
Çılğın nəğməkarım alışıdı, söndü.
Qəlbində arzular dilə gələli,
Nəğməyə tapındı, nəğməyə döndü.

Qoymadı qələmi əlindən yerə
Ona ilham verən hər xoş mənzərə
Yazdırdı yeni bir həyat nəğməsi,
Tanışdı xalqına bu gəncin səsi.

Bu səs sədlər aşır, sərhədlər aşır,
Bəbəklər saralır, solur önündə.
Yurduna ilhamla nəğmələr qoşur,
Ömrünün firavan, xoşbəxt günündə.

Böyük masa, üstü dolu qalaq-qalaq vərəqlər,
Yazır şair dayanmadan nəsə hər axşam-səhər
Bir an belə ayrılmayı, o, masanın dalından,
Yer də göy də töhfə alır, bir şair amalından...
O yazır öz ölkəsinin şöhrətini, şanını,
O yazır öz dağlarının çənini, dumanını!
Cahan duymaz bir şairin arzusunu, qəsdini,
O yazır öz qartalının fitrətini, şəstini!
O dindirir daş dibində yalqız bitən bənövşəni,
O, tanıyır addım-addım hər bağçanı, hər gülşəni.
Üfüq gülür, dan sökülür, günəş batır, ulduz yanır,
Şairimsə, bir an belə nə dincəlir, nə dayanır.
Çəşmə kimi ürək sözü səpələnilir vərəqlərə,
Nəğmə qoşur ilk bahara dönə-dönə neçə kərə.

Nəgmə qoşur sevgisinə ruh oxşayan kəlmələrlə,
 Yeni aləm yaradır o incə, zərif ilmələrlə.
 Xəlif səhər mehi kimi duyğusunun seli incə,
 Yurdumun Vazehi kimi rübabinin teli incə.
 Yaratdığı nəgmələrin mənası ümmandan dərin,
 Təbi qaynar bulaq kimi, həzin-həzin, sərin-sərin.
 Dağlar aşan şlalələr hönkürüşür ələmiylə,
 Yaşıllaşan sıx meşələr cana gəlir qələmiylə.
 Onu çəkir ana yurdun hər obası, hər oymağı,
 Quş qonmayan qayaları,

zümrüd donlu göy yaylağı.

Çox cavandır bu şairim, yeni düşür dildən-dilə,
 Neçə dastan yazacaqdır xalqı üçün indən belə.

O yenə fikirli, o yenə laldır,
 Cumub xəyalların dərinliyinə.
 Baş alıb zirvədən bir qartal kimi
 Lacivərd göyləri seyr edir yenə.
 Xəyallar, nə qədər qəribəsiniz,
 Soyuq hənirti tək ötüşsəniz də.
 Gah toxtamış qoca, gah körpəsiniz,
 Aləm vərəqlənir səhifənizdə.

Qəlbi ehtizaza gətirib hərdən,
 Min dərdi-aləmlə göynədirsiniz.
 Gah da sıyrılaraq, qərinələrdən,
 Yarıb, keçmişləri seyr edirsiniz.

Bir aləm yaradıb, siz ecazlarla,
 İnsanı göylərə qaldırırsınız.

Kükrədib, köpürüb köksünü daim
 Gələcəkdən ilham aldırırsınız.

Şairin xəyalı ənginliklərdə,
 Seyr edir alıcı bir tərlan kimi.
 Hər yaxan axşamda, gülən səhərdə,
 Dəyişir göy kimi, asiman kimi.

Nə deyir xəyallar şairimizə,
 Nə yazır dayanıb, durmadan görək?
 Mən məna verərək, kəlməyə, sözə
 Gah tutulub, gahdan gülümsəyərək?

* * *

Odur öz yurdunun, elinin oğlu,
 Ürəyi bir böyük eşq ilə dolu,
 Arzusu - sabahın gələcək yolu,
 Nisgili - dərdimdi, məşəqqətimdi.

Onun yaratdığı yeni nəgmələr,
 Şerində canlanan reyhan, süsənbər,
 Onu salamlayan hər yeni səhər,
 Mənim də əbədi səadətimdi!
 Şeirində ucalan vüqar, əzəmət,
 Ölməmiş dünyada, ölməmiş sənət,
 Şairə məhəbbət, şairə məhəbbət,
 Dünyalara bağlı məhəbbətimdi!

Həç vaxt unudulmur böyük bir hünər,
 Nizami, Füzuli, Vaqif, Ələsgər,
 Qiymətdə xəznədən yüksəkdi əsər,
 Bu mənim öz hissım, öz hörmətimdir!

O əsər yaradır, aləm yaradır,
Ruhuna, eşqinə, zövqünə layiq,
Hər bitən əsərə imza da atır,
Belədir imzası: Mikayıl Müşfiq!

Mikayıl Müşfiqdir, Müşfiqdir, bəli,
Xalqımın bu cavan, gözəl şairi.
Gülümsər üzünə eşqi, əməli,
Əzizdir ellərçün onun xatiri!

Xalqın əzizidir, balasıdır, o
Cahan sevgisindən min töhfə alır,
Dünyada əbədi qalasıdır, o
Müşfiq cavan qalır, dünya qocalır!

Yazır, yazdıqca da coşur elə bil,
Of tale, kim dedi sən o adı sil?
Doydu həyatına o qələm necə?
Aman, Tanrım! Qıydın ona sən necə?

Bir ömür yaşadı, təmiz, müqəddəs,
Keçir xəyalımdan yanıqlı bir səs,
"Yazmaram, a dostlar, sizdən olmasam!" -
Bəs niyə dağılıb, uçmadı məhbəs?

Kaş ki, kor olaydın, ey mərdiməzar!
Nakam bir insanı yandırır-yaxdın!
Ədalət hissini untdun tamam,
Dosta düşmən oldun, qıyqaçı baxdın!

Ev yıxdın, qan tökdün yorulmadın sən,
Sellərlə yuyuldun durulmadın sən,
Üzünə baxanda iyrendi millət,
Millətə oğul tək vurulmadın sən!

Sevilən, seçilən sənətkarları
Yüz hiylə quraraq, sildin aradan!
Talandı xalqımın mənəvi varı,
Baş açə bilmədik bu macaradan!

Yanıq bir dağ basdın elin bağına,
Neçə sənətkara kəsildin qənim!
Darıldın sənətin böyük uğruna,
Əlimdə qələmim göynəyir mənəm.

Kafir! Müşfiqə də qıymaq olarmı?
Niyə fəlakətə saldın onu sən?
De, indi başına bu dünya darımı?
Tarix qarşısında xəcalət çəksən!

Qəmin də mənalı, Müşfiq, a Müşfiq!
Ömrün niyə belə möhnətə düşdü?
Baxışın qəlbimi yandırır, yaxır,
Qismətin nə yaman dəhşətə düşdü?

Kaş tale verməzdi o sərt üzləri,
Yandırır, odlara yaxdı bizləri,
Günahsız, köməksiz, ah, o gözləri,
Tanrım, necə qıydın, zillətə düşdü?

Xalqımın nisgili, nakamı Müşfiq,
Şeir in ləzzəti, bal tamı Müşfiq!
Yazan qələmlərin ilhamı, Müşfiq,
Neyçün ömür payın firqətə düşdü?

Eşqin təbiətədi, yazı qabaqda,
Ömrün bir nəğməydi, sözü qabaqda,
Şöhrətin alovdu, közü qabaqda,
Alışdı, qəfildən zülmətə düşdü!

Ömrünü şeirinə qurban eylədin,
Eşqində qasırğa, tufan eylədin,
Bir el gözəlini canan eylədin,
Bu eşqin dillərə, söhbətə düşdü!

Sevən ürəklərin məşəli sönmür,
Getdiy in yolların heç geri dönmür,
"Baxırsan, baxırsan şəklin də" dinmir,
Həsrətli bir qarı minnətə düşdü.

Doğma balasını sevəndi bu xalq,
Şairinə hər vaxt güvəndi bu xalq,
Şeirinin hər sözü, hər bəndi bu xalq,
De, yoxsa, son misran qürbətə düşdü?

E P İ L O Q

Müşfiqim, ruhuna borclu qələmim,
Bəlkə də, ilhama dolmayıbdı o,

Odur bu dünyada xəyal həmdənim,
Şeirsiz, duyğusuz olmayıbdır o.

Adına layiq bir bəhrə verməsə,
Bağışla şairim, bağışla məni!
Qəlblərdə döyünən, çırpınan səsə,
Bərabər sayıram dünyada səni!

Könül həyəcanla çırpınır, vurur,
Xalqın ürəyinə hicranın durur,
Sən elə bir oğul oldun Vətənə
Gözünə nisgilsən, qəlbina qürur!

Yaşadın, şairim, sən qətiyyətlə,
Ruhuna səcdələr edirik bu gün.
Yaratdın nəğməni xoş bir niyyətlə,
Sevda lı yolunla gedirik bu gün.

Çoxları eşqindən pay aldı, bilsən,
Sevgin könu llərə hökmüran oldu.
Bu xalq sevdi səni könu ldən, qəlbdən,
Məhəbbət ruhuna son ünvan oldu!

(son)

1978-79

ŞAİRİN ÖLÜMÜ

(*Xalq şairi S. Vurğun əziz xatirəsinə*)
təzadən işləmə

Vurğun - bir millətin sənət şahıdır,
Vurğun - şeirimizin eşq Allahıdır!
Vurğun - sənət, şeir kəhkəşanıdır,
Vurğun - söz nəhridir, söz ümmanıdır!
Vurğun - fəvqəlbəşər eşqə talıbdır!
Ondan şəhdi-şəkər sözlər qalıbdır!
Vurğun - eşq verib, canlar alıbdır!
Vurğun - ömürlərə sayə salıbdır!
O, bir sirri-xuda şeir bulağıdır,
Əbədiyyən axan söz qaynağıdır!
Onun demədiyi bir kəlmə yoxdur,
Ona mənim borcum hamıdan çoxdur.
Borcumu verməyə meydan istərəm,
Məni dinləməyə insan istərəm!
Çəkilsin qış, gəlsin baharım mənim,
Qoy gülsün üzümə rüzgarım mənim!

Böyük oğulları yaradan həyat,
Bəs niyə götürür aradan həyat?
Xilqətin bəşərə töhfəsi insan,
Neyçün gəlir asan, köçür də asan?...
Alovlu bir könül dayanır nədən?
Bəs nədir, bəs nədir ömrə hökm edən?

Açıqdır qapısı filarmoniyanın,
Əlindən tərpənmək olmur insanın.

İtirmiş oğlunu ağ saçlı Ana,
Bədbəxtlik üz verib Azərbaycana!
Hamının üzünü çulgamış kədər,
Lakin, sızıltılar hədərdi, hədər...
Bu nə ağlaşmadır, nə hıçqırıqdır?
Şairlə son görüş, son ayrılıqdır!

Solanda titrəşən izdihama bax!
Şairə bəslənən ehtirama bax!
Enmiş sinəsinə insan oğlunun,
Həmişə dik duran vüqarlı başı,
Gözünə görünmür heç bir kəs onun,
Burada tanımır qardaş-qardaşı.
Kütlə dəniz kimi titrəşir lal-lal,
Hamının üzündə eyni bir sual,
Yatan doğurdanmı Səməd Vurğundur?
Aman, azğın ölüm, bu nə oyundur?

Şairim uyuyur sükut içində,
Mahuda bürünmüş tabut içində.
Ah! Onun görkəmi necə dalğındır,
Qəlbində arzular yığın-yığındır!
O böyük ürəkdə gör nələr yatır?
Qatı açılmamış səhifələr yatır...

Torpağı dindirən, daşı dindirən,
Hər bir kəlməsilə el sevindirən,
İndi, bəs, nə üçün dinməyir heyhat!
Ağlayır təbiət, ağlayır həyat...

Elə bir bu dərdə yanır ürəkdən,
Çaylar ağı deyib hönkürür bərkdən!
Quşların nəğməsi yasa dönübdür,
Dünyanın işığı sanki sönübdür!
Hüduzsuz asiman elə qəmgindir,
Axıtdığı yaş yox, qandır, ifrindir!
Uca Şah dağımı duman çulgamış,
Buludlar gurlayıb, bərkdən ağlamış.
Dəli dağ intizar, gözü yoldadır,
Gədəklər həsrətdə, sağda, soldadır.
Bülbülün fəğanı sinə dağlayır,
Reyhandır göynəşir, şəbnəm ağlayır!
Ceyranlar, cüyürlər boynunu burur,
Turaclar, kəkliklər çox qəmgin durur.
Uçan qartalın da dərdi böyükdür,
Sirdaşı itirmək çox ağır yükdür!

Vurğun şeir evinin şah övladıdır,
Vətənimin nadir istedadıdır.
Yaratdığı hər söz elin varıdır,
Sevgili yurduunun iftixarıdır!
Şeiri, sənəti sevəndi bu xalq,
Şairinə hər vaxt güvəndi bu xalq!
Yazdığı şeirlə ucaldı Vurğun,

Təəssüf, vədəsiz qocaldı Vurğun!
Lakin əsərləri həmişəyaşar,
Həmişə cavandır, həmişə bahar!
Bahara istəklim söylədi Vurğun!
Şeirini bahara bələdi Vurğun!
Şeirinin hər sözü, hər bəndi bu xalq!
Xalqını sevəni sevəndi bu bu xalq!
Bir əsrdir Vurğun yaşayır, haqdır,
Hələ çox əsrlər yaşanacaqdır!

Bəzən daşa dönür əlimdə qələm,
Bəzən coşa gəlir ürəyimdə qəm.
Fikirlərim məni üşüdür bəzən,
Hərdən bu dünyanı heç istəmirəm!
Deyirəm ki, Vurğun dursaydı görən,
Xalqı müsibətə sürüklərdilər?
Neçə torpağını talayıb xalqın
Yurdunda dığalar turp əkərdilər?
Ağır müsibətlər yaşadı xalqım,
Dağdan ağır dağlar daşdı xalqım!
Mərdliyi, namusu talandı xalqın!
Qamı dəryalara calandı xalqın!
Şairim dözməzdi bu haqsızlığa!
Nəfəs də çəkməzdi dinətərs dığa!...

"Zəncinin arzusu" düşdü dillərə,
Dedi dönə-dönə neçə min kərə!
Qələmilə zənci bayraqdar oldu,
Şairim də ona havadar oldu!

Dərdini xalqlara yetirdi onun,
Azadlıq haqqını gətirdi onun!

İndi öz xalqını tapdayır düşmən,
Bu ağrı-acıya yanıram qəlbən!
Şairimin ruhu havadar olsun!
Özü də, yurdu da daim var olsun!
Bilirəm, bu matəm əbəsdir, əbəs,
El yolunda yanan heç zaman sönməz,
Vurğun əsrlərlə yaşayacaqdır,
Onun hər kəlməsi, hər sözü haqdır!
Haqqın arxasınca düşərsə insan!
Zamanın fəvqünə ucalar inam!

Ucaldı şairim bir ulu haqla,
Hər zaman diridir bu yaşanmaqla!
Onun yaratdığı həyat lövhəsi,
Vaqıfın, Xanların həqiqət səsi...
"Ötən tarixləri yadıma salar,
Tarix həqiqəti qoruyar, saxlar!...".
Onun qələmiylə açdı gülüstan.
Boz dağım qoynunda o dəniz ki var!
Bütün ölkələrə haqq nuru paylar.
Əsrlər boyunca yaşadı Xosrov,
Fərhadla Şirinin çatdığı alov
Yatmış əsrləri oyadacaqdır!
Bu bir həqiqətdir, bir ulu haqdır!
Onun həqiqəti söyləyən səsi,

Onun dünyaları yenən nəfəsi,
Həmişə göylərə ucalacaqdır,
Bəşərin şüarı haqq olacaqdır!
"Qalib gələcəkmi cahanda kamal?" -
Bu söz dünyalara verər istiqlal!...

1979-89

*Şairənin atasının əmisi
Əsgər bəy Qayalı (32 yaşında)*

QAYALI

Söylü nənəmin söylədikləri

E P İ L O Q

Eldə bizə Qayalılar deyirlər,
Əli, uğuru sayalılar deyirlər.
Oğlanları işli-güclü, qoçaq, mərd,
Qızlarına həyalılar deyirlər.

Arxalandım ocağıma, közümə,
Qüvvət aldım söhbətimə, sözümə,
Öyrətdilər mətanətə, dözümə,
Bizə haqdan mayalılar deyirlər.

Öz nəslimin ağsaqqalı, qarısı,
Körpələrin qaragözü, sarısı,
Ürəyimin yarısıdır, yarısı,
(Qadir Allah, hamısını yarısın!)
Eşqli, sözlü, nəvalılar deyirlər.

* * *

Sizə deyəcəyim bu hekayətlər,
Köhnə hadisələr, köhnə adətlər,
Ağ saçlı nənəmin hekayəsidir,
Yaşadığı dövrün bir hissəsidir.
Onun keçirdiyi həyat yolları,
Qadın ürəyinin fəxri, vüqarı...
Necə nağılvəri, şəriyyətlidir?
Əzəldən qocalar söz-söhbətlidir.

Ətəyilə silib, göz yaşlarını,
 Açıq həyatının vərəqlərini.
 Dikib bir nöqtəyə nəmli gözünü,
 O, belə başlayır öz ilk sözünü:
 - O vaxtı, ay bala, bizim qapıdan,
 Atlanıb, düşürdü on igid oğlan!
 Hamısı bir biçim, durna misallı!
 Tər lan tamaşalı, laçın xəyallı!
 Atları dünyanın bir yarısı tək,
 Dırnağı armudu, qaçışı külək!
 Göy yelən yəhərli, yalı qarqara,
 Tərpənsə çatardı quş xəyallara!
 Çərkəzi çuxalı, gümüş xəncərli,
 Buxara papaqlı, sinəsi zərli,
 Əbrişim köynəkli, əlvən dolaqlı,
 Zəhmini görəndə titrərdi yağı!
 Namusu, qeyrəti, xoş fərasəti,
 Heyran eləyirdi eli-elatı!

Əsgər bəy alıcı tər lan kimiydi,
 Nərlər meydanında aslan kimiydi!
 Gümüş kəmər bağlar, dik yeriyərdi,
 Zərli arxalıqlı çuxa geyərdi.
 Yeriyəndə dam, daş silkələnərdi,
 Yox idi qüssəsi, yox idi dərdi!
 Otuz iki yaşa girən zamanda,
 Taleyi üzünə gülmüşdü onda.
 Hamı qeyrətinə arxalanırdı,
 Elin hər dərdinə candan yanırdı.
 Atadan ayrılmış, öz varı vardı,
 Tacirlər onunla hesablaşardı!

Yüz səksən camışı, atı, ilxısı,
 Olmazdı heç nədən bir sıxıntısı.
 Otlada sürüsü, növ-növ, min çeşid,
 Əliaçılıqda yeganə igid!
 Naxırı, bostanı, zəmisini, yeri,
 Çaycıyı, şəhərlə, kəndlə alveri!
 Deyirlər bir dəfə bir gürcü ondan
 Səkkiz camış alır, hesab vermədən.
 Deyir ki, Əsgər bəy, səxavətlisən,
 Adını tutaraq, sənə gəlmişəm!
 Boş qaytarma məni, etmə peşiman,
 Gələn il qaytarram pulu bu zaman!
 Əsgər bəy qımışır, gürcü şadlanır,
 Sevincdən gözləri alışır-yanır!
 Əsgər bəy söyləyir: "Apar malları,
 Qoruxma, qurtarmaz bəylərin varı!
 Gələn il bu zaman qaytaracaqsan,
 Bilirəm həmişə sözünə haqsan!
 Zarafat edərək, onu ovudur,
 Bil, ulu Tanrının hamı quludur!
 Allah rızasına görürdü işi,
 Odur ki, razıydı ondan hər kişi!
 Çox da elə çəkmir, gürcü qayıdır,
 Gətirir pulları, razılıq edir:
 - Səkkiz camış, bu da onların pulu,
 Ürəyin haqq yolu, işin haqq yolu!
 Əsgər bəy hədiyyə verir bir qədər,

Gürcü razılıqla deyir o səfər,
 Etdiyin yaxşılıq çıxılmaz yadımdan!
 Nökərlər, naiblər öyrəşmişdilər.
 Gələn qonaqların nazını çəkmək,
 Hamıya xüsusi qulluq göstərmək.

Əsl insanlığı arayırdı, o
Kasıbın dərdinə yarayırdı, o.

Ələs, İlyas, Osman, Nəzər, Şahnəzər,
Səf-səf dayananda dağlara bənzər!
Qaya, Murad, Mansur bir el arxası,
Fərrux, Göyüş, Sayad tərlan balası!
Körpə, yeniyetmə bəy ərlərimiz,
Hörməti ümmandı, sərvəti dəniz!
Uca dağ gövdəli o Ələs baban,
O bir asimandı, qəlbi bir cahan!
Görkəmi elə bil dağa bənzərdi,
Yeriyəndə dam-daş silkələnərdi!
Hayıf, nişanəsi qalmaqad onun,
Heç bəxti üzünə gülmədi onun!
İgiddi, kəlməsi iki olmazdı!
Qabağına kimsə bir çöp salmazdı!
İran şahzadəsi Teti xanımı,
Təzəcə toy edib, gəlin gətirdi.
Lakin, tale ona heç yar olmadı...
Xəzanı tez gəldi, bahar olmadı!
Hünəri, ərdəmi bəlliydi elə,
Ondan tük salardı paşalar belə!
Belində tapança, çiyində tüfəng,
Həsəd aparardı ona Teymur-Ləng!
Baxışından daim odlar yağırdı,
Qurşağında səf-səf patronu vardı!

Xəncəri bərkidib, gümüş kəmərə,
Quş kimi sıçrardı şimşək kəhərə!
Yerdən tərpənəndə dağa bənzərdi,
Çox vaxt binələrdə, çöldə gəzərdi.

Babanın ilxısı, naxırı, yurdu,
Qara bulaq üstə xanımın qurdu.
Çoxlu sürüləri, torpağı vardı,
Yeddi para kənddə o ixtiyardı.
Çarın fərmanına, əmrinə görə,
Xeyli vara, mülkə, çoxlu gəlirə,
Sahib idi baban, bəy idi sözsüz,
Hər işi düz idi, hər kəlməsi düz...
Nənəm qımışaraq, azca dayanır,
Nəsə yada salır, bir az allanır.
Deyir ki, zəmanə başqadır indi,
O vaxtı igidlər söz qoyardılar,
Nə yoruldular, nə doyardılar!
Çapqınlıq o zaman igidlik idi!
Oğurluq etməyən, karvan çapmayan
O vaxtı heç igid sayılmırdı da?...
At çapmaq, ov etmək, bir adət idi.
O vaxt cavan olmaq səadət idi!
İgidlər dəstəylə ova çıxardı,
Təbiət gözəldi, axar-baxardı.

Gözəl bir yaz günü açmışdı güllər,
Min nəğmə qoşurdu, xoşbəxt könüllər,
Qara zülmətini yarıb torpağın,
Çölə qonaq gələn zərif qonağın -
Gözəl bənövşənin rəngi güldü,
Göydən şafəq yağır, nur tökülürdü!
Çobanlar sürünü düzə çıxartdı,
Həyətdə tərpəniş, canlanma artdı.
Çoban tütəyinin yanıqlı səsi,
Qoyunun, quzunun xoş mələşməsi,
Çöldə əkinçinin holavartları,
Əridi Aveyin bütün qarları.

Qara bulaq yenə qaynadı-coşdu,
 Mirzə¹ gözəllərə nəğmələr qoşdu,
 Önlük bağlayaraq, kəndin qızları,
 Dərdi dovğa üçün göy yarpızları.
 Cavanlar yenə də ötəşə çıxdı,
 Birisi yıxıldı, birisi yıxdı.
 Gah "Qızıl qaya" dan, gah "Kor bulaq" dan,
 Gah yaxından gəldi, gah da uzaqdan,
 Kənd uşaqlarının gülüş, nəğməsi,
 Xoş şikəstə səsi, bayatı səsi...
 Təbiət oyanır, qan qaynayır,
 İgidlər dövrünü hey qınayırdı
 Boşluğu özünə ar bilirdilər,
 Gündə bir fikirə yönəlirdilər.
 O vaxtın qanunu, qaydası buydu,
 Yaz oldu, bircə an dinclik yoxuydu!
 Həmin bu günlərdə bir dəstə oğlan,
 Sözləşib, tökdülər belə bir plan:
 "Beş-on nəfər yenə igid seçməli,
 Bu gecə at ilə Kürü keçməli!"
 Sabahın tədbiri görülmüş artıq,
 Təkliflər irəli sürülmüş artıq!
 O gün Gürcüstana at qaçırmağa,
 İrana keçirib, orda satmağa,
 Oğlanlar geirlər, hamı səfərbər,
 Böyüklər səsikib, bilənə qədər,

 Kürü keçib, rahat yola düşürlər.
 Bu qəfil xəbəri bilir gürcülər,
 Onların üstünə gəlir gürcülər!

1. Aşıq Mirzə - Daş Salahlıda yaşamış el şairi idi

Yoldaşları qaçıb, çıxana qədər,
 Biri, iksi qəsdən ələ keçirlər.
 Bunu eşidəndə Mansur durmadan,
 Yola düşür elə həmin o axşam.
 Peşiman köksünü ötürüb, həmə, həmə,
 Bir kisə qızılı götürüb, həmə, həmə,
 Üzü Gürcüstana yol alır baban,
 Gürcünün içinə ün salır baban!
 Haqqını, pulunu ödəyib dərhal,
 Müstəntiq və hakim tapır əlbə. əlbə.
 Danışır müstəntiq hər ərzi-halı,
 Deyir ki, bu işi danıb, udmalı!
 Baban arxayınca qımışıb, ona,
 Darıxma, qoyaram deyir yoluna.
 Səhəri istintaq başlayan zaman,
 Özünü yetirir bu vaxt qapıdan.
 - Yaxşı, bir düzünü söylə görüm sən,
 Atları satmışsan, ya gizlətmisən?
 Deyə sual edir hakim Osmandan.
 Yerindən sıçrayıb, bu zaman əlan,
 Sözüne başlayır tez Mansur baban:
 - Osman, misgər orda qazan qayırır,
 Daraaan! Daan, dan!
 Gürcü dilman fikri başa düşməyir,
 Sətri tərcüməsə, bizə işləyir!
 Osman başa düşür qardaşı ona,
 Dan deyir, bu işi alma boynuna!
 Dostları, atları tamamca danır,
 Gürcülər qəzəbdən alışıy-yanır!

Nə qədər qorxulu bir an da olsa,
 Gürcülərin fikri qan-qan da olsa,
 Qardaşını dardan qurtarır Mansur,

Həmişə qalibdir, həmişə məğrur!
 Onun siyasəti, qayda-qanunu,
 Hər zaman qoruyur məğrurluğunu.
 Sarı-qaşqa atı, ağır yerişi,
 İndi də öyülür onun hər işi!
 Yüz sözə bir dəfə cavab verməyi,
 Yoxsula, zəifə hər an köməyi,
 Onu ucaldırdı, elin gözündə,
 İnsan yoxdu, bəlkə onu dözümdə.
 İtənə, batana sayqısız oldu,
 Bəzən qayğılandı, ürəyi doldu,
 Zamanın zülmünə darıxdı, soldu,
 Amma yenə məğrur, pirhesab oldu!...
 Xanım-xatın nənəm örtür şalını,
 Danışır ömrünün şahdi-balını:
 Tanrı o Tanrıdır, gün o gün deyil,
 Babanın qonağı yüz ya min deyil!
 Türkiyə, İranda, yaxın, uzaqda,
 Çaylıda, Poylıda, aranda, dağda...
 Hər yerdə babanın dostları vardı,
 Camaat yanında tək ixtiyardı!
 Dəli dağ babanın ovlağı idi,
 At, ilxı, mal, davar yaylağı idi.
 Çox idi dünyada onun dostları,
 Çox idi dövləti, çox idi varı.
 Bir ağa var idi bir az uzaqda
 Dilboz ağa adlı bizim Qazaxda,
 Tanınmış bəy idi, əsl kişiydi,
 Mansur baban ilə qardaş kimiydi.

Bizim atlar onun "Dilboz" cinsiydi,
 Bir dəfə o bizə qonaq gəlmişdi,
 Bütün qul-qaravaş şadlıq edirdi.

İki qız nəvəsi vardı yanında,
 Nə qədər nəciblik görmüşdüm onda?
 Dikəlir bir azca, nənəm dayanır,
 Sevincdən gözləri alışıb-yanır.
 Hələ Türkiyədən bir sultan bizə,
 Qonaq gəlmişdi öz "yavırı"sı ilə.
 Qızın qucağında düz özü boyda
 Gəlinciyi vardı, gözəl ədayla
 Oynayırdı sənin İlyə babanla.
 İlyə babam güclü bir oğlan idi,
 Hər şeyi bilməyə can atan idi,
 Dünyanı yandırır, oda yaxırdı,
 Mansur baban açıq etdi axırda,
 Qadağan eylədi ki, dərziyə,
 Bilsin öz işini dedi ki, hərə,
 Hələ girməmiş o, bəylik donuna,
 Heç kim layiq libas verməsin ona!
 Odur ki, əyin-baş çox sadə idi,
 Ancaq əməlində azadə idi.
 Sultanın qızının gəlinciyini
 Demədi də ki, qız ya inciyərmi?
 Vurdu, yıxdı onu, aldı əlindən,
 Sultan qəzəb ilə durub, yerindən:
 - Oğlan, bu yoluq cocuq kim, nədən?
 Vurub yıxır benim yavrumu qəsdən?!
 Baban ahəstəcə seyr edir bunu,
 Üzürlər diləyir, alır könlünü!
 Əbədiləşdirir mübarək günü!
 Deyir: İlyə artıq adlanır Yoluq!

Bilsin qoy işini hamı biryolluq!
 Sultan şərəfinə qoydum bu adı,
 Mövlam bu uşağın olsun ustadi!

O vaxtkı adqoyma belə olurdu;
 Bir hörmətli şəxsini dediyi bir ad,
 Ya da ki, uşaqda fitri istedad,
 Özünü göstərsə hansı əlamət,
 Adqoyma üçün bu şərt idi əlbət.
 Həmin uşaq görklü bir ata oldu,
 Deyərdim dünyaca şöhrətə doldu.
 Beş oğul doğuldu, onun evində,
 Hamısı butalı, layiqli bəndə!
 Elmlər doktoru, təbib, mühəndis,
 Sənəti, nizamı, bilgisi səlis!
 Oğullar bir elə şöhrət gətirdi,
 Nəvələr, həmçinin, ölçülü dürrdü.
 Nənəm bir eyhamla qımışıb, dindi,
 Lətif Kərimovu öyürsüz indi.
 Yolux baban gözəl çeşni verirdi.
 Elə bil, çəməndən çiçək dəriridin!
 Onun toxutduğu gəbələr adlı,
 Baban çox hünərli, çox istedadlı!
 Kənddə toxunulan çeşnilər haman,
 Onun çeşnisindən gözəl bir nişan!

Bir gün Mansur babam Sarı at ilə
 Gəlirmiş İrandan min barat ilə,
 Quldur bilir bunu pusquda durur,
 Əlində tufəngi, qəlbində qürur,
 Deyir: "Qızıl dolu küpəni gərək,

Alam, özünü də üstələyərək!
 Tufəngdən qorxaraq, verəcək, əlbət!"
 O belə düşünür, bu zaman, fəqət,
 Birdən atın səsi gəlir uzaqdan,
 Sanki, qürrelənən deyir bu nadan.

Əlləri titrəyir, tufəngi düşür,
 Lakin, tez əyilib, yerdən götürür.
 Dabana çəkərək, irəli cumur,
 Əlləri tətikdə gözünü yumur.
 Duyuq salmamaqçün gələni yenə,
 Çəkilir körpönön dərinliyinə.

Xoflanır at birdən, iyini duyur,
 Yiyəsi bilir ki, yol qorxuludur.
 - Ayə, yolnan gedən kimsənsə dayan,
 Yoxsa salacağam, vallah atından!
 Mansur babam görür yoxdur bir çarə,
 Tufəngə əl atsa, düşəcək dara,
 Gəlir xəyalına bu ara birdən,
 "Tufəngi hərləyib, vuranacan mən,
 Bəs, bu zalım oğlu boş durmayacaq,
 Məni vurub, dərhal atdan salacaq.
 Gəl bir fənd işlət sən, azdır məlunu,
 Sonra davam etdir rahat yolunu".
 - Ayə, başı batmış, puldan ötrü sən,
 Mən boyda kişini öldürəcəksən?
 Özümdən istəsən verərdim yaqın,
 Gəl götür, sənindir, ol buna əmin!
 Quldurun gözləri alışıb-yanır,
 Xəbis sifətində şadlıq oyanır.
 Keçirib tufəngi, rahatca dala,
 Yaxınlaşır ona ki, pulu ala,

Babam bir an atın başını açır,
 Quş kimi yəhərin qaşına yatır.
 Sarı at ox kimi dartılıb, yerdən,
 İldırım tək çaxıb, yox olur birdən.
 Quldur diksinərək çırpılır yerə,

Başlayır torpağı döyəcəlməyə.
 Bu cür hadisələr eşidirəm mən,
 İftixar duyuram özümdə qəlbən!
 Suala tuturam qoca nənəmi,
 Bilmək istəyirəm olub-keçəni.
 Hafizəsi aydın, yaddaşda zirək,
 Nazəndə, sevimli, ürəyi kövrək
 Mənim zərif, incə və xanım nənəm,
 Danışır ürəkdən, danışır qəlbədən!
 Başını çiyinə qısaraq, gülür,
 Gözünün yaşını tirməylə silir.
 Eh, o qanlı günlər, həm şanlı günlər,
 Fırtınalı günlər, tufanlı günlər...
 Yüz adam öldürən, yüz adam soyan,
 Burada "qaç!" səsi, orada "dayan!"
 Nə divan tutmadı bizə bu dövrən?
 Neçə qırğın gördük, neçə ölüm, qan!

Fevral inqilabı qalib gələn tək,
 Lenin taxta çıxır, "qanadlı mələk!"
 Qurtarır xalqları guya ki, dardan,
 Məhəbbət ummuşuq ac canavardan!
 Həmi ürəyi pis, həm niyyəti pis,
 70 il xalqları aldatdı iblis!
 Müsəlman dünyası qılınclandı, hey!
 Ömrünə-gününə qan calandı, hey!
 Xalqları dinindən ayırdı iblis,

Firavan günündən ayırdı iblis!
 Ellərin nəsibi qurbanlar oldu,
 Qanlar selə döndü, dəryalar doldu!
 Baban təlaşlandı şəklini görcək,
 Dedi ki, bu bizə bəla verəcək!

"Təkəsəqqal" gədə deyirdi ona,
 Deyirdi dünyanı salacaq qana
 Lakin imkanı da vermədi əldən,
 Tezəcə qızılları götürüb, həməni,
 Şvetsariyanın bankına verdi,
 Özünə çek alıb, bir tədbir gördü.
 Həmin çek sonralar çox axtarılı,
 Əgər ələ düşsə, bütün nəsilo
 Ya "sürgün", ya da ki, " güllə" düşürdü.
 Aldadıb, tovlayıb bizi hökumət,
 Yağlı dillər töküüb, vədlər verirdi,
 Babanın evinin üstündə onda
 Leninin bayrağı dalğalanırdı!
 Ölkə daxilində ən varlı, hallı,
 İki kişi vardı müstəmləkədən!
 Biri Özbəkistan torpağında idi,
 Azərbaycanlıdansa, tək Mansur baban!
 Ölmüşün oğulu yıxdı, apardı,
 Heç bir şey qoymadı mis tavalarda.
 Qara-qara pullar, çeklər, çervonlar
 Dedi ki, qoymaz bu sizləri darda!
 Bu mujik çox bicdi, sökəcək bizi,
 Axır küçələrə tökəcək bizi!
 Necə demişdisə, elə də oldu,
 Bir gün dedilər ki, köçün bu yurddan,
 Selsovet babanın yurduna haman,
 Kotan saldı, heç nə tapa bilmədi!

Yorğanı, yastığı, döşəyi bütün,
 Ələk-vələk etdi jandarm o gün
 Çekləri, nə yaxşı baban xəlvətə,
 Yandırdı, qoymadı, heç ələ keçə!
 Buxarıda o gün çar fərmanını
 Odladı, qurtardı nəslin canını!

Axtarış bizimçün yaxşı qurtardı,
 Jandarm hirsindən bar-bar bağırdı!
 İçini döyərək yağını yardı!
 O vaxtın öz qayda-qanunu vardı
 Nəsə tapsa, ölmüş bir çin alardı!
 Hansı evdən qızıl, ya çek tapılsa,
 Kişilər sözsüzəcə güllələnərdi,
 Hökumət tapana ənam verərdi!
 Ağlı qurtarmışdı babanı dardan,
 Onçu bağırırdı həyasız, nadan.
 Baban qalib çıxdı bu fırtınadan,
 Özü əcəliylə rəhmətə getdi,
 Çünki, tədbirini əvvələn etdi.
 Kəndin üç bəyini güllələdilər -
 Üçü də həm sağlam, həm cavan oğlan.
 Gülləylə saldılar yerə stoldan!
 Elin qabağında, rəiyyət içində,
 Saldılar kürsüdən çox qara gündə!
 Yazıq bəylər qaldı ayaq altında,
 Dünənki gədələr qulluq atında!
 Nənəm ikiəlli dizinə vurur,
 Azca fikrə gedib, bir xeyli durur.
 Nəsə, xəyalında silkələndi o,
 Birdən qürurlandı, cilvələndi o;
 Sənin Əsli nənən bir xanım idi,
 Rəiyyət əlindən çörək yeyirdi.

Qula-qaravaşa yaxşı baxardı,
 Hamı xatirini əziz tutardı.
 Baban bostan üstə gedən zamanda,
 Bostan əhli yəqin bilirdi onda,
 Hamının çuvalı dolacaq o gün.
 Çox əliaçıqdı rəiyyət üçün!
 Əsgər bəy çayçıya girəndə, yəqin

Rahat çay içirdi, rəiyyət bütün
 Hamı bilirdi ki, pulu çatacaq,
 Əsgər bəy hamının könlün alacaq.
 Bəlkə bu savablar saxlayıb bizi,
 Rəiyyət qoruyub bəy nəslimizi!
 Heç kəs bizi ələ vermədi sonda,
 O asım-kəsimdə, qadada-qanda!
 Neçələr "sürüldü", ya öldürüldü,
 Neçə-neçə qapı qəfil döyüldü.
 Lakin, bizi heç kəs ələ vermədi,
 Edilən yaxşılıq itirilmədi!
 Qaçan qaçdı, itən itdi o illər!
 Çox söhbətlər oldu, bitdi, o illər
 Nə sürgün, nə də qan olmadı bizə,
 Toxunmadı bir kəs bəy nəslimizə!
 Lakin, qorxu yaman pis şeydi, balam,
 Dandıq nəslimizi, bəyliyi tamam!
 Hərə atasının adını müdam,
 Özünə fəməliya götürdü, balam!
 Olmadı bəyliyin adı, soracağı,
 Ta enənə qədər sovet bayrağı!

P R O L O Q

Bəyliyi yıxdı bu nöqə həkumət,
 Eylədi bəşəri, tarixi qələt!

Qurulu məscidlər söküldü tamam,
 Gülüstanlar dondu, oldu biyaban!
 Bütün xanimanlar talandı, köçdü,
 Sanki, bunlar elə yox imiş, heçdi!
 Gədələr bir müddət at oynatdılar,
 Bəylərin nəslini qırıb-çatdılar!
 Adillər, aqillər günahkar oldu,

Gündə sürgün oldu, gündə dar oldu!
 Qırıldı ağalar, qaldı nökərlər,
 Bu dərdlə yaşadı ölkə bir qədər!
 Beləcə başladı 37-i də!
 Qırıldı yurdumun əri, mərdi də!
 Milləti ələdi, taladı düşmən,
 Bəyləri odlara qaladı düşmən!
 Şairlər, alimlər həbsə salındı,
 Ölkədən elə bil qisas alındı!
 Millətimin dini tam unuduldu,
 Mollaya, qaziya divan tutuldu.
 Yandı, külə döndü, arzular, kamlar,
 Sürgün edildilər şeyxülislamlar.
 Qədim tariximiz tam unuduldu,
 Qəhrəmanlar düşmən elan olundu.
 Cavad xan, Şeyx Şamil düşmən adları,
 Hikmət kitabları oda qalandı!
 Elə bil dünyada yoxmuş igidlər,
 Alimlər, şairlər oldu dərbədər!
 Rusa lazım idi "kölə" müxtəsər,
 Buna nəşib oldu müəyyən qədər!

1979-80

(son)

MÜNDƏRİCAT

Redaktordan: Ovzarlı söz - od yeri, ocaq yeri	5
Müəllifdən:	13
Ana dilim	14
Zövqü ayrı	18
Apardı	19
Qubaya çağırın bütün xalqları	20
Kişi çörəyi	23
Atam qocalır	25
Sözlə gedir	26
Şair şeir oxuyanda	27
Bir gün	28
Qagıdıb özünə	29
Şikəstələr ölkəsi	30
Yol gedirəm	31
Üvertura	32
Mən bu yolun yolçusuyam	33
Azərbaycanam	34
Müdrilər	35
Neylərəm	36
Xəlil Rzaya	37
İkilik	38
Dünya	39
İçimin səsi	40
Şükür	41
Bir həzin həgmə...	42
Bir deyim	43
Türkəm	44
Türkü	45
Türknamə	46
Yaranan gündən bəri	48
Dostuna söylə	49
Ana Vətən	50
Ana	51
Araz nisgili	52
"Qara sazı" dinlə, könül	53

Ədaləti dinlədim	54
Saz	55
Dünyaya sözüm var	56
Marş	57
Qəzəl	58
Qardaş qanı tökülməsin	59
Nə idi günahımız	60
Bayatılar	61
Yazacağam mən	62
Qəm bayatıları	63
Qaratel	65
İgidlərim qoldu, qıçdı	66
Natəvana	67
Dayanın	68
Millət	69
Qulağına çatar	70
Yağma, a qar	71
Müsəlman namusu, dünya həsədi	72
Sərvin öyüdü	76
Bir aramlıq söz	77
Nəsihət	79
Söz haqqın	81
Ulu Füzuliyə kitabən	82
Gərək	83
Ya Allah!	84
Ana yurdum	86
Müslümümüz oxuyur	87
Adı gözəl, özü gözəl Məhəmməd	88
Qoru eşqimi	89
Niyə sormadın	90
Deyiblər	91
Bəlkə	92
Bilmədim	93
Mənim istədiyim	94
Məndən xəbərsiz	95
Dünyada	96
Dağlara bir də gəl, a sərin külək	97

Sonradan	98
Çağırış	99
İndi ayılıram	105
Qızılgül tikanı ilə	106
Göydə günəşim qəlbə atəşim	107
Gələn gedərgidir	109
Məhəbbətim, çatar hamıya	110
Odam mən	112
Ərik ağacı	113
Nədən	114
İydə çiçəyi	115
Eşitsinlər	116
Leylək yuvası	117
“Heydər baba”ya ithaf	118
Daş Salahlı oyaqdır	119
Xəbərin var	120
Ürəyimin dastanı	122
Salam, Fidat -palıd	123
Şuşa	125
Oldu	127
Gülərəm	128
Şöhrətim	129
Ana, bacı	130
Həsərətin alışıb	131
Şuşanı qaytar	132
Bir gün	133
Bağışla	136
Qaratel	137
Könlümün evində	138
Haqqı sevdim	139
Ana hissım	140
Sarıqamış	141
Əmim mənəm	143
Şükür olsun	144
Düşdü	145
Millətimiz	146
İsimin səsi	147

Oxu bülbül	148
Balaxanı	149
Mən dünyaya neyləmişəm	152
Dünya sənin...	153
Bu gündən	154
Bu gün	155
Şeirdi, yoxsa...	156
Nəsihətli söz	157
Qələmim	158
Tanrı əmri	159
Ana	160
Çalan, ay çalan	161
Var	162
Qış	163
Qərribə naxışlar	164
Görərsən	165
Payız	166
Bahar gəldi	167
Doldu ürəyimə	168
Ölməz eşqin	169
Vətən	170
Andını içmiş	171
Dilərəm	172
Yenə yaz gəldi	173
Olsa	174
Elə can verəydim	175
Göyçə gölü	176
Ya Qadir Allah	178
Arınıb-ələnmişim	179
Haqq deyəndə	180
Şölə Həkimə	181
Qulağıma gələn səs	182
Allahın eşqiylə	184
Bahar duyğuları	185
Allaha pənah	186
Könlümün səsi	187
Eşqinlə yazıb-yaratdım	192

Dünya mənim evim	193
Dünyanı belə gördüm	194
Şeir nədən yaranır?	195
Cəngi çalın	199
Fatma xanıma	200
Köçdü	201
Ərənlərə sözüm var	202
Susur millət	203
Özün yetir	204
Neyləyim	205
Sevil xanım	206
Əbədi hörmət	207
Nizamiyə kitab	208

POEMALAR

Cavab ver	211
Mənim şair qardaşlarım	227
Vəfam mənim	239
Güllələnmişlər	297
20 Yanvar	302
Yanaram Süleyman	315
Müşfiq	321
Şairin ölümü	332
Qayalı	339

*Beynəlxalq Kitab Evi İctimai Birliyinin
dəstəyi ilə nəşr olunur*

ZƏRƏNGİZ DƏMİRÇİ QAYALI

QAYALI

(şeirlər və poemalar)

Texniki redaktor: Xaqani Kosayev
Korrektorlar: Cəvahir Babaşova
Həkət Muradova

Çapa imzalanmışdır: 14.06.2008.
Kağız formatı 60/84 1/16.
Şərti çap vərəqi 22,5.
Tirajı 350.
Sifariş 22.

AR $\frac{2008}{1539}$

Mənim bu dünyada arzularım var,
Elə bir bağçayam min baharım var.
Köksümdə torpağın eşqi döyünür,
Dilimdə Tanrıma dualarım var!

Məni şarsıtmadı nə qəzəb, nə kin,
Ürəyim doludur ulu Göy təkin!
Müqəddəs amalın, təmiz məsləkin,
Yoluna yolçu tək ixtiyarım var.

Harda ayaq açdım, harda dil açdım?
Duydum qönçələndim, sevdim gül açdım,
Özümdən əvvələ məndən yol açdım,
Özümdən sonraya salamlarım var.

061